

Viivi-Maaria Lamminen

KEHO KATSEEN ALLA
Sosiaalisen median aktivistit ruumiillisuusnormeja
purkamassa

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta
Pro gradu -tutkielma
Toukokuu 2022

TIIVISTELMÄ

Viivi-Maaria Lamminen: Keho katseen alla. Sosiaalisen median aktivistit ruumiillisuusnormeja purkamassa.
Pro gradu -tutkielma
Tampereen yliopisto
Yhteiskuntatutkimuksen tutkinto-ohjelma
Toukokuu 2022

Feministisessä aktivismissä keskeiseksi teemaksi on noussut erilaisten kehojen oikeus olla ja tulla näkyviksi. Sosiaalisen median palvelu Instagram on merkittävä alusta näkyväksi tekemiseen perustuvalla poliittisella toiminnalla. Tämä tutkielma ottaa osaa keskusteluun hallinnan ja ruumiillisuusnormien purkamisesta feministisen sosiaalisen median aktivismin keinoin. Kehoja on tutkittu feministisessä tutkimuksessa erityisesti sukupuolittuneen hallinnan näkökulmasta. Sukupuolittunut hallinta ilmenee alati muuntuvina ruumiillisuusnormeina ja kauneusihanteina, joita yksilön on lähestulkoon mahdotonta saavuttaa, mutta joiden noudattamatta jättäminen on sosiaalisesti rangaistava teko. Näiden normien ja ihanteiden tavoittelemisen sekä ylläpitämisen vaatii tavoittelijaltaan aikaa, rahaa ja motivaatiota.

Tässä tutkielmassa tarkastellaan ruumiillisuusnormeja purkavien aktivistien Instagram-sisältöjä. Tämän tutkielman tärkeimpiä teoreettisia lähtökohtia ovat hallinnan ja biopolitiikan käsitteet. Tutkielmaa ohjaavat kaksi tutkimuskysymystä: Miten oman kehon politisointi näkyy sosiaalisen median aktivismissä? sekä Millainen toimija kehoaktivisti on? Tässä tutkielmassa on tarkasteltu neljäntoista Instagram-aktivistin tuottamaa sosiaalisen median sisältöä. Aineisto koostuu yhteensä 86 kuva- ja tekstiosuuden sisältävästä julkaisusta, joita on tarkasteltu multimodaalisen diskurssianalyysin avulla. Tutkielmaa ohjaa feministisen tutkimuksenteon etiikka, johon kuuluu intersektionaalisuuden ja refleksiivisyyden vaateet. Tutkielma ottaa osaa keskusteluun sosiaalisen median aktivismin mahdollisuuksista.

Aktivistien Instagram -julkaisuista erottui viisi erilaista, mutta limittäistä diskurssia. Lisäksi aineistosta on muodostettu kolme erilaista toimijuutta kuvaamaan niitä asemia, joihin kehoaktivistit julkaisuillaan asettuvat. Normien näkyväksi tekemisen ja kyseenalaistamisen diskurssissa aktivistit tuovat ruumiillisuusnormeja näkyviksi valtasuhteiden, kehon hallinnan sekä normin ulkopuolelle jäämisen kautta. Marginalisoituneen kehon diskurssissa aktivistit kuvaavat ulossulkevia rakenteita mainonnan ja mediarepresentaatioiden konteksteissa. Kolmas diskurssi on nimeltään ruumiillistuneen tunnetun diskurssi, jossa aktivistit tulevat tunneilmaisujen sekä henkilökohtaisten kokemustensa avulla inhimillisiksi toimijoiksi. Neljännessä kehohäpeän ja kehon piilottamisen prosessien purkamisen diskurssissa aktivistit purkavat käsityksiä tavanomaisesti piilotetuista kehoista asettumalla katseen alaisiksi sekä sanoittamalla piilottamisen ja häpeän prosesseja. Viidennessä eli kommunikatiivisessa diskurssissa aktivistit asettuvat asiantuntijaposition, josta käsin he pyrkivät valjastamaan yleisönsä oppimisprosessin subjekteiksi.

Analyysin tuloksena muodostuneet kolme erilaista toimijuutta kytkeytyvät edellä esiteltyihin diskursseihin. Piilotettu ja hallittu toimijuus kuvaa marginalisaation ylläpitämää toimijuutta, jota esimerkiksi mainos- ja mediakuvasto tuottaa marginalisoitujen kehojen näkymättömyydellä. Inhimillisellä toimijuudella tässä tutkielmassa tarkoitetaan aktivistien avoimen haavoittuvaisuuden ja ruumiillistuneen tunnetun kautta esille tuotua inhimillisyyttä, joka korostaa ihmisyyttä sekä tekee aktivisteista helpommin samaistuttavia. Asiantunteva toimijuus kuvaa aktivistien toimintaa laajemmin feministisen sosiaalisen median toimijoina asiantuntijan positioista käsin. Näiden diskurssien ja toimijuuksien myötä tämä tutkielma osoittaa, että ruumiillisuusnormeja purkava aktivismi neuvottelee nähdyksi tulemisesta katseen alle asettumalla sekä yksityisen ja julkisen rajapintoja rikkomalla. Kulttuurista kuvavarantoa laajennetaan omaa kehoa poliittisena välineenä käyttäen. Näin aktivistit luovat ja raivaavat tilaa olla olemassa ja tulla nähdyiksi.

Avainsanat: hallinta, Instagram, kehopositiivisuus, normatiivisuus, sosiaalinen media, feministinen aktivismi

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO	2
2. HALLINNAN TEMATIikkaA	4
2.1 HALLINTA JA BIOPOLITIikka	4
2.2. UUSLIBERAALI RUUMIS JA SUKUPUOLITTUNUT HALLINTA	7
2.3. KATSE VISUAALISESSA KULTTUURISSA	9
3. RUUMILLISUUSNORMIT, ILMIOIDEN POLITISOITUMINEN JA AKTIVISMI	11
3.1 RUUMILLISUUSNORMIT JA ULKONÄKÖ	11
3.2 ILMIOIDEN POLITISOITUMINEN	14
3.2 TOIMIJUUS JA SOSIAALISEN MEDIAN FEMINISTINEN AKTIVISMI	16
4. AINEISTO, MENETELMÄ JA TUTKIMUSKYSYMYSTEN OPERATIONALISOINTI	19
4.1. INSTAGRAM-JULKAISUT AINEISTONA	20
4.2. TUTKIMUSKYSYMYSTEN OPERATIONALISOINTI	22
4.3 MULTIMODAALINEN DISKURSSIANALYYSI	23
5. FEMINISTISEN KEHOAKTIVISMIN KEINOT HALLINNAN JA RUUMILLISUUSNORMIEN PURKAMISESSA	27
5.1. NORMIEN NÄKYVÄKSI TEKEMISESTÄ NORMIEN KYSEENALAISTAMISEEN	27
5.2 MARGINALISOITUNEEN KEHON DISKURSSI: RAKENTEET TOIMIJUUDEN MUOVAAJINA	34
5.3. RUUMILLISTUNUT TUNNETYÖ JA INHIMILLINEN TOIMIJA	41
5.4. HÄPEÄN JA PILOTETUN PURKAMINEN KATSEEN ALLE ASETTUMALLA	48
5.5 KOMMUNIKATIIVINEN DISKURSSI: KUVALLINEN JA RETORINEN TURVALLISEMMAN TILAN LUOMINEN	53
6. JOHTOPÄÄTÖKSET JA TULKINTA	59
6.1 YHTEENVETO TULOksISTA	59
6.2. POLIITTINEN KEHO	61
6.3. AKTIVISTI TOIMIJANA	64
6.4 POHDINTAA TEHDYSTÄ JA TULEVASTA	66
7. LÄHTEET	69

1. Johdanto

Feministisessä tutkimuksessa sukupuolittunut hallinta ja ruumiillisuus on yksi klassisimpia tutkimuksen aiheita (mm. Bartky 1988; Wolf 1990; Bordo 1993; Jeffreys 2005). Hallintaa ja ruumiillisuusnormeja on syytä tarkastella intersektionaalisesti (Harjunen 2017, 33). Tutkielmallani osallistun keskusteluun sukupuolittuneesta hallinnasta ja ruumiillisuusnormien purkamisesta sosiaalisen median aktivismin keinoin. Tarkastelen sosiaalisen median palvelu Instagramissa toimivia aktivisteja, jotka purkavat ruumiillisuusnormeja ja hallintaa. Keskeisinä teoreettisina lähtökohtinani toimivat hallinnan ja biopolitiikan käsitteet, joiden lähtökohtana toimii filosofi Michel Foucault'n ajattelu. Keskustelutan Foucault'n hallintaan liittyvää ajattelua muun muassa feministitutkija Sandra Lee Bartkyn (1988), lihavuustutkija Hannele Harjusen (mm. 2007, 2016, 2017) ja sosiologi Ilpo Helénin (2016) tutkimusten kanssa. Teoreettisesti pro gradu -tutkielmani sijoittuu sosiologian, sukupuolentutkimuksen, ruumiillisuusnormien tutkimuksen sekä feministisen sosiaalisen median tutkimuksen risteykseen.

Tarkastelen hallinnan ja ruumiillisuusnormien purkamista sosiaalisen median aktivismin kontekstissa. Sosiaalisen median aktivismia on usein kritisoitu näennäiseksi mikrotason toiminnaksi ja sen todellista muutosvoimaa on kyseenalaistettu (Karpf 2010). Sosiaalisen median aktivismi kuitenkin on keskeistä feministisessä aktivismissä (Jackson 2018, 32; Baer 2016). Poliittinen osallistuminen on jakautunut sukupuolittuneesti ja perinteiset poliittisen toiminnan areenat ovat tavanomaisesti olleet miehisiä (Harris 2008, 481). Erityisesti nuorisoa ja nuoria naisia käyttäjikseen houkuttelevat sosiaalisen median alustat (Perloff 2014, 366) luovat uusia poliittisen vaikuttamisen mahdollisuuksia ja käytäntöjä sekä mahdollistavat poliittisen osallistumisen myös nuorille naisille (Harris 2008, 481-482). Sosiaalisen median kasvun myötä kulttuurimme on muuntunut yhä visuaalisemmaksi. Visuaalisen kulttuurin kuvastot ja esitykset eivät ole merkityksiltään poliittisuuden ulkopuolella: jokin tehdään näkyväksi siinä missä jokin painetaan näkymättömäksi (Seppänen 2005, 15).

Feministisessä aktivismissä myös keholla on erityinen rooli, sillä sen avulla on tehty jo pitkään näkyväksi naiskehoon kohdistettua väkivaltaa. Naiskeho voidaan näin ollen tulkita sekä subjektiksi että toimijaksi. (O'Keefe 2014, 107.) Uusliberaalissa yhteiskunnassa myös kehoon kohdistuu yksilön vastuuttamisen eetos. Siinä missä yksilön arvo määräytyy tuottavuuden, tehokkuuden ja itsestään vastuunottamisen kautta (ks. Harjunen 2018, 114), uusliberaali diskurssi suuntaa katseensa myös

yksilön kehoon, jolla kommunikoidaan itsensä kehittämistä ja yksilön valintoja (Baer 2016, 23). Keho määrittää yksilön arvoa ja kehon arvottamisen prosessit ovat sukupuolittuneita (ks. Harjunen 2017). Hester Baer (2016, 21) ajattelee, että naiskehoihin kohdistuneen hallinnan vuoksi kehoihin kytkeytyy epävarmuutta, mutta juuri tämä epävarmuus luo mahdollisuuden muutokselle. Baerin (2016, 21) mukaan tämä naiskehon pirstaleinen rooli sekä hallinnan kohteena, että muutosvoimana luo tilaa poliittiselle aktivismille muun muassa sosiaalisessa mediassa.

Hallintaa ovat esimerkiksi ruumiillisuusnormit, jotka ovat sukupuolittuneisuutensa vuoksi hyvin binäärisiä. Sukupuolittuneista ruumiillisuusnormeista johtuen käsitys sukupuolista muutoin kuin binäärisenä rakennelmana on heikko. Harjunen ja Rossi (2021) kirjoittavat karvojen olevan hyvä esimerkki sukupuolittuneista ruumiillisuusnormeista. Feminiiniseen ulkonäkönormiin kuuluu olennaisesti karvattomuus siinä missä vähäinen karvankasvu näyttäytyy miehille sopimattomana epämaskuliinisuutena. Karvojen kontrollin normia ylläpitää kapitalistinen kauneusteollisuus, joka myy ja mainostaa erilaisia karvanpoistotuotteita näin vahvistaen sukupuolittunutta ruumiillisuusnormistoa. Karvoja voi katsoa myös toimijuuden perspektiivistä: toimijuutta voi olla sekä karvojen poistaminen tai niiden poistamatta jättäminen. Ruumiillisuuden ja toimijuuden tarkastelu havainnollistaa, kuinka olemme jatkuvasti suhteessa kulttuurisiin sääntöihin ja normeihin. (Harjunen & Rossi 2021, 2-3.)

Tutkielmaani ohjaavat tutkimuskysymykset kuuluvat seuraavasti: *Miten oman kehon politisointi näkyy sosiaalisen median aktivismissa?* ja *Millainen toimija kehoaktivisti on?* Näihin kysymyksiin etsin vastausta Instagramin feministi- ja kehopositiivisuusaktivistien ruumiillisuuteen liittyvästä sisällöstä. Instagram on sosiaalisen median alusta, jossa tekstisisällön sijasta pääpaino on visuaalisella sisällöllä. Sillä on myös poliittinen ulottuvuutensa, jolloin se toimii oivallisena alustana tutkielmani aineistolle. Olen kiinnostunut nimenomaan sosiaalisen median aktivisteista toimijoina sekä niistä toimintalogiikoista, joilla aktivistit politisoivat omia kehojaan ja kehoihin yleisesti kohdistunutta hallintaa. Tutkielmani ottaa osaa keskusteluun ruumiiden politiikasta, sukupuolittuneesta hallinnasta, sekä sosiaalisen median feministisestä aktivismista.

Tutkielmani koostuu kuudesta luvusta. Johdantoluvun jälkeen luvussa kaksi esittelen tutkielmaani ohjaavat teoreettiset lähtökohdat kuten hallinnan ja biopolitiikan käsitteet. Keskustelutan näitä käsitteitä sosiologisesta sekä sukupuolentutkimuksellisesta näkökulmasta osoittaen samalla, miten hallinta kytkeytyy kehoon. Luvussa kolme esittelen aikaisempaa sosiologista ja sukupuolentutkimuksellista ruumiillisuuden ja hallinnan tutkimusta ulkonäön, politisoitumisen sekä

aktivismin kautta. Lisäksi esittelen tarkemmin feministisen sosiaalisen median aktivismia sekä aktivismia kansalaisvaikuttamisen muotona. Luvussa neljä esittelen aineistoni ja sen keruutavat. Käsittelen lisäksi analyysini menetelmällistä puolta esittelemällä multimodaalisen diskurssianalyysin ja kuvaan Instagramia aineiston keruupaikkana.

Luvussa viisi syvennyn analyysiini, joka jäsentyy viiden aineistosta havaitsemani diskurssin kautta. Käsittelen aktivistien toimintalogiikoita suhteessa hallittuun ja marginalisoituun kehoon. Kuudennessa luvussa tuon esille aktivismin toimintalogiikoita analyysiluvussa esittelemieni diskurssien avulla ja yhdistän keskeisimmät huomioni ruumiillisuusnormeja purkavasta aktivismista. Lisäksi esittelen kolme aineistosta havaitsemaani hallintaan ja hallinnan purkamiseen kytkeytyvää toimijuutta. Vastaan tutkimuskysymyksiini niin diskurssien kuin toimijuuksien avulla. Lopuksi pohdin omaa tutkijan positiotani ja itseäni feministisen sosiaalisen median aktivismin yleisönä sekä jatkotutkimusmahdollisuuksia.

2. Hallinnan tematiikkaa

Tutkielmani käsitteellisinä lähtökohtina ovat hallinnan ja biopolitiikan käsitteet, jotka avaavat tässä luvussa. Nojaudun Michel Foucault'n hallinnallisuuden analyysiin, jota keskustelutan feministitutkija Sandra Lee Bartkyn (1988), lihavuustutkija Hannele Harjusen (mm. 2007; 2016; 2017) sekä sosiologi Ilpo Helénin (2016) tutkimusten kanssa. Syvennän hallinnallisuuden ajatuksia uusliberaalin kehon ja sukupuolittuneen hallinnan ulottuvuuksien avulla. Luvun lopuksi esittelen lyhyesti katseen merkitystä visuaalisessa kulttuurissa yhtenä merkityksenantojen ja vallan välineenä. Näistä rakentuu tutkielmani kantava teoreettinen viitekehys.

2.1 Hallinta ja biopolitiikka

Kirjassaan *Tarkkailla ja rangaista* (1980) ranskalainen filosofi Michel Foucault kuvaa Jeremy Benthamin Panopticonin avulla näkyvyyden kurinpidollisena vallankäytön välineenä. Benthamin panopticon on pohjapiirustukseltaan pyöreä vankilaitos, jossa valtaa ja kuria tuotetaan jatkuvalla näkyvyydellä. Vangit eivät näe vanginvartijaa, jolla on kuitenkin jatkuva näköyhteys vankeihin. Panopticonin ajatus perustuu siihen, että yksilöt ovat tietoisia heihin kohdistuvasta katseesta, ollessaan jatkuvasti esillä ja katseen alaisina. Panopticonissa katse on siis valtaa sekä kuria, siinä valta automatisoituu ja katseen alainen yksilö sisäistää vallan pakotteet itseensä ja hänestä tulee itseään hallitsevan vallan perusta. Tästä syystä vankeja ei tarvitse vahtia jatkuvasti, riittää, että he ajattelevat

katseen kohdistuvan heihin. Kurinpitovalta siis sisäistyy yksilön omaan toimintaan. (Foucault 1980.) Vankilavertaus on Foucault'n metafora yhteiskunnalliselle hallinnalle ja kurinpidolle.

Katseen valtaa voi tarkastella lähemmin yksilön näkökulmasta. Nähdynsi tuleminen merkitsee kunnioitusta, mutta katseella on mahdollista myös osoittaa paheksuntaa tai toiseutta. Katseen kohteena oleminen voi kuitenkin merkitä montaa asiaa. Olemassa oleva ja nähty on merkityksellinen, mutta toisinaan se tarkoittaa, että nähty on erilainen tai tarkastelun kohde. Marginalisoituihin yksilöihin tarkastelu ja katse kohdentuu sosiaalisesti alistavalla tavalla, siinä missä etuoikeutetut norminmukaiset kehot ovat näkymättömiä. Näkymättömyys tässä asiayhteydessä tarkoittaa, ettei kehoiltaan etuoikeutettujen yksilöiden jokaista toimintaa analysoida. (Gailey 2014, 9-11.) Gailey (2014, 10) kirjoittaa, että kaikki kehot ovat hallinnan kohteita, mutta toisia kehoja tarkastellaan lähempää ja samanaikaisesti toiset kehot katoavat tai näennäisesti katoavat. Biovalta on immanenttia ja joustavasti kohteen mukana muuttuvaa.

Foucault (2010, 102) määrittää kaksi vallan perusmuodon kehityskaarta 1600-luvulta lähtien. Ensimmäisessä vallan kehittymisen muodossa valta keskittyi ruumiiseen koneena. Keskeistä oli ruumiin valjastaminen mahdollisimman suureen hyötykäyttöön, joka tarkoitti voiman, hyödyllisyyden ja muovattavuuden lisäämistä. Nämä ruumiin hyötykäytön lisäämisen tekniikat mahdollistivat ruumiin yhdistämisen taloudellisiin ja tehokkaisiin kontrollijärjestelmiin kurinpidollisilla menetelmillä. 1700-luvun puolivälissä muotoutui toinen vallan muoto: väestön biopolitiikka. Tässä vallan muodossa keskeistä on biologinen ruumis, joka lisääntyy, syntyy ja kuolee. Väestön biopolitiikassa biologisia prosesseja kuten elämänkaaren pituutta, terveydentilaa, lisääntymistä, syntymää ja kuolemaa ja kaikkia näihin mahdollisesti vaikuttavia ehtoja ohjailaan ”joukolla väliintuloja ja sääntelymenetelmiä”. Elämä asettui vallan alaiseksi. Biovallasta on kyse, kun vallan järjestys, joka pyrkii optimoimaan ihmisruumiin ominaisuudet ja kontrolloimaan tätä ja väestön biopolitiikka operoivat samanaikaisesti. Käsitteet biovalta ja biopolitiikka ovat merkityksiltään limittäiset. (Kähkönen & Sudenkaarne 2018, 1.) Kirjassaan *Elämän politiikat* Ilpo Helén (2016, 40) tulkitsee Foucault'n biovaltaa ”katalysoivaksi vallaksi”, joka ”sekoittuu kohteeseensa” muokaten kohteensa elämää ollessaan ”sisäisessä suhteessa” kohteensa kanssa.

Vallan käsitteen hankaluudesta ja monimerkityksellisyydestä johtuen Helén (2016, 40-41) suosittaa yhteiskuntatutkimuksen yhteydessä käytettävän biopolitiikan käsitettä. Biopolitiikalla hän viittaa kiistoihin, kamppailuihin ja pyrkimyksiin, jotka koskevat elämän hallintaa. Helén esittelee elämän hallinnan seuraavan kolmen ulottuvuuden avulla. Ensimmäisenä ulottuvuutena *Tieto* viittaa ihmisen

vitaalisuutta koskevaan tietoon, tiedon hankkimiseen ja tiedon pätevyyteen liittyviä ehtoja sekä asiantuntijuuteen liittyviä kamppailuja. *Valtapyrkimykset* muodostaa toisen elämän hallinnan ulottuvuuden. Siinä valtasuhteet ja kamppailut kohdistuvat elämään ja elävien ihmisten ympärille kietoutuviin valtapyrkimyksiin ja -valtasuhteisiin. Ulottuvuus kattaa myös kamppailut koskien ”interventioita kollektiiviseen olemassaoloon elämän ja terveyden nimissä”. Tässä elämän hallinnan ulottuvuudessa kiistely kohdistuu siihen, ”miten ja mitä elämää vaalitaan”, kun institutionaaliselta tasolta sekaannutaan yksilöiden elämään. Kolmas ulottuvuus *Elämäkäytäntö* liittyy oman elämän hallintaan, oman elämän omaksi ottamiseen, henkilökohtaiseen vapauteen, tunnuksen saamiseen ja itsemääräämiseen. Kyseessä on siis subjektiivisuuden ja oman elämän hallintaa koskeva ulottuvuus.

Biopolitiikka suuntautuu tavalliseen jokapäiväiseen elämään muun muassa valtiollisen politiikan ja lainsäädäntöjen muodossa. Terveydenhuolto on mahdollisesti yksi selkeimpiä esimerkkejä biopolitiikan eli yksilön elämän hallinnan areenoista, joissa arkielämä politisoituu ja joissa elämää tuotetaan ja hallitaan (Helén 2016, 41, 44-45). Deborah Lupton (1995) tarkastelee julkista terveydenhuoltoa käytäntöineen ja diskursseineen ruumiin hallinnan työkaluna. Terveydenhuolto käytäntöineen tai diskursseineen ei ole arvovapaa tai neutraali areena, vaan itseasiassa hyvin poliittinen ja sosiaalisesti rakentunut instituutio. Länsimaisissa yhteiskunnissa valtio ja terveydenhuolto kulkevat käsi kädessä. Terveydenhuollon ideologiaa on itsessään hankala kyseenalaistaa: mikä olisi yksilötasolla sekä sosiaalisesti hyödyllisempää kuin hyvän terveyden edistäminen ja sairauksista ja taudeista johtuvan kurjuuden vähentäminen väestötasolla? Lupton (1995, 2-5) kirjoittaa terveydenhuollon käytäntöjen ja diskurssien tuottaneen tietynlaisia rajoitettuja subjekteja ja ruumiita hyödyntämällä binäärisiä vastakkainasetteluita, jotka kiinnittyvät moraaliseen tuomitsemiseen.

Terveydenhuollon diskurssit ja käytännöt muovaavat ruumiita, mutta myös käyttäytymismalleja sekä subjektiviteettia eli ”itseä”. Molemmat subjektiviteetti sekä identiteetti rakentuvat vuorovaikutussuhteissa toisiinsa. Kieli ja diskurssit ovat myös keskeisiä subjektiviteettien rakentumisessa. Subjektiviteetti on fragmentoitunut, helposti muuttuva ja kontekstisidonnainen. Yksilöt muotoilevat subjektiviteettejaan ja tähän muotoiluun vaikuttavat vahvat sosiaaliset rakenteelliset rajoitteet, joita on tarjolla. Esimerkiksi, mikäli yksilöllä todetaan syntymässä vagina, ohjataan häntä tiettyihin käytösmalleihin, pukeutumiseen, ajatteluun, tunne-elämään sekä itseilmaisuuksiin ja sopusointuiseen ilmaisuun yleisesti ymmärretyyn feminiinisyuden kanssa. Hyväksytyyn feminiinisyuden piirissä saattaa olla useampia mahdollisuuksia, mutta mahdollisuuksien

kirjo on aina kuitenkin rajattu. Vallitsevat diskurssit, jotka konstruoivat todellisuuttamme vaikuttavat ruumiinkuvaamme. (Lupton 1995, 2, 6-7).

2.2. Uusliberaali ruumis ja sukupuoliuttunut hallinta

Yksi vallitseva ruumiillisuuteen vaikuttava diskurssi on sukupuolen diskurssi ja feministisessä tutkimuksessa onkin pitkään tutkittu sukupuoliuttunutta hallintaa (ks. Bartky 1988, Wolf 1990). Aihetta on käsitelty myös aktivistisen kirjallisuuden kentällä (ks. Dworkin mm. 1974, 1981). Hannele Harjunen (2017, 27) kirjoittaa naiskehoihin kohdistuvasta hallinnasta ja ruumiillisuusnormeista tarkastellen erityisesti lihavia kehoja. Harjusen mukaan naisten rooli, status ja yhteiskunnallinen arvo määrittyy heidän kehojensa perusteella. Sosiaalisesti hyväksyttävä naiskeho asemoituu luonnollisena pidettyyn binääriseen sukupuolieroon, valtahierarkiaan naisen ja miehen välillä, ja kuvastaa mikä nähdään todellisena feminiinisyytenä. Harjunen lähestyy ruumiiden hallintaa foucault'laisesta lähtökohdasta, jossa ruumis nähdään diskursiivisena kategoriana ja sosiaalisena konstruktiona, jota tuotetaan ja ylläpidetään sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Makrotasolla diskursiivisia kategorioita tuotetaan sosiaalisissa instituutioissa kuten lääketiede, terveydenhuoltojärjestelmä, oppilaitokset, uskonto sekä media. (Harjunen 2017, 27.)

Uusliberaali politiikka, jossa markkinoiden etu on ensisijaista, on muovannut sosiaalisia rakenteita ja instituutioita. Sen vaikutus ei kuitenkaan jää vain rakenteisiin ja instituutioihin, vaan se muovaa myös yksilöiden henkilökohtaista elämää. Uusliberaali ajattelu tunkeutuu jopa kaikkein intiimeimpiin elämän osa-alueisiin, kuten liikunnan harrastamiseen, syömiseen ja kehonhuoltoon. (Harjunen 2017, 22.) Uusliberalismi voidaan nähdä yhtenä hallinnan muotona (Oksala 2013). Uusliberaalissa kontekstissa juurikin yksilön valinnoilla, vapaudella, voimaantumisella, itsetunnolla ja henkilökohtaisella vastuulla on hegemoninen diskurssi. Näiden arvojen tunkeutuessa kehoon, kehosta tulee yksilön arvoa määrittävä tekijä. Normit määrittävät mitkä ruumiilliset ominaisuudet ovat sosiaalisesti hyväksytyjä. Niiden noudattamiseen kannustetaan samalla kun normien noudattamatta jättämisestä tai niistä poikkeamisesta rangaistaan. Uusliberaalissa yhteiskunnassa mallikas yksilö hallitsee ja johtaa itse itseään. Rinnalla kulkee talouden ja ruumiin yhteen kytkevä diskurssi, jossa lihavuus on taloudellinen uhka, jonka vuoksi julkiset kustannukset nousevat. Tässä diskurssissa lihavat ihmiset näyttäytyvät moraalittomina ja kalliina ihmisinä. (Harjunen 2018, 118.) Tällaisessa diskurssissa lihavuus näyttäytyy yksilön valintana.

Uusliberalismi toimii paradoksaalisesti niin, että yksilöt vaikuttaisivat olevan itsenäisiä ja vapaita, sekä jatkuvassa kontrollissa suhteessa kehoihinsa, mutta todellisuudessa vapaus valita on näennäinen.

Uusliberaalia kehoa tuotetaan ja kontrolloidaan uusliberaalien arvojen puitteissa ja yksilön omaan kehoonsa investoima aika näyttäytyy ulospäin yksilön tuottavuutena. Uusliberaalin subjektin ruumiillistuma on täynnä odotuksia ja vaateita, sillä yksilöön ja hänen kehoonsa kohdistuu tuottavuuden, kontrollin ja kurin toimintaperiaatteita. Lihavuus näyttäytyy uusliberaalissa ajassa erityisen halveksuttuna ja pelättyinä. (Harjunen 2017, 22-23.) Baer (2016, 21) analysoi tällaista uusliberaalia kehoa uusliberaalina paradoksina. Hän näkee kehon prekaarina: yhtäältä uusliberalismissa keho on hallinnan väline, johon kohdistuu epävarmuutta, sillä keho määrittää yksilön arvon ja toisaalta juuri epävarmuudessa piilee mahdollisuus muutokselle sosiaalisen kritiikin tai poliittisen aktivismin muodossa. Hallinnan muotona uusliberalismi rakentaa käsityksiämme politiikasta, poliittisesta toiminnasta sekä poliittisista subjekteista. Feministinen politiikka on muotoutunut nykyisen uusliberaalin hallinnan vaikutuksesta. Naiset, feminismi ja feministinen politiikka eivät ole luonnollisia, ei-poliittisia entiteettejä vaan ne ovat muotoutuneet ja saaneet vaikutteita yhteiskunnasta. Valtaa ei voi ajatella erilliseksi suhteeksi, joka asemoituisi jo valmiiksi rakentuneiden subjektien välille, vaan se täytyy ymmärtää subjekteja rakentavina valtasuhteina. (Oksala 2013, 39-45.)

Sandra Lee Bartky (1988, 27-28, 31) haastaa Foucault'in *Tarkkailla ja rangaista* teoksen ruumiillista kurinpidon eetosta. Bartky nimittäin nostaa esille, ettei Foucault käsittele hallinnan sukupuolittuneisuutta lainkaan. Foucault käsittelee ruumista yhtenä, lähinnä miehisenä, eikä ota teoksessaan sukupuolta esille. Intersektiot eli erilaisten erojen ja hierarkioiden yhteisvaikutukset vaikuttavat olennaisesti yksilöihin kohdistuviin ruumiillisuusnormeihin (Harjunen 2007, 31) ja tätä kautta yksilöön kohdistuvaan hallintaan. Bartky listaa kolme erilaista kurinpidon käytännön kategoriaa, joilla muokataan ja tuotetaan feminiinistä. Ensimmäisenä Bartky listaa kehon koon ja tietyn muodon, toiseksi hän listaa liikkeiden, eleiden ja asentojen repertuaarin ja kolmanneksi kurinpidon käytännön kategoriaksi hän listaa ruumiin esillepanon koristeltuna pintana. Bartkyn mukaan nämä kaikki kolme kurinpidon käytäntöä tulee ymmärtää modernisoituneen patriarkaalisen dominanssin valossa. Hyväksytyt ja halutut naisfiguurin malli vaihtelee ajasta, paikasta ja kulttuurista käsin. Bartky (1988, 28) kirjoittaa, että kookkaaseen, voimakkaaseen ja rohkeaan naiseen suhtaudutaan vastenmielisesti.

Foucault (1980) kuvaa tarkkaavaisesti hallintaa aina kaunokirjoittamisen pienistä nyansseista armeijan ja sotilaiden hallintaan. Bartky (1988) tekee saman kuvaillessaan hallittua ja tuotettua naiseutta: naiset opetetaan hymyilemään miehiä enemmän, heidän liikkeensä ja asentonsa hiotaan ylväiksi. Ihon on oltava karvaton ja sileä, kulmakarvojen tulee olla nypityt eikä karvoja sovi kasvaa

ennalta määriteltyjen kohtien ulkopuolella. Harjunen ja Rossi (2021) kirjottavat että naisruumiin karvattomuus on vielä tänäkin päivänä vahva ja globaalisti normalisoitunut feminiininen ulkonäkönormi. Naiset noudattavan karvattomuuden normia, sillä sitä, kuten useaa muuta naisruumiin ulkonäköä koskevaa normia, on sosiaalisen rangaistuksen pelossa hankala rikkoa. Kirjoittajien mukaan koettu sosiaalinen ahdistus ja häpeä ovat voimakkaita normin noudattamisen motiiveja. (Harjunen & Rossi 2021, 2.) Normeihin mukautumisesta yksilöä taas palkitaan sosiaalisin, kulttuurisin ja taloudellisin hyödyin (ks. Kukkonen ym. 2019, 166). Kauneusihanteita ja ruumiillisuusnormeja tuotetaan ja ylläpidetään muun muassa visuaalisen kulttuurin avulla, jossa merkityksiä tuotetaan samalla kuin toisia merkityksiä suljetaan katseen ulkopuolelle näkymättömiin (ks. Seppänen 2005, 15).

2.3. Katse visuaalisessa kulttuurissa

Aiemmin esittelemäni Michel Foucault'n Panopticon on hyvä esimerkki siitä, kuinka katse on keskeinen hallinnan väline. Elämme hyvin visuaalisessa kulttuurissa ja se, miten yksilö tulkitsee näkemäänsä, ja millaisia merkityksiä hän näkemälleen antaa on tiiviisti yhteydessä yksilön koettuun elämään. Aikaisemmin olen osoittanut, että katse on valtaa ja että sen avulla voidaan sekä toiseuttaa ja ulossulkea, joko näkymättömäksi tai erityisen näkyväksi tekemällä (ks. Gailey 2014). Feministisessä tutkimuksessa on tarkasteltu visuaalisuutta sekä katsetta paljon (mm. Mulvey 1989; de Lauretis 1984; Koivunen 2006; Rossi 2006). Laura Mulvey kirjoittaa artikkelissaan *Visual Pleasure and Narrative Cinema* (1989) elokuvan mieskatseesta (*male gaze*). Samalla Mulvey rakentaa artikkelissaan elokuvaa tiedon ja vallan sekä halun ja nautinnon järjestelmänä (Koivunen 2006, 87). Katseen käsite on tärkeä visuaalista kulttuuria tarkastellessa. Anu Koivunen (2006, 87-88) kirjoittaa katseen olevan, ”jossain määrin annettu” kokemuksen muoto. Koivusen tulkinta Mulveyn visuaalisuuden moniulotteisuudesta on, ettei katse ole luonnollinen vaan se on halua, valtaa, identiteettityötä ja nautintoa. Perinteisesti visuaaliset informaation areenat määrittävät miehen aktiiviseksi katsojaksi ja naisen passiiviseksi miehen katseen kohteeksi (Mulvey 1989, 62). Mulvey (1989, 57) tarkastelee elokuvan subjekteja ja sosiaalisia normeja. Hän osoittaa elokuvan toimivan patriarkaalista lähtökohdista käsin ja käsittelee naishahmojen asemaa elokuvan eroottisen mielihyvän luojina. Seppäsen (2005, 56) mukaan Mulveyn keskeinen havainto on, että perinteiset Hollywood-elokuvat asemoivat katsojan loppujen lopuksi miehen asemaan. Mulveyn (1989, 62) ajatus miehen katseesta, jonka läpi ja jota varten naishahmot on luotu miellyttämään mieskatsojan silmää, ei välttämättä ole täysin kyseenalaistamatta käypä enää 2020-luvulla. Sitä on kritisoitu muun

muassa voimakkaasta hetero-oletuksesta. Miehen katseen teoria on kuitenkin yksi tärkeä lähtökohta pyrittäessä ymmärtämään naiskehoihin kohdistunutta hallintaa.

Yhdysvaltalainen taidehistorioitsija Kaja Silverman on käsitellyt katseen ja katsomisen merkitystä laajasti. Kirjassaan *The Threshold of the Visible World (1996)* Silverman syventyy persoonattoman läsnäolevan katseen (*gaze*), visuaalisten esitysten valikoiman (*screen*) ja subjektien välisten katseiden eli ruumiillistuneen katseen (*look*) analyysiin.¹ Silvermanin teoria on lähtöisin Jacques Lacanin ajatuksista, mutta Silverman on työstänyt katseen teoriaa lisäten siihen sukupuolittumisen ja katsomisen yhteyden (Rossi 2006, 75). Persoonaton läsnäoleva katse (*gaze*) tarkoittaa Silvermanille kameran läpi asettunutta merkitystä. Kamera merkityksellistyy suuntautumalla yhdessä katseen kanssa. Silverman kirjoittaa, että tullessamme valokuvatuksi ja kameran katseen läpi kehystetyiksi, tunnemme itsemme subjektiivisesti rakentuneiksi, aivan kuin valokuva määritteli keitä olemme. Näin kameran voidaan ajatella olevan ensisijainen metafora persoonattomalle läsnäolevalle katseelle. Visuaalisten esitysten valikoima (*screen*) taas pitää sisällään sosiohistoriallisesti muodostuneen kuvien valikoiman. (Silverman 1996, 135.) Visuaalisten esitysten valikoimassa on kyse kulttuurisesta kuvavarannosta², jonka avulla jäsenämme ja ymmärrämme asioita ympärillämme. (Silverman 1996, 195).

Mulveyn (1989, 62) mieskatseen (*male gaze*) teorian avulla voidaan sanoa, että elokuvien kulttuurinen kuvavaranto on pääasiallisesti rakentunut mieskatseen kautta. Kulttuurinen kuvavaranto ei synny tyhjiössä erillään valta-asetelmista. Sen avulla voidaan representoida kulttuurisia esimerkiksi normeja tai ihanteita tai päinvastoin tehdä ilmiöitä tai asioita näkymättömiksi. Silverman (1996, 221) esittää, että kulttuurinen kuvavaranto elää meissä kaikissa kielen tavoin. Se määrittää miten yksilöt näkevät ja ymmärtävät kulttuurinsa muut ihmiset ja objektit ja mitä merkityksiä nämä saavat. Katsoja ottaa osaa merkitysten muodostumiseen oman historiansa ja tietämisensä pohjalta. Katsomiseen vaikuttaa myös yksilön kokemus siitä, miten ja millaisena hänet on nähty ja nähdään. (Rossi 2006, 67.) Ruumiillistunut katse (*look*) eroaa persoonattomasta läsnäolevasta katseesta tavalla, jolla se kiinnittyy yksilöön. Ruumiillistunut katse on liitännäinen katsovan yksilön haluihin, ruumiillisuuteen, aikaan ja katsottavaan näkyyn. (Silverman 1996, 163.) Amelia Jonesin (2002, 567) mukaan Silvermanin teoriassa keskeistä ei ole ainoastaan arvioida uudelleen sitä tapaa, jolla katsomme kuvia, vaan myös tarkastella niitä tapoja, joilla katsomme toisia sekä sitä, miten

¹ Suomentokset Leena-Maija Rossi 2006, 76

² Käytän tässä tutkielmassa termiä kulttuurinen kuvavaranto viitaten Silvermanin visuaalisten esitysten valikoimaan.

ilmaistemme itseämme. Silvermanin teoria mahdollistaa visuaalisuuden tarkastelun yksilöä unohtamatta yhteiskunnallisella tasolla.

3. Ruumiillisuusnormit, ilmiöiden politisoituminen ja aktivismi

Edellisessä luvussa olen tuonut esille tutkielmani sosiologiset ja sukupuolentutkimukselliset teoreettiset kiinnikkeet. Tässä luvussa esittelen aikaisempaa ruumiillisuusnormeja ja ulkonäköä, ilmiöiden politisoitumista ja aktivismia käsittelevää tutkimusta. Luku tuo hallinnan tekniikoita edellisessä luvussa esitetyltä teoreettiselta tasolta kohti konkreettisempia hallinnan ja hallinnan purkamisen muotoja. Siirryn näin lähemmäksi tutkielmani empiiristä osaa, jossa tarkastelen sosiaalisen median feminististä aktivismia ja siellä toimivia aktivisteja.

3.1 Ruumiillisuusnormit ja ulkonäkö

Tarkastelen kehoa ensisijaisesti sosiaalisesti konstruoituneena. Vaikka keho on eittämättä biologinen, tarkastelemalla sitä sosiologisesti, sosiaalisesti rakentuneena, voidaan ymmärtää, miten yhteiskunta siihen vaikuttaa. (ks. Shilling 2003, 88.) Kehoon kohdistuu nyky-yhteiskunnassa paljon odotuksia sekä kontrollia. Siitä on tullut monelle projekti esimerkiksi syömisen kontrolloinnin sekä liikunnan sääntelyn avulla. Yksilöt ovatkin jatkuvasti tietoisia kehonsa muovattavuuden mahdollisuudesta. Tämä tarkoittaa aktiivista huolenpitoa kehon hallinnasta, ylläpitämisestä sekä siitä, millaisen vaikutelman ulkomuodollaan antaa. (Shilling 2003, 4-5.) Keholla on siis sosiaalisessa todellisuudessa tärkeä rooli (ks. Kukkonen 2019; Harjunen 2017). Se pitää sisällään sosiaalisesti symbolisia ulottuvuuksia, joilla yksilö voi sanattomasti kommunikoida omaa identiteettiään ja henkilökohtaisia resurssejaan. (Shilling 2003, 4-5.) Yhteiskunnassamme vallitseva läskiviha on hyvä esimerkki kehon sosiaalisesta roolista ja symbolisista merkityksistä. Lihavia syrjivä läskiviha (*fat phobia*) on yhteiskunnallinen ilmiö, jossa lihaviin kehoihin ja yksilöihin kohdistuu negatiivisia asenteita. Läskiviha on myös sisäistettyä ja ilmenee yksilöissä pakonomaisena pelkona lihoa. Toisiin ihmisiin kohdistuva läskiviha näyttäytyy vastenmielisyytenä lihavuutta kohtaan, tai ennakkokäsityksinä lihavan ihmisen luonteesta. (Eroglu & Eroglu 2020, 19.) Yksilöt eivät kuitenkaan ole täysin vapaita päättämään, millaisia normeja he noudattavat. Kuten edellisessä luvussa on käynyt ilmi, ruumiillisuusnormit ovat sukupuolittuneita sekä alati muuntuvia.

Kauneusihanteet ovat sosiaalisia konstruktioita, jotka vaihtelevat ajasta ja paikasta riippuen. Susan Bordo (2003) havainnollistaa tekstissään kauneusihanteiden sidoksisuutta kulttuurisiin tekijöihin. Ruumiillisuusnormit liittyvät vahvasti ruumiinpainoon, mutta ne pitävät sisällään myös tietynlaisen

sukupuolittuneen ja tietyille alueille keskittyvän karvoituksen tai karvattomuuden vaateen (Latva 2021, 6). Karvattomuus on normi, joka on tiiviisti kytköksissä ideaaliin naisvartaloon (Kukkonen ym. 2019, 26). Karvattomuus ei kuitenkaan norminmukaisesti sovellu kaikkialle kehoon, sillä esimerkiksi kalju nainen poikkeaa normista (Latva 2021, 6). Karvat ovat oiva esimerkki siitä, kuinka länsimainen yhteiskunta ylläpitää binääristä sukupuolijärjestelmää mieltäessään feminiinisyyden naisiin ja maskuliinisuuden miehiin. Parrakas nainen on kulttuurissamme jotain outoa (Harjunen & Rossi 2021, 2) ja samanaikaisesti tässä tavanomaiseen kuvastoon kuulumattomassa representaatiossa on muutosvoimaa, joka tuottaa uutta normistoa (Lehtonen 2021, 48, 53) Sukupuolittuneisuuden lisäksi ruumiillisuusnormit ovat aina intersektionaalisia. Sukupuolisuus, luokka, pystyväkehoisuus, vammaisuus sekä erilaiset etniset taustat ovat kategorioita, jotka asettavat ihmiset valtasuhteisiin toistensa kanssa. (Harjunen 2007, 31.)

Sukupuolta tuotetaan jatkuvasti erilaisin performatiivisin teoin (*performative acts*) (Butler 1988, 519-520). Butlerin mukaan sukupuoli rakentuu jatkuvista päivittäisistä ja arkisista toimista, kuten liikkeistä, asennoista ja puhetavoista. Arkisuutensa puolesta teot ovat toistuvia. Muun muassa Latva (2021), Lehtonen (2021) sekä Harjunen ja Rossi (2021), ovat osoittaneet, että sukupuolittunutta ruumiillisuutta rakennetaan päivittäisten toimien avulla, kuten karvoja ajelemalla tai ajamatta jättämättä. Ulkonäöstä huolehtimisen voidaan katsoa käyvän työstä. Kukkonen ja kumppanit (2019) puhuvat ulkonäköyhteiskunnasta ja viittaavat ulkonäkötyöhön. He tarkastelevat ulkonäköä pääomana. Näin ollen toisilla yksilöillä on käytössään enemmän resursseja kuin tosilla. Kasvonpiirteet, kehon koko ja muoto, karvoitus ja hiukset sekä pukeutumis-, laittautumistyyli vaikuttavat yksilöihin tasa- tai eriarvoistavasti. (Kukkonen ym. 2019, 8-9). Kirjoittajat toteavatkin: ”Kauneus määrittänyt ja saa arvoa valtasuhteissa.” (em. 2019, 26). Myös feministikirjailija Naomi Wolf (1990) on kuvannut sukupuolittuneita ulkonäköön liittyviä valta-asetelmia. Wolf (1990) kirjoittaa kirjassaan *The Beauty Myth* sukupuolittuneista kauneusvaatimuksista, jotka eivät ole selkeästi sanoitettavissa. Wolf argumentoi, ettei kauneusmyytissä ole kyse naisista: kyse on institutionaalisesta vallasta, miesten instituutioista ja sosiaalisesta kontrollista (Wolf 1990, 3,7). Kukkonen ja kumppanit (2019, 8) kirjoittavat, että ulkonäkö ja yksilön ulkoinen olemus määrittää yksilön identiteetin ja minuuden. Wolf (1990) taas ajattelee, että elämme yhteiskunnassa, jossa naisten identiteetin lähtökohtana on hänen kauneutensa.

Wolf (1990) kuvaa sukupuolittunutta myyttistä kauneusvaatimusta, joka ei ole sanoitettavissa, mutta joka vaikuttaa yhteiskunnallisesti muun muassa naisten omanarvontuntoon sekä menestymiseen työelämässä. Wolf (1990, 27) jäsentää naisiin kohdistuneita kauneusihanteita ja työmarkkinoita

professionaalien kauneusedellytyksen käsitteellä. Wolf (1990, 30) argumentoi, että kauneus on usein antanut naiselle samanlaista valtaa kuin raha miehelle. Tällä hän tarkoittaa niitä epäselviä vaatimuksia, jotka liittyvät naisten ulkonäköodotuksiin ja työllistymiseen. On vaikea määritellä, mitkä odotukset kuuluvat kauneusmyytin piiriin, mutta selvää on, että esimerkiksi työelämässä vastaan tulevat ulkonäköpaineet ovat sukupuolittuneita ja vaikuttavat erityisesti naisten työllistymiseen. Wolf kysyykin, miltä tällaisen olennon, vakavasti otettavan ammattimaisen naisen tulisi näyttää. Kauneusmyytti on poliittinen väline. Wolf (1990, 49) kirjoittaa, että ”[n]aisen heikko itsetunto saattaa olla arvokasta yksittäiselle miehelle, mutta sillä on taloudellinen arvo koko yhteiskunnalle.”

Kauneusihanteet ovat alati muuttuvia ja siksi lähtökohtaisesti mahdottomia saavuttaa (ks. Wolf 1990). Saavuttamattomien ihanteiden tavoittelu näyttäytyy jatkuvana itsensä ulkonäöllisenä kehittämisenä ja ulkonäkö yksilön henkilökohtaisena prosessina. Samanaikaisesti haluttu ulkonäkö rakentuu sosiaalisissa suhteissa. (Kukkonen ym. 2019, 27-28.) Tämä ulkonäön kehittäminen nähdään yksilötasolla tarpeellisena, mutta samaan aikaan ulkonäköä on tärkeä ylläpitää siten, että ulospäin prosessi näyttäytyy vaivattomana. Kauneusvaatimukset ovat usein sellaisia, että niiden tulee näyttäytyä luonnollisina, eikä niihin liittyvää työtä sovi paljastaa. Hyvään naiseuteen liittyy voimakkaasti ajatus luonnollisuudesta, mutta tämä luonnollisuuden tavoittelu on jo itsessään ulkonäkötyötä. (ks. Kukkonen ym. 2019, 120-111.)

Visuaalisen nykykulttuurin sukupuoliesityksiä tutkinut Leena-Maija Rossi (2007, 133) kirjoittaa että, visuaalisessa kulttuurissa ruumiin rajojen vartiointi on aikamme keskeinen ilmiö. Mainonta osana kulutuskulttuuria on hyvä esimerkki ruumiin rajoja tarkasti vartioivasta alueesta. Rossi (2007) nostaa esille kaksi audiovisuaalisen puhuttelun tärkeintä tehtävää: ensinnä se kannustaa ostamaan mainostettua tuotetta, mutta toiseksi se kannustaa omaksumaan esitetyn ruumiillisuusihanteen. Nämä ovat myös osa sukupuolittumisen prosessia, ja muovaavat kuluttajan identiteettiä. Kapitalistinen kauneusteollisuus voimistaa sukupuolittuneiden ruumiillisuusnormien noudattamista (Harjunen & Rossi 2021, 2). Länsimainen kulutuskulttuuri rohkaisee yksilöitä investoimaan ulkonäköönsä ja näkemään vaivaa näyttääkseen mahdollisimman hyvältä. Tämän rohkaisun rinnalla kuitenkin kulkee ajatus siitä, ettei ulkonäkö ole keskeistä, vaan pinnallista ja turhamaista. (Kukkonen ym. 2018, 312). Pinnallisuuden näkökulmaa haastaa esimerkiksi havainto siitä, että useimmiten syy rintaimplanttien ottamiselle ei ole pinnallisuus vaan tarve näyttää normaalilta kulttuurissa, jossa ”normaali” on radikaalisti uudelleenmäärittynyt (Bordo 2003, 16).

Heteronormatiivisuuden lisäksi mainonnassa on olennaista se, että ihmiset esitetään halun kohteena. Ne visuaaliset valinnat, joilla esimerkiksi lihavia ruumiita kuvataan mainonnassa ovat pääsääntöisesti problemaattisia. Ongelmallista on sekä se, että lihavia ruumiita ei esitetä lainkaan tai että lihavuutta esitetään negatiivisessa sävyssä. Nämä representaatiot pitävät yllä käsityksiä lihavuudesta käsittämättömänä tai ylijäämänä; se on jotain, joka ei mahdu joukkoon. Kumpikin visuaalinen valinta vaikuttaa lihavien subjektistatukseen. Heidät joko poistetaan mainonnan ihannemaailmasta kokonaan, tai heidän toimijuuttaan heikennetään objektivoimalla heidät hämmästyksen ja paheksunnan pelkistetyiksi kohteiksi. (Rossi 2007, 133-136.) Visuaalisessa kulttuurissa ulkonäkömme on jatkuvasti muiden arvostelun ja katseen kohteena.

3.2 Ilmiöiden politisoituminen

Poliittisella osallistumisella tarkoitetaan ihmisiä yhdistävää toimintaa, jolla pyritään muuttamaan ja kyseenalaistamaan yhteiskunnan valtasuhteita. Valtasuhteet määrittävät kenellä on mahdollisuus tulla kuulluksi. Samoin valtasuhteista on kiinni se, mitkä ilmiöt tulevat huomioiduiksi ja mitkä ilmiöt jäävät huomion ulkopuolelle. Näissä valtasuhteissa esimerkiksi julkisella keskustelulla on keskeinen rooli osana demokraattista hallintojärjestelmää. Poliittisia toimijoita on eduskunnan lisäksi esimerkiksi kansalaisjärjestöt, mutta myös yksittäiset toimijat, jotka yhdistyvät purkaakseen vääriksi kokemiaan asioita. Toiminta tulee poliittiseksi, silloin kun yksilöiden arjen ongelmat nousevat julkiseen keskusteluun. (Luhtakallio ym. 2014, 162-164.) Hannah Arendt kirjoittaa teoksessaan *The Human Condition* (1958, 198), että poliittinen toiminta tarvitsee ”näkyvyyden tilan” (space of appearance). Näkyvyyden tila ei kuitenkaan välttämättä tarkoita konkreettista tilaa, vaan kyse on pikemminkin ihmisten välisestä tilasta, jossa tulemme toisillemme eksplisiittisesti näkyviksi. Tällaista eksplisiittisesti nähtyksi tulemistä on esimerkiksi ihmisten kerääntyminen perinteisiin mielenosoituksiin yhteen kaduille tai toreille. Kerääntyminen tapahtuu julkisissa paikoissa ja mielenilmausten poliittinen voima piilee niiden julkiseen asettumisessa. Näissä kerääntymisissä on olennaista huomata yhteen kerääntyneiden kehojen rooli. (Butler 2011, 1.)

Arendtin (1958, 198) ajatus poliittisen toiminnan paikantumisesta ihmisten välisiin suhteisiin pikemminkin kuin fyysisiin tiloihin näyttäytyy vedenpitävänä edelleen 2020-luvulla nykyisen sosiaalisen median aktivismin aikakaudella. Sosiaalisen median palvelut tarjoavat alustoja esimerkiksi kampanjoinnille ja tiedon levittämiseksi. Sosiaalisessa mediassa tapahtuvalle vaikuttamiselle, osallistumiselle ja poliittiselle aktivismille on useita nimiä; mm. klikkiaktivismi, slacktivism, hashtag-aktivismi, someaktivismi. (ks. Dennis 2019; Cannon 2020). Termeillä havainnollistetaan internetissä tapahtuvia yksilöiden erillisiä kontribuutioita, sekä liikkeitä, jotka

osallistavat yksilöä jakamisen, tykkäämisen ja kommentoinnin keinoin. Juuri nämä tykkäämiset, kommentoinnit ja jakamiset ovat ruohonjuuritason ja matalan kynnyksen vaikuttamisen keinoja.

Hyvä esimerkki toimivasta sosiaalisen median liikkeestä on Tarana Burken vuonna 2006 alulle laittama #metoo-kampanja, joka näytti, kuinka yleistä naisiin kohdistuva seksuaalinen häirintä ja hyväksikäyttö yhteiskunnassamme on. #Metoo -kampanja osoitti internetin voiman, se oli vaikuttava kampanja, joka osoitti muutoksen tarpeen sekä sai ihmiset pohtimaan ja ymmärtämään ilmiötä laajemmin. (Cannon 2020, 157, 172.) Ihmiset ympäri maailmaa jakoivat tarinoitaan seksuaalisen häirinnän kokemuksistaan. Nämä vaikuttamisen tavat voivat kuulostaa yksittäisinä mitättömiltä, mutta jatkuvana osallistumisen virtana niistä syntyy merkittäviä mahdollisuuksia ja osallisuutta. Tällöin tykkääminen, jakaminen ja kommentoiminen on poliittista toimintaa, etenkin kun sitä tarkastellaan yksittäisen teon ulkopuolelta. #Metoo siis osaltaan politisoi yhteiskunnassamme tapahtuvaa seksuaalista häirintää ja hyväksikäyttöä tuomalla ilmiön yksityisestä julkiseen. Tässä tutkielmassa sosiaalisen median aktivistit politisoivat muun muassa ruumiillisuusnormien avulla tapahtuvaa syrjintää.

Kuten aiemmin olen esittänyt feministisissä protesteissa naiskehoa käytetään normien purkamisen sekä muutoksen välineenä. Sen avulla on haastettu muun muassa seksuaalista väkivaltaa, lisääntymisen oikeudenmukaisuutta, seksityötä ja seksikauppaa sekä silpomista. On tärkeää pohtia, miten ymmärrämme naiskehon muuttuneen poliittisen funktion digitaalisilla media-areenoilla sekä kaduilla tapahtuvissa protesteissa. (Baer 2016, 19.) Keho rakentuu suhteessa erilaisiin sorron muotoihin, kuten kapitalismiin, rasismiin, kolonialismiin ja patriarkaattiin. (O’Keefe 2014, 3.) Feministiset ”kehoprotestit” saavat usein kritiikkiä siitä, etteivät ne pyri tuottamaan uudenlaista naiskuvaa. Tämä kritiikki pohjaa usein kritiikkiin postfeminismistä ja kolmannen aallon feminismiä kohtaan. (O’Keefe 2014.) O’Keefen (ed. 2014, 3) kysymys onkin, miten järjestää mielenilmauksia, jotka ovat inklusiivisia kaikenlaisille kehoille. O’Keefe jatkaa, että protesteilla, jotka uudelleentuottavat patriarkaalisia hegemonisia normeja on rajoittuneet mahdollisuudet vallankumoukseen.

Tarkoitus on ikään kuin vallata normit ja pyrkiä merkityksellistämään ne uudelleen. Feministisissä aktivismissa on toisin sanoen kyse normien purkamisesta ja niiden uudelleen luomisesta. Protesteissa keskeistä on tuoda näkyväksi naiskehon prekaarius. Naiskeho voidaan nimittäin ymmärtää kahdella tavalla. Ensinnä epävarmana ja alistaisena vallan regiimeille. Epävarmuutta aiheuttaa naiskehon objektivointi mediakulttuurissa, julkisessa vallitsevat kiellot ja käsitykset koskien naisen roolia, sekä

naisten alistaminen seksuaaliväkivallalle. Toisaalta naiskeho toimii ja on protesteissa potentiaalinen vastavoima. (Baer 2016, 23.) Aktivistit muovaavat feminismiä jatkuvasti uudelleen ja käyttävät prekaaria naiskehoa välineenä, jonka avulla he tekevät näkyväksi nykyisen sosiaalisen todelliset ristiriidat. (Baer 2016, 30.)

Feministiset protestit eivät kuitenkaan ole stabiileja vaan feminismin tekemisen tavat ovat muuttuneet ja digitaaliset feministit tavallaan uudelleentekevät feminismiä uusliberaalina aikana. Baer (2016, 19) argumentoi, että tekemällä näkyväksi, työstämällä ja uudelleen määritellesään nykyfeminismin jännitteitä ja uusliberaalin feminismin prekaarisuutta, protestit ja mielenosoitukset ovat alkaneet uudelleen muodostaa perustaa kollektiiviselle feministiselle politiikalle, joka ylittää itsenäisen yksilön feminismin. Tälle feminismin uudelleentekemiselle tärkeää on vuorovaikutus digitaalisten alustojen ja paikallisten protestien välillä, jotka kiinnittävät huomion naiskehoon, joka toimii kiistojen välineenä sukupuoli-, seksuaali-, ja rotupolitiikoissa kuin myös keskustelussa koskien uskontoa ja kulttuuria. Digitaaliset feministit ovat kasvaneet samanaikaisesti kuin kaduilla tapahtuvien mielenosoitusten kanssa. Vaikuttaakin siltä, että tehokkaiden feminististen protestien luomisessa niin kutsuttujen online- ja offline -feminismien yhteys on välttämätön. (Baer 2016, 22.)

3.2 Toimijuus ja sosiaalisen median feministinen aktivismi

Tässä alaluvussa esittelen toimijuuden käsitettä sekä sosiaalisen median feminististä aktivismia. Tutkielmassani toimijuus ymmärretään Ojalan ja kumppaneiden (2009, 21) tavoin laajana skaalana toimintoja. Toimijuus syntyy vuorovaikutuksessa ja rakentuu sosiaalisesti: se voi olla ”toisin tekemistä”, normien mukaan toimimista ja toisinaan se on hiljaa olemista (em. 2009, 21.) *Sukupuoli ja toimijuus koulutuksessa* -kirjassaan Ojala ja kumppanit (2009) kirjoittavat, että toimijuutta voidaan tutkimuksessa tarkastella esimerkiksi jakamalla sen tarkastelu kolmeen tasoon; makro-, meso-, sekä mikrotasoon. Makrotasolla toimijuuden analyysi keskittyy erilaisiin diskursiivisiin rakenteisiin, kulttuurisen asenneilmaston tarkasteluun sekä siihen, millaista toimintatilaa erilaiset diskurssit tuottavat toimijuudelle. (Ojala ym. 2009, 15-16.) Tässä tutkielmassa yhteiskunnassamme vallitseva läskifobia näyttäytyy kulttuurista asenneilmastoa sekä toimijuuden toimintatilaa muovaavana diskursiivisena rakenteena. Jos lihavuus nähdään kurittomuutena, hillittömyytenä ja ulossuljettavana millaiseksi toimijaksi yksilö tällöin muovautuu?

Mesotasolla toimijuus määrittyy institutionaalisella ja yhteisöjen tasolla. Mesotasolla toimijuuden käsite tarjoaa mahdollisuuden tarkastella institutionaalisia käytäntöjä, yhteisöjen sisäisiä dynamiikkoja ja diskursiivisia valtajärjestelmiä. Mesotason toimijuuden tarkastelussa on tärkeää

ottaa huomioon yksilön yhteiskunnalliset, kulttuuriset ja materiaaliset resurssit, sillä ne säätelevät toimijan pääsyä yhteisöihin ja instituutioihin. (Ojala ym. 2009, 15-16.) Tässä tutkielmassa institutionaaliset käytännöt ja diskursiiviset valtajärjestelmät nousevat esiin muun muassa aktivistien puheessa terveydenhuollosta tai mainos- ja mediakuvastoista. Kolmas taso, jolla toimijuutta voidaan tarkastella, on mikrotaso, jossa tarkastelu keskittyy yksilöiden itsemäärittelyyn omasta toimijuudestaan. (Ojala ym. 2009, 15-16.) Tässä tutkielmassa mikrotason toimijuus kytkeytyy aktivistien omaan suhteeseen aktivisminsa kanssa. Toimijuus on tiiviisti yhteydessä aktivismiin, sillä aktivismi voidaan nähdä vaatimuksena tulla kuulluksi ja nähdyksi. Seuraavaksi esittelen sosiaalisen median aktivismia yleisesti sekä sosiaalisessa mediassa tapahtuvaa feminististä aktivismia.

Sosiaalinen media madaltaa poliittiseen keskusteluun osanottamisen kynnystä. Kirjassaan *Beyond Slacktivism* James Dennis (2019, 12-13) kirjoittaa, että tarkasteltaessa tykkäämisiä, jakamisia ja kommentoimisia poliittisina vaikuttamisen tapoina laajemmin huomataan, että se mikä on aikaisemmin ohitettu ”tehottomana narsismina” voi ollakin ”demokraattinen oikotie”, joka muodostaa reitin vallan ja suuren yleisön välille. Tätä hän kutsuu mikroaktivismin organisatoriseksi johtamiseksi: arkiset tavat asetetaan poliittiseen kontekstiin, jossa niistä tulee symbolisesti voimaannuttavia ja jossa niillä on materiaallinen vaikutus. (em. 12–13.) Someaktivismia on kritisoitu muun muassa siitä, että se vaatii kaikkein vähäisintä vaivannäköä ja sitoutumista (Karpf 2010). Samanaikaisesti sosiaalista mediaa tykkäyksineen, kommentteineen ja jakamisineen ei voi sulkea poliittisen toimijuuden ulkopuolelle. (ks. Dennis 2019, 1-5). Sosiaalisen median aktivismiin kohdistuneen kritiikin valossa pohdin tässä tutkielmassa aktivistien toimijuuksien kautta, millaista riskinottoa tai tunnetyötä feministinen sosiaalisen median aktivismi osallistujaltaan vaatii.

Feminististä ja queer-aktivismia ohjaavat vahva näkemys sosiaalisesta muutoksesta (Fotopoulou 2016, 1). Digitaalisia teknologioita on käytetty feminististen tarkoitusten läpiajamisessa vuosituhannen vaihteesta saakka (Ringrose ym. 2019, 12), sillä ne tukevat sosiaalisten muutosten päämääriä tarjoamalla normalisointia ja olemalla arjessa läsnä (Fotopoulou 2016, 1). Esimerkkejä sosiaalisessa mediassa näkyvyyttä saaneista feministisistä liikkeistä ovat muun muassa #metoo, #omatahto2020 ja #blacklivesmatter. Sosiaalisen median teknologiat mahdollistavat henkilökohtaisten kokemusten jakamisen suurelle yleisölle ja hashtagien avulla voi etsiä samalla avaintunnisteella löytyvää sisältöä. Avaintunnisteiden avulla sosiaalisen median käyttäjät saattavat löytää yhteisöllisyudentunteita sekä vertaistukea. Internet ja sosiaalisen median palvelut eivät kuitenkaan ole yhteiskunnasta irrallisia ilmiöitä, vaan ne toimivat tiiviisti keskenään limittäin. Esimerkiksi raiskauskulttuuri, jota luonnehtii väkivaltaisuuden normalisoiminen ja uhrin

syyttäminen, näkyy myös somealustoilla. Seksuaalisen häirinnän ja hyväksikäytön uhrin saattavat joutua sosiaalisessa mediassa jo toistamiseen raiskauskulttuurin uhreiksi. (Li ym. 2020, 2.)

Anita Harris (2008) argumentoi, että internet toimii yksityisen ja julkisen välisenä, jossa on mahdollista neuvotella tarvetta uudelleenjärjestää valvontaa. Samanaikaisesti internet näyttäytyy nuorille naisille perinteisiä politiikan areenoita turvallisempana ja helpommin lähestyttävänä tilana. On kuitenkin muistettava, että vaikka internet on suhteellisen helppo alusta ottaa osaa poliittiseen toimimiseen, se ei ole sitä kaikille. Suurella osalla ei ole aikaa tai resursseja osallistua, puhumattakaan heistä, joilla ei ole pääsyä teknologioiden pariin. (Harris 2008, 487). Kaikille internet ei ole turvallinen paikka rasismien tai syrjinnän takia. Myös Baer (2016) tarkastelee feminismiä ja feminististä politiikkaa digitaalisilla alustoilla. Tarkastelun keskiössä on ylirajaiset feministiset protestit. Baerin (2016, 18) mukaan digitaaliset alustat ovat erittäin potentiaalisia tiedon levittämisen, uusien käsitysten ja diskurssien muodostamisen paikkoja. Sosiaalisen median kasvun myötä kehoihin kytkeytyy uusia merkityksiä sen myötä, kuinka yksilöt itse representoivat kehojaan. Samalla kehoihin kohdistuva tarkkailu on muuttunut intensiivisemmäksi kuten aikaisemmin luvussa kaksi on käynyt ilmi uusliberaalin kehon kontekstissa. Digitaalisuus mahdollistaa ylirajaisuuden myötä eri piirien yhdistymisen sekä uusien luovien protestointitapojen syntyminen – niin onlinessa kuin offlinessa. (Baer 2016, 18.) Mahdollisuuksistaan huolimatta sosiaalinen media ei yksiselitteisesti vain tarjoa tilaa ratkaisuille. Sillä on tutkittu olevan muun muassa negatiivisia vaikutuksia esimerkiksi yksilön käsitykseen omasta kehonkuvastaan (mm. Perloff 2014).

Tässä tutkielmassa sosiaalinen media toimii mahdollistajana erilaisten kehojen representaatiolle (ks. Andsager 2014, 407). Sosiaalinen media pystyy tarjoamaan vaihtoehtoja laihooden ideaalille, mutta se tuskin kykenee haastamaan laihooden ideaalia kaikkialla perinteisessä mediassa (Andsager 2014, 409). Tärkeä ero perinteisen median ja sosiaalisen median välillä onkin, että sosiaalinen media toimii alustana, jolla on mahdollista löytää vaivattomasti yhteyksiä yhteisten kiinnostuksenkohteiden perusteella. Perloffin (2014, 366) mukaan sosiaalisen median alustat eroavat perinteisistä medioista myös siten, että ne houkuttelevat käyttäjikseen erityisesti nuorisoa sekä nuoria naisia. Toinen ero perinteisiin medioihin on se, että sosiaalisessa mediassa sisältöä tuottavat yksilöt (ks. Andsager 2014, 407) eikä tätä sisällöntuottamista säännellä samoin. Esimerkiksi Instagram mahdollistaa sisällöntuottajille kontrollintunteen siitä, miten he tahtovat tulla esille ja näkyville sosiaalisessa mediassa. Tällainen sosiaalisen median omaehtoinen toimijuus mahdollistaa sen, että yksilö voi itse päättää millaisia asioita tekee näkyväksi, miten ja milloin. (ks. Caldeira ym. 2020, 11-12.)

Teinityttöjen sosiaalisen median feminismiä tutkinut Sue Jackson (2018) on tarkastellut nuorten tyttöjen online-aktivismiin käytäntöjä. Nuorten tyttöjen sosiaalisen median feministinen aktivismi pitää sisällään myös perinteiseen aktivismiin ja vaikuttamiseen liittyviä ulottuvuuksia, kuten informaation jakamista sekä toisten ja itsen opettamista ja kouluttamista. Sosiaalinen media mahdollistaa pääsyn poliittisen toimijuuden pariin nuorille, jotka eivät ikänsä vuoksi voi ottaa osaa perinteisempiin poliittisiin toimintoihin kuten äänestämiseen tai kansalaisaloitteiden allekirjoittamiseen. Digitaaliset alustat luovat uudenlaisia kohtaamispaikkoja, joissa erityisesti nuoret tytöt löytävät sekä toisensa, että feminismiin. (Jackson 2018, 33, 40-44.) Niin kutsuttu offline-aktivismi sijoittuu perinteisiin, maskuliinisiin ja aikuisten jäsentämiin ajatuksiin aktivismista. Näistä jäsenyksistä käsin nuorten tyttöjen feministinen sosiaalisen median aktivismi näyttäytyy marginaalisena aktivismin muotona. (Jackson 2018, 44.) Tässä aluvuossa olen tuonut ilmi sosiaalisen median kahtalaista luonnetta suhteessa aktivismiin; se toimii alustana, joka muun muassa mahdollistaa uudenlaisia aktivismin muotoja ja toimijuuksia, mutta sen potentiaalia ei aina tunnisteta. Samanaikaisesti siellä piilee omat vaaransa ja haasteensa; toimijuus sosiaalisessa mediassa asettaa yksilön haavoittuvaiseen asemaan. Tässä tutkielmassa tarkastelen kehoaktivisteja ja heidän Instagram-tiliensä sisältöjä. Tarkastelen miten aktivistit politisoivat ruumiillisuuteen liittyviä ilmiöitä ja mitä tämä politisointi tarkoittaa heidän toimijuudelleen.

4. Aineisto, menetelmä ja tutkimuskysymysten operationalisointi

Tässä luvussa esittelen feminististä metodologiaa ja tutkimusperinnettä, johon tukeudun tutkielmassani. Feministisessä tutkimusperinteessä on esitetty kritiikkiä modernin tieteen andro- ja eurosentrisyydestä, joka korostaa (valkoista) mieskokemusta, on ulossulkevaa, toiseuttavaa ja rasistista (ks. Ronkainen 2000). Suvi Ronkainen (2000) tiivistää Sandra Hardingin tietoteoreettisen ajattelun pääpiirteitä nostaten esiin tärkeimpiä modernin tieteen ja tieteellisyyden kritiikin näkökulmia. Harding kritisoi eurooppakeskeistä tiedeinstituutiota, joka on miehinen ja joka perustuu poissulkevuuksien periaatteelle. Hardingin mukaan feministisessä kritiikissä on kysymys tieteellisen metodin ja tiedon suhteen analyysistä (Ronkainen 2000, 163). Feministinen metodologia purkaa käsitystä siitä, ettei tutkijan tai havainnoijan sosiaalisella identiteetillä tai muilla piirteillä kuten sukupuolella, rodulla tai luokalla olisi merkitystä. Tiedontuotannon intressit rakentuvat sitä tekevien subjektien myötä. Harding antaa esimerkin tieteentuottamiseen liittyvistä valtasuhteista: niiden avulla on tuotettu esimerkiksi hierarkiaa naisten ja miesten sekä eurooppalaisten ja afrikkalaisten välillä. Tällaisten argumenttien myötä on oikeutettu naisten heikommat kansalaisoikeudet tai afrikkalaisten kulttuurien tuhoaminen. (Ronkainen 2000, 163-167.)

Feministisessä tutkimuksessa peräänkuulutetaan tutkijan refleksiivisyyttä suhteessa metodeihin (ks. Ronkainen 2004, Salo 2015) sekä tutkittaviin että tiedon paikantumiseen sekä paikantamiseen (ks. Davis 2014, Juvonen 2017, Heikkinen 2010). Tätä tutkielmaa ohjaa feministinen tutkimusperinne, johon on sisäänkirjoitettuna intersektionaalisuuden sekä reflektiivisyyden vaateet. Kathy Davis (2014, 21-26) listaa kolme eri intersektionaalisen kriittisen metodologian strategiaa, joilla toteuttaa intersektionaalista tutkimusta: itsensä asemoiminen, sukupuolen moninaisuuden ja moniulotteisuuden ymmärtäminen ja sokeiden pisteiden, lyhytnäköisyyden ja muun likinäköisyyden identifiointi. Otan feministisen tutkimusperinteen esittämät kritiikit ja sudenkuopat tutkielmani eri työvaiheissa huomioon. Lähestyn tutkielmaani paikantamalla itseni suhteessa aineistooni, sekä reflektoimalla omaa sosiaalista identiteettiäni ja positiotani ja näiden vaikutusta tutkielmani muodostumiseen. Tiedostan olevani valikoiva toimija. Käytän tämän tutkielman aineistona Instagram-julkaisuja, jotka olen kerännyt neljäntoista kehoaktivistin tililtä. Analyysimenetelmänä käytän multimodaalista diskurssianalyysiä.

4.1. Instagram-julkaisut aineistona

”Ruudulta lukeminen on menossa pois muodista” kirjoittaa Farhad Manjoo New York Timesissä vuonna 2018. Artikkelissaan Manjoo (2018) kirjoittaa muutoksesta, jossa visuaalisen verkkosisällön osuus kasvaa huomattavasti siirtäen kommunikaation pääpainon tekstipohjaisesta visuaaliseen kommunikaatioon. Visuaalisuuteen keskittyvä sosiaalisen median alusta Instagram on Alexa Traffic Rankin mukaan globaalisti 24. käytetyin internet-sivu (Alexa 2021). Instagram on osa Meta-tuotteita (entinen Facebook) ja on täten tietokäytäntöjensä puolesta yhteydessä kaikkien Metan omistuksessa olevien sosiaalisen median palveluiden kanssa. Suomessa näistä tunnetuimpia ovat Facebook, Messenger, Instagram ja WhatsApp. Olen valinnut Instagramin aineistoni keruupaikaksi sen valtavan suosion vuoksi, mutta myös siksi, että se on tärkeä alusta poliittiselle vaikuttamiselle.

Instagram on suosittu erityisesti nuorten naisten keskuudessa ja tarjoaakin potentiaalia poliittisen sisällön tuottamiselle ja jakamiselle. Alustana se mahdollistaa sisällöntuottajien sekä jakaa että kuluttaa sisältöä, joka ei asetu tavanomaiseen perinteisen median esittämään kulttuurikuvastoon. (Caldeira 2020, 13.) Tiidenberg (2018, 81) kirjoittaa, että nuorten naisten selfieiden ottamisen tuomitseminen narsistiseksi toiminnaksi johtuu siitä, että naisista itsestään tulee toimijoita, jotka voivat itse määrittää itsensä katseen kohteiksi. Selfieiden aikakaudella tähän ei enää tarvita mallitoimistoja, tai instituutioita, jotka määrittävät mikä on katsomisen arvoista. Tämä nimenomainen toimijuuden itselleen ottaminen ja sosiaalisten normien ja instituutioiden haastaminen siinä, kuka saa

ja voi tulla kuvatuksi sekä nähdä voidaan nähdä poliittisena toimintana. Caldeira ja kumppanit (2020, 7, 11-13) kirjoittavat, että käsityksen laajentaminen siitä, mikä *ansaitsee tulla valokuvatuksi*, on jo itsessään poliittista. Instagramissa näkyvyydelle ei ole samanlaisia portinvartioita kuin perinteisessä mediassa. Visuaalisuutensa vuoksi Instagram on siis potentiaalinen alusta poliittiselle toimijuudelle.

Aineisto tätä tutkielmaa varten on kerätty suomalaisilta Instagram-tileiltä ja se muodostuu yksittäisistä julkaisuista. Aineistoa tarkasteltaessa painoarvoa on sekä visuaalisella että tekstimuotoisella materiaalilla. Alkuun haluan kuitenkin alleviivata sitä todellisuutta, jossa algoritmit ovat jatkuvassa vaikutuksessa jokaisen sosiaalisen median käyttäjän kuvavirtaan ja liikkeeseen. Analysoimalla käyttäjän jokaista liikettä, tykkäystä ja paikkatietoa, voidaan käyttäjän kokemusta muovata yhä henkilökohtaisemmaksi. Tästä syystä en voi kerätä aineistoani tiedostamatta sitä tosiasiaa, että tutkimuskentällä en ole irrallinen tarkastelija, vaan sosiaalisen median käyttäjäni muodostaa sen todellisuuden mitä näen – ymmärtääkseni kuinka Instagram toimii, minun on oltava siellä. Instagramin tietokäytäntö -sivulla kerrotaan, millaista tietoa käyttäjistä kerätään. Tiedot ovat niputettu seuraavien alaotsikoiden alle: 1) asiat, joita sinä ja muut teette ja tarjoatte, 2) laitetta koskevat tiedot ja 3) tiedot kumppaneilta. Toisin sanoen, Instagram kerää tietoja ja dataa sormen liikkeistä ja avainsanoista aina verkko-ostoksiin sekä tietojen luovuttamiseen luvan saaneilta verkon ulkopuolisilta tietopalveluilta. (Instagram 2021.) Jatkuva vuorovaikutukseni Instagramin kanssa vaikuttaa siis olennaisesti siihen, millaista dataa kuvavirtaani ilmestyy ja täten on erottamaton osa aineistonkeruuta.

Olen kerännyt aineistoni seuraavin metodein. Löytääkseni sisältöä koskien ruumiillisuusnormeja ja niiden purkamista lähdin tarkastelemaan itselleni jo tuttuja tähän tematiikkaan liittyviä tilejä. Algoritmi on todennäköisesti seurannut liikkeitäni jo pitkältä ajalta ja huomannut kiinnostukseni kehopositiivisuuteen ja sosiaalisen median aktivismiin. Selasin tuttujen tilien kommentteja, seuraajia ja seurattavia. Tätä kautta pääsin yhä edemmäs ja löysin lisää kehollisuusaktivisteja. Tämän jälkeen tein järjestelmällisempää hakua, sillä tahdoin minimoida aineiston yksipuolisuuden ja rikastuttaa sitä etsimällä sisältöä avainsanojen avulla. Avainsanat, joita käytin olivat #feministi, #kehopositiivisuusaktivisti sekä #kehopositiivisuus. Tämän jälkeen tein vielä samanlaista tarkastelua tileille, joita löysin avainsanojen avulla, kuin olin aikaisemmin tehnyt jo itselleni tutuilla tileillä. Koen, että Instagramin vuorovaikutteisen luonteen vuoksi tämä on hyvä tapa seurata suomalaista ruumiillisuusnormeja purkavaa aktivismia. Aineistoa keräsin niin kauan, että kuvat alkoivat muistuttaa toisiaan ja näin aineisto saavutti saturaatiopisteensä. Olen rajannut aineiston käsittelemään

vain ruumiillisuuteen liittyvää sisältöä. Tällöin aineiston ulkopuolelle jäi sisältö, jossa käsitellään implisiittisesti esimerkiksi naisvihaa, vaikka sekin ymmärrettävästi on kytköksissä ruumiillisuuteen. Aineistoni koostuu neljäntoista aktivistin sisällöstä ja sisältää yhteensä 86 julkaisua. Neljäntoista aktivistista kolme ilmaisee profiilissaan tai julkaisuissaan olevansa muunsukupuolinen, yksi ilmaisee profiilissaan sekä julkaisuissaan olevansa vammaisaktivisti, kahdeksan ilmaisee joko profiilissaan tai julkaisuissaan sukupuolensa olevan nainen ja kolme aktivistia ei käsittele sukupuoltaan lainkaan. Kaikki aineiston aktivistit ovat valkoihoisia. Julkaisut ovat julkaistu kevään 2018 ja alkuvuoden 2022 välillä.

Minulle on tässä tutkielmassa tärkeää noudattaa feministisen tutkimuksenteon periaatteita. Taatakseni läpinäkyvyyden olen lähestynyt jokaista sisällöntuottajaa henkilökohtaisesti kysymällä luvan sisältöjen käyttämiseen. Aineisto koostuu niin yksityishenkilöiden sisällöistä kuin sosiaalisen median vaikuttajien sisällöistä. Olen rajannut pois kaupalliset tilit, eli tilit, joilla tehdään kaupallisia yhteistöitä ja keskittynyt tileihin, joissa sisällöntuottaja nimeää itsensä aktivistiksi tai joiden toiminnan itse olen tulkinut aktivismia vastaavaksi toiminnaksi. Tässä olen käyttänyt apuna James Dennisin (2019, 15) sosiaalisen median kansalaisrooleja jaottelevaa luokitusjärjestelmää, jossa sosiaalisen median käyttäjät jaetaan neljään eri ryhmään heidän sisältönsä perusteella. Luokitelllessani käyttäjiä aktivisteiksi, olen nojannut Dennisin (em.) typologian kahteen ensimmäiseen kategoriaan: kansalaistoimija (*civic instigator*) ja myötävaikuttaja (*contributor*). Muut kaksi jäljelle jäävää kategoriaa ovat aktiivinen/passiivinen kuuntelija (*active listener/passive listener*) ja välttelijät (*avoiders*). Kansalaistoimija määrittyy seuraavasti: henkilö, joka jatkuvasti jakaa informaatiota ja mielipiteitään, tuottamalla mikroaktivismin keinoin omaa poliittista identiteettiään. Kansalaistoimijat todennäköisesti osallistuvat myös muihin poliittisen toiminnan muotoihin. Myötävaikuttajat jakavat poliittista sisältöä, harvemmin kuitenkaan sisällyttäen siihen henkilökohtaista ulottuvuutta. Myötävaikuttajat pyrkivät informoimaan ja viihdyttämään muita käyttäjiä. Tässä tutkielmassa olen luokitellut aktivisteiksi niin kansalaistoimijoita kuin myötävaikuttajia.

4.2. Tutkimuskysymysten operationalisointi

Aineistona Instagram-julkaisut antavat arvokasta tietoa sosiaalisen median aktivismista, mutta heijastavat myös kulttuurisia kehollisuusnormeja sekä verkkokulttuurin toimintaa. Aineistoni koostuu yksityisten henkilöiden sisällöistä, jotka ovat jatkuvasti vuorovaikutuksessa seuraajiensa ja alustan kanssa, ja joista suurin osa, erityisesti myötävaikuttajat, kehittävät omaa poliittista toimintaansa suhteessa saamaansa palautteeseen. Digitaalinen ympäristö mahdollistaa aktivismille erityisen alustan, jossa perinteinen aktivismi saa uusia ulottuvuuksia. Tutkielma ei kuitenkaan

kohdista katsetaan digitaalisen ympäristön ja aktivismin suhteeseen, vaan tutkielmassa digitaalinen ympäristö on väline, jolla aktivistit operoivat. Tämän vuoksi tutkimuskysymykset ovat: 1) *Miten oman kehon politisointi näkyy sosiaalisen median aktivismissä?* 2) *Millainen toimija kehoaktivisti on?* Politisoinnilla tarkoitetaan prosessia, jossa jokin asia saa poliittisen ulottuvuuden: tässä tutkielmassa politisoinnin keskiössä ovat aktivistien kehot aktivistien itse politisoimina. Tarkemmin kyseessä on prosessi, jossa katse suunnataan tietoisesti ennen *hallittuun* ja liitytään toimintaan, jonka pyrkimyksenä on tuoda näkyväksi aikaisemmin piilotettu. Tarkastelemalla Instagram-julkaisuja ja niissä esiintyviä kehoja, voidaan ymmärtää paremmin kehoja poliittisina toimijoina, sekä niitä hallinnan haastamisen tapoja, joita kehoaktivismilla tuotetaan. Politisoituminen tarkoittaa yleisesti erilaisten rajojen kyseenalaistamista tai rikkomista. Politisoituminen toiminnan ja toimijoiden kontekstissa liittyy aktiivisuuden ja toimijoiden välisten jännitteiden syntymiseen. (Laine & Peltonen 2003, 25.)

4.3 Multimodaalinen diskurssianalyysi

Diskurssianalyysi on analyttinen työkalu, jolla tutkitaan merkityksellistämisen tapoja puheessa tai tekstissä. Kressin (2012) mukaan diskurssianalyysin muotojen yletön määrä on heikentänyt diskurssianalyysin käsitteen merkitystä sekä hankaloittanut sen käyttöä kuvaavana tai analysoivana apuvälineenä. Siinä missä diskurssianalyysissä analyysi keskittyy kirjoitettuun tekstiin tai puhuttuun puheeseen, multimodaalinen diskurssianalyysi keskittyy materiaalisesti erilaisiin ilmaisun tasoihin, eleisiin, puheeseen, liikkuvaan ja pysähtyneeseen kuvaan, kirjoitukseen ja musiikkiin. Nämä ja muut kolmiulotteiset entiteetit voidaan vetää yhteen semioottiseen kokonaisuuteen. (Kress 2012, 36.)

Kress nostaa keskusteluun ideologian ja tekstin käsitteet, joita hän käyttää spesifiin diskurssien asemoittamiseen kussakin tekstissä. *Teksti* Kressin lähestymistavassa on materiaallinen ilmaantumipaikka immateriaaliselle diskurssille. Kress (2012, 36) havainnollistaa tekstin diskurssina etymologisen lähestymistavan avulla, jossa teksti on yhtenäinen kudelman, joka koostuu erinäisistä langoista. Kysyttäväksi jää, kuka on kertoja eli diskurssin kutoja ja millaisia kokonaisuuksia eli kudelmia muovautuu. Koherenssi on tekstiä kuvaileva piirre. Koherenssin periaatteet ovat pohjimmiltaan sosiaalisia ja näin luovat tarkoituksia sosiaaliselle järjestykselle. Tekstin koherenssi johtuu siitä sosiaalisen ympäristön koherenssista, jossa se on tuotettu ja johon se heijastaa. Se on ymmärretty semioottisten tarkoitusten kautta. Koherenssi tekstin piirteenä nostaa esiin seuraavanlaisia kysymyksiä, jotka ovat hyödyllisiä tässäkin tutkielmassa: 1) Kuinka sosiaalinen järjestyminen? ja 2) Mitkä ovat sen merkittävimmät yksiköt ja kuinka ne asettuvat tässä tapauksessa?

Teksteissä nämä sosiaaliset periaatteet näkyvät semioottisina periaatteina, jotka on tehty aineellisiksi, ilmeisiksi, näkyviksi ja konkreettisiksi. (Kress 2012, 36.)

Aineistoni koostuu julkaisuista, jotka sisältävät sekä tekstejä sekä kuvia. Molemmat ilmaisun muodot ovat lähtökohdiltaan sosiaalisia ja pitävät sisällään sosiaalisia merkityksiä. Multimodaalisen tarkastelun avulla voin tarkastella visuaalista representaatiota sekä tekstuaalista ilmaisua. (Kress & Van Leeuwen 2005, 20.) Tässä tutkielmassa pelkän tekstin tai pelkän kuvan tarkastelu jättäisi analyysin laihaksi, sillä tarkastelussa on aktivistien julkaisut kokonaisuuksina. Teksti ja kuva ovat molemmat kommunikaation muotoja, jotka eivät ole vain esteettisiä tai ilmaisukykyisiä, mutta sosiaalisesti rakentuneita, ja pitävät sisällään poliittisia ja kommunikatiivisia ulottuvuuksia (Kress & Van Leeuwen 2005, 20). Visuaalisuus on tässä tutkielmassa kantava teema, sillä kehoihin kohdistunut hallinta on perustunut juuri näkymättömyyden vallalle. Instagramissa tapahtuva kehoaktivismi perustuu ennen piilotetun esilletuomiseen. Kytäkseni vastaamaan tutkimuskysymyksiini, minun on ymmärrettävä kuvien ja asioiden välinen yhteys sekä näiden vuorovaikutteinen suhde yleisöön. Kuvien voidaan nähdä osallistavan kahdenlaisia osallistujia: esitetyt osallistajat, eli kuvattu ihminen, paikka tai asia sekä interaktiiviset osallistajat eli ihmiset, jotka kommunikoivat keskenään kuvien välityksellä, toisin sanoen kuvan tuottaja ja sen näkevä kokija. Osallistujien välillä voidaan katsoa olevan kolmenlaisia suhteita 1) esitettyjen osallistujien (ihminen/paikka/asia) väliset suhteet, 2) suhteet interaktiivisten osallistujien eli kuvan kokijoiden suhde kuvassa esitettyjä osallistujia kohtaan ja 3) kuvan kokijoiden väliset suhteet. Interaktiiviset osallistajat ovat täten oikeita ihmisiä, jotka tuottavat ja järjeistävät kuvien sisältöä sosiaalisten instituutioiden konteksteista käsin. Tämä vaikuttaa siihen, miten kuvaa tulkitaan. (Kress & Van Leeuwen 2005, 114).

Lyhyesti Kress (2012, 37) tiivistää multimodaalisen diskurssianalyysin tarjoavan työvälineet, joilla voidaan tarkastella yhteiskunnan tarkoitusten ja näiden semioottisten ilmentymien suhdetta. Multimodaalinen diskurssianalyysi soveltuukin hyvin tarkastelun apuvälineeksi yhdessä sosiaalisten instituutioiden valtasuhteisiin keskittyvän diskurssianalyysin kanssa. Yksi tämän tutkielman tärkeä ulottuvuus on poliittinen aktivismi ja hallinnan normien purkamisen. Tällöin on tärkeää ymmärtää valtasuhteiden vaikutus ja se, miten Instagram sosiaalisena instituutiona valtasuhteineen muokkaa aktivistien sosiaalisen median sisältöä.

Aineistoni julkaisut on kerätty neljältätoista eri Instagram-tililtä. Julkaisuissa yhdistyy visuaalinen sekä tekstuaalinen ilmaisu. Visuaalisina keinoina aktivistit käyttävät klassisia poseerauksia, joissa kädet nostetaan pään ylle tai poskelle, jalat ristitään tai nilkkaa ojennetaan. Suuri osa julkaisujen

visuaalisuudesta rakentuu kuitenkin tavallisuuden ympärille. Tavallisuus huokuu kuvista jokapäiväisten askareiden muodossa. Kuvia on otettu luonnossa, saunassa, ruokapöydän ääressä syömässä, sängyssä, suihkussa tai sohvalla. Suuri osa kuvista sijoittuu kotiympäristöön. Aktivistit kuvaavat itseään joko itse ottaen kuvat itselaukaisimella, manuaalisesti käden mitan päästä tai peilin kautta. Toisinaan kuvat on otettu studiossa ammattilaiskuvaajan kanssa. Toiset kuvat ovat selkeästi asetellumpia kuin toiset, toisissa taas kuvan henkilö näyttää sulautuvan tekemiseensä siten, että kuva olisi otettu sattumalta päivittäisten askareiden keskellä. Kuvia yhdistää alastomuus ja keho kuvien keskiössä. Useissa kuvissa on paljasta ihoa; aktivisti alusvaatteissa, toisissa kuvissa aktivisteilla ei ole yllään edes alusvaatteita, mutta tietyt kehonosat kuten nännit on sensuroitu. Aineistoa kuvaillessani poseeraamisella tarkoitan kameran eteen ja katseen alle asettumista. Poseeraaminen on tässä tutkielmassa siten neutraali termi. En tarkoita sillä kameran edessä ”keimailua” ja niin ikään mieskatseen (*male gaze*) alle asettumista.

Julkaisuiden tekstiosioissa aktivistit käyttävät usein yleisöä puhuttelevia muotoja sekä muita retorisia keinoja kuten retorisia kysymyksenasetteluita, tunneilmaisua tai toistoa. Instagram on sovelluksena hyvin vuorovaikutteinen ja puhutteleva ilmaisu on omiaan kutsumaan keskusteluun, mutta myös herättämään ajatuksia julkaisun yleisössä. Tekstuaalinen ilmaisu herättää yleensä keskustelua julkaisuiden kommenttiosioissa, jossa aktivismin yleisö voi kommentoida julkaisua vapaasti. Tilin omistaja voi kuitenkin rajoittaa kommenttikenttää sulkemalla sen kokonaan tai estämällä ja poistamalla yksittäisiä kommentteja ja kommentoijia. Aktivistit jatkavat yleensä keskustelua yleisönsä kanssa kommenttikentässä. Tässä tutkielmassa kommentit ja keskustelu on rajattu aineiston ulkopuolelle. Sisällöiltään julkaisujen tekstuaaliset osat vaihtelevat joko pelkistä emojeista tai avainsanoista pitkiin ja henkilökohtaisiin teksteihin. Toisinaan teksteissä otetaan kantaa johonkin mediassa juuri nousseeseen ilmiöön tai tapahtumaan, mutta pääsääntöisesti niissä käsitellään kehollisuutta yhteiskunnallisten ja yksilöllisten tasojen risteyksissä.

Lähtiessäni toteuttamaan aineistoni analyysia multimodaalisen diskurssianalyysin avulla otin ensin jokaisesta julkaisusta kuvakaappauksen. Siirsin julkaisut luomaani leikekirjaan, joka mahdollisti kuvien ja tekstien helpon ryhmittelyn. Kävin julkaisut ensin läpi kirjaten ylös niissä esiintyneitä tekstuaalisen ja visuaalisen ilmaisun piirteitä, jonka jälkeen siirsin yhteen sellaiset kuvat, joissa ilmeni samanlaista visuaalisuutta. Julkaisujen visuaalisen ilmaisun ollessa hyvin samanlaista, lähdin seuraavaksi etsimään julkaisujen tekstiosioista diskursseja. Näin löysin aineistostani viisi erilaista diskurssia, jotka kuvaavat aktivistien toimintaa Instagramissa. Diskurssien avulla löysin aineistostani kolme erilaista toimijuutta. Analyysini syveni diskurssien ja toimijuuksien löytämisen jälkeen

julkaisujen tarkempaan tarkasteluun kokonaisuutena. Tarkastelin miten kuva ja teksti kommunikoivat keskenään: mihin yleisön katse suunnataan ja miten teksti tulee visuaalisuutta vai tukeeko visuaalisuus tekstiä. Analyysi etenee ja rakentuu löytämieni viiden diskurssin avulla. Esittelen diskurssien avulla löytämäni toimijuudet *piilotettu ja hallittu toimija*, *inhimillinen toimija* sekä *asiantunteva toimija*.

5. Feministisen kehoaktiivisuuden keinot hallinnan ja ruumiillisuusnormien purkamisessa

Tässä luvussa analysoin aktivistien julkaisuja niin kuvan kuin tekstisisältöjen osalta. Tarkastelen niitä tapoja, joilla aktivistit toteuttavat aktivismiaan ja millainen rooli heidän kehoillaan on tässä aktivismissa. Tarkastelun apuna käytän jo edellä kuvaamani multimodaalista diskurssianalyysiä sekä Kaja Silvermanin (1996, 125-226) käsitteitä visuaalisten esitysten valikoima (*screen*), persoonaton kaikkialla läsnäoleva katse (*gaze*) ja ruumiillistunut katse (*look*). Näiden käsitteiden ja multimodaalisen diskurssianalyysin avulla pääsen käsiksi aktivismin ja kulttuurisen kuvavarannon suhteeseen, tilan ottamiseen ja näkyväksi tulemiseen. Analyysini tarkoituksena on hahmotella sosiaalisen median aktivismin toimintalogiikoita ja oman kehon politisoimista ruumiillisuusnormien purkamisen kontekstissa. Suuntaan katseeni aktivismin kautta sosiaalisten instituutioiden valtasuhteisiin ja aktivisteihin toimijoina näiden valtasuhteiden ristiaallokossa. Analysoin aineistoa etsimällä julkaisuista niiden kuvien ja tekstien perusteella vastauksia siihen millainen toimija aktivisti on ja millaisin keinoin aktivistit käyttävät kehoaan sosiaalisen median aktivismin välineenä.

Analyysissäni kartoitan kulttuurisia merkityksellistämisen tapoja, paikannan valtasuhteita ja analysoin julkaisujen vuorovaikutteisuutta. Näitä edellä mainittuja kuvaan viiden diskurssin ja kolmen toimijuuden avulla, jotka olen aineistoa analysoidessani löytänyt. Tarkastelu keskittyy yhtä lailla visuaaliseen kuin tekstuaaliseen ilmaisuun. Analyysissäni haluan ymmärtää niitä sosiaalisia todellisuuksia, joissa sosiaalisen median aktivismi operoi sekä niitä sosiaalisia todellisuuksia, joita se jatkuvasti rakentaa ja purkaa. Seuraavaksi käyn alaluku alaluvulta läpi aineistosta löytämäni diskurssit ja niiden avulla esittelen kolme löytämäni toimijuutta.

5.1. Normien näkyväksi tekemisestä normien kyseenalaistamiseen

Tässä luvussa tuon esille miten aktivistit tekevät normeja näkyviksi sanoittamalla niitä julkaisuissaan ja tekemällä niitä näkyviksi visuaalisin keinoin omia kehojaan apuna käyttäen. Tämän luvun aineistokatkelmien avulla tuon ilmi millaisin visuaalisin ja tekstuaalisin keinoin aktivistit sanoittavat ja tuovat normeja näkyväksi. Normeja tehtiin näkyväksi oman kokemuksen kautta, mutta myös hyvin yhteiskunnallisella tasolla. Ruumiillisuusnormeja tuodaan aktiivisesti esille kuvien ja kuvatekstien kautta. Useimmat kuvat ovat aktivistien itse käden mitan päästä ottamiaan tai itselaukaisimella otettuja. Tässä luvussa esittelen normien näkyväksi tekemisen ja kyseenalaistamisen diskurssin.

”Vaikka itse olen normin ulkopuolella sekä vammaisuuteni, sairauteni, karvaisuuteni ja lihavuuteni takia, hyödyn myös ruumiin normeista. Olen kuitenkin valkoinen nuori nainen, jolla ei ole näkyvillä

paikoilla arpia ja joka ilmentää naiseuttaan perinteisen feminiinisesti. Jokainen, joka solahtaa normiin, hyötyy siitä tavalla tai toisella, tiedostaen tai tiedostamattaan. Normi luo valta-asetelmaa ja valta-asetelmat ylläpitävät normeja. Esimerkiksi rasismi, ableismi ja läskiviha näyttävät, että normin ulkopuolelle jäävillä on vähemmän valtaa ja useiden silmissä myös vähemmän ihmisarvoa. Ja eihän kukaan voi olla sitä mieltä, että tällainen tilanne on okei, eihän? Normaali ja epänormaali rinnastuvat muihin dualismeihin: hyvään ja pahaan, kauniiseen ja rumaan, arvokkaaseen ja arvottomaan. Ihmisarvo kuuluu samanlaisena kaikille, ei ainoastaan ahtaisiin normeihin sopiville.”

JULKAISU 76

Yllä olevassa aineistokatkelmassa aktivisti pohtii normeja ja normien ulkopuolelle jäämistä. Kuvassa hän istuu lattialla ja katsoo lempeästi hymyillen kameraan, yllään hänellä on housut ja rintaliivit. Tekstissään aktivisti summaa kehon ja ulkonäön normeja erityisesti normien ulkopuolelta katsottuna. Hän kirjoittaa itse olevansa monilta osin normien ulkopuolella, mutta kuitenkin hyötyvänsä niistä. Aktivisti kuvaa kehotuksia normista poikkeavien kehojen peittämisestä. Lihavuus, arpisuus tai ihon epätasaisuus kuuluu peittää. Julkaisunsa tekstiosassa aktivisti kuvaa vaadetta siitä, että mikäli kehosi on ”epänormaali” se tulisi peittää tai tehdä näkymättömäksi. Normien määrittelyn jälkeen aktivisti kirjoittaa siitä, miten normeja puretaan; laajentamalla käsitystä ruumiillisuusnormeista, ”tekemällä hyväksyttäväksi, normaaliksi ja näkyväksi” sellaisia asioita, jotka ovat nykyisten ruumiillisuusnormien ulkopuolella. Tämän lisäksi hän kirjoittaa, että suhtautumisen normien syntyyn ja oikeuttamiseen pitäisi olla kriittisempää. Tulkitsen aktivistin tunnistavan sen, että normit ovat keinotekoisia, eikä niitä tulisi ottaa sellaisinaan annettuina. Yleisen ja yhteiskunnallisen keskustelun jälkeen aktivisti ottaa askeleen jälleen kohti henkilökohtaista ja käyttää itseään esimerkkinä havainnollistamaan normien intersektionaalisuutta. Ruumis ja sen ulkomuoto ovat sosiaalisesti yksilön hyväksyttävyyttä mittaavia tekijöitä. (Kyrölä & Harjunen 2007, 241). Hyväksyttävyyttä määrittävät muun muassa edellisin aineistokatkelman aktivistin esille tuomat normit. Aktivisti mainitsee sukupuolensa, mutta tuo sen esille yhdessä valkoisuutensa kanssa etuoikeutena.

”En ole koskaan pitänyt kenenkään toisen ihokarvoja rumina. Olen ajatellut, että jokainen saa olla ihan niin karvainen kuin on. Tästä syystä oli helppoa uskotella itselleni vuosien ajan, että se, että itse haluan ajella kainaloni ja haarovälini oli puhtaasti oma valintani, mieltymys, joka koskettaa minun kehoani eikä kenenkään muun. (...) Illuusio vapaasta tahdosta voi olla kehosuhteelle todella vahingollinen. Me kuuliaisesti noudatetaan normeja samalla perustellen itsellemme että emme tee niin koska sitä odotetaan meiltä, vaan koska itse haluamme tehdä niin. Mutta jos omaan ulkonäköömme kohdistuvat odotukset vastaavat aina sitä, mitä yhteiskunta meiltä odottaa, kuinka todennäköistä oikeasti on että olisimme vain tyhjästä nyhjäisseet tismalleen samat esteettiset mieltymykset, joita meille tuputetaan ainoana oikeina? ”

JULKAISU 68

Julkaisun kuvassa aktivisti poseeraa yhteensopivissa pitsisissä alusvaatteissa iloinen leveä hymy kasvoillaan, joka saa silmät siristymään melkein kiinni saakka. Kuvassa näkyy aktivistin kainalokarvoituksen lisäksi aktivistin alushousujen ulkopuolelle ulottuvat häpykarvat. Kädet aktivisti

on nostanut siilitukkaisen päänsä laelle, kynnet ovat pitkät ja mustaksi laitettut. Yllä olevassa aineistopätkässä aktivisti pohtii vapaan tahdon ja normien suhdetta. Hän tuo esille, kuinka normien mukaista käyttäytymistä puolustetaan oman tahdon kautta. Hän kyseenalaistaa yhteiskunnalliset esteettiset preferenssit, jotka tuodaan yksilötasolla esille henkilökohtaisina preferensseinä, ikään kuin normit eivät ulottuisi itseen. Puhuessaan vapaan tahdon illuusiosta, aktivisti on nähdäkseni biovallan ytimessä. Hallinta toimii parhaiten, juuri silloin kun toiminta ja tässä tapauksessa oman ruumiin managerointi kumpuaa niin syvältä itsestä, että yksilölle itselleen se näyttäytyy hänen omana tietoisena valintana (ks. Helén 2016, 40). Pitsisissä yhteensopivissa alusvaatteissa poseeraava muunsukupuolinen aktivisti purkaa julkaisullaan käsityksiä sukupuolittuneesta kulttuurisesta kuvavarannosta. Rossi ja Harjunen (2021, 2-3) kirjoittavat että kasvatamme, ajellemme ja piilotamme karvoja suhteessa sukupuoleen kulttuuristen sääntöjen ja normien alaisina. Julkaisullaan aktivisti ottaa toimijana sekä aktivistina osaa normien purkamiseen näyttämällä ajellut sekä luonnolliset ajelemattomat karvansa. Seuraavan katkelman julkaisussa toinen aktivisti käsittelee terveydenhuoltoa biovallan tuottajana.

”Terveydenhuollon ongelma ei ole yksittäistapaukset. Kyse on jo neuvolasta alkavasta systemaattisesta syrjinnästä, painopuheesta ja kiusaamisesta. Kouluterveydenhuollossa isketään ulkonäköön ja lujaa. Suurin osa muhun yhteyttä ottaneiden ihmisten traumaattisista kokemuksista tapahtui nimenomaan ala- ja yläasteen kouluterveydenhuollon ”hellässä huomassa”.

JULKAISU 23

Edellä oleva aineistokatkelma on julkaisusta, jossa aktivisti käsittelee terveydenhuollon läskivihaa. Julkaisun kuvassa aktivisti istuu alasti hiukset märkänä saunan lauteilla ja katsoo haastavasti kameraan pää hieman vinossa. Märät hiukset valahtavat toisen silmän eteen samalla kun aktivisti nojaa kyynärvarsilla reisiinsä. Kuvaan on merkitty ammattilaisvalokuvaaja, joka on ottanut kuvan. Aktivisti on kysynyt ilmeisesti Instagramissa seuraajiltaan kokemuksia terveydenhuollon läskivihasta ja saanut viestitulvan. Viesteistä on noussut esiin laihduttamiseen uhkailua, kiristämistä, nöyryyttämistä ja syyllistämistä. Hän kirjoittaa, että lihaviin ihmisten oireet usein kuitataan lihavuudella, eikä terveysthuolia oteta tosissaan. Kaikkiin hoitoihin ei pääse, ellei ensin laihduta. Aktivisti jatkaa:

”Mikään ikä ei suojaa läskivihalta, vaan se seuraa lapsuudesta loppuelämän ajan. Terminä läskiviha saattaa kuulostaa liioitellulta tai kärjistetyltä, mutta juuri sitä se on: lihaviin ihmisiin suhtaudutaan täysin arkisissa ja jokapäiväisissäkin asioissa halveksuen, inhoten ja samankaltaiseksi päättymistä peläten. Tämä on itsessään jo ongelma, mutta erityisen julmaa on että tällainen suhtautuminen siirtyy näin ajattelevien yksilöiden mukana pelottavan luontevasti osaksi omaa työroolia ammattilaistasolla. Tällöin instituution yhtenäinen toimintakäytäntö ja rakenne alkaa mukailla yksilöiden ajatusmaailman päättelyketjuja ja toimintaperiaatteita. Tämän vuoksi

olla tilanteessa, jossa liioittelematta muotoiltuna aito läskiviha itää ja rehottaa terveydenhuollon jokaisessa sopukassa. #läskiviha”

JULKAISU 23

Kirjoittaessaan terveydenhuollon systemaattisesta syrjinnästä, aktivisti osuu biovallan ytimeen. Aktivisti kirjoittaa institutionaaliselta tasolta alaspäin valuvasta hallitsevasta ajattelutavasta. Hallinta on tehokkainta silloin kun se iskostetaan yksilöön itseensä, jolloin hallinta muuttuu kuin yksilön omaksi motivaatioksi (ks. esim. Helén 2016, 40; Foucault 1980) solahtaa normiin ja pysyä käyrien ”terveellä” puolella. Vielä tehokkaampaa hallinta on silloin, kun oman kehon tarkkailu sekä kyseenalaistaminen alkaa jo hyvin varhaisella iällä. (ks. Harjunen, 2017 14-19.) On mielenkiintoista pohtia sekä sitä, miten terveydenhuollon ammattilaiset tuottavat läskivihaa, että sitä, miten instituutiot ja rakenteet yhdessä iskostaa läskivihaa. Läskiviha näyttäytyy diskursiivisena valtajärjestelmänä. Tämä mesotason toimijuus sääntelee yksilöiden pääsyä yhteisöihin ja instituutioihin (ks. Ojala ym. 2009, 15-16).

”Etenkin naiset on opetettu vihaamaan kehojaan jo pienestä pitäen säännöllisesti muuttuvien ”kauneusihanteiden” varjolla. Aina löytyy jotakin uutta tavoiteltavaa, jotta voisi saavuttaa ”naiseuden lakipisteen”, ihailun ja kadehdittavan ulkonäön. Koska eihän meissä naisissa ole muuta kuin ulkokuori, vai kuinka?”

JULKAISU 42

Kuvassa aktivisti makaa kyljellään sängyllä nojaten päätään toiseen käteensä. Toinen käsi on asetettu otsalle ikään kuin silmien varjoksi. Eleen saattaa tulkita monella tavalla. Yhtäältä se vaikuttaa hieman kyllästyneeltä, mutta toisaalta käden asento tuntuu estävän sivulta tulevan katseen ja näin voi vaikuttaa torjuvalta tai nolostuneelta. Päällään aktivistilla on paita, joka paljastaa vatsan ja alushousut, vatsan lisäksi kuvassa näkyy aktivistin reidet sekä arvet ja mustelmat. Aktivisti ei vaikuta kuvassa siltä, että vihaisi tai häpeäisi kehoaan, eikä tätä miellelyhtymää synny silloinkaan, kun tarkastelee julkaisua kokonaisuutena. Aktivisti ei kommunikoi häpeää tai tyytymättömyyttä kehoonsa, hän yksinkertaisesti opastaa lukijaa tarkastelemaan omaa kehosuhdettaan ja kannustaa kehorauhaan. Hän toimii esimerkkinä. Aktivisti kuvaa sukupuolittuneiden ruumiillisuusnormien abstraktimpaa ja yleisempää tasoa. Aktivisti kuvaa lyhyesti sitä kehosuhdetta, jota ulkonäkökeskeinen yhteiskunta aiheuttaa; vihaa omaa kehoa kohtaan. Katkelmassa sukupuolittuneet kauheusihanteet nousevat hallitsemisen teknologiaksi: saavuttamattomat ihanteet aiheuttavat tyytymättömyyttä ja vihaa, joka heikentää yksilön toimijuutta (ks. Rossi 2007, 136; vrt. Wolf 1990). Julkaisun teksti loppuu retoriseen ja sarkastissävytteiseen kysymykseen, jolla aktivisti kyseenalaistaa naiseuden näkemisen vain ”ulkokuorina” vailla syvyyttä. Aktivisti käyttää voimakasta retoriikkaa puhuttelemalla suoraan lukijaansa: *”Jos omasta kehosta pitäminen tuntuu kaukaiselta, koita olla*

vihaamalla sitä edes tänään, Älä laihduta -päivänä.” Samalla aktivisti olettaa kohdeyleisönsä sukupuolen puhuttelemalla ”meitä” naisia ja luo retoriikallaan yhteishenkeä.

”Kun on huomannut ja tiedostanut ahtaat rakenteet ja yhteiskunnan ulkonäkökeskeisyyden sekä odotukset, on helppoa asettaa itsensä niiden ulkopuolelle. Juttuhan kuitenkin on niin, että vaikka kuinka tiedostaisi kovaan ääneen absurdit ulkonäkökriteerit tai muut painostavat rakenteet, ei se tarkoita että olisi itse niiden ulottumattomissa.”

JULKAISU 68

Julkaisu 68 on kuvattu aiemmin sivulla 28. Yllä olevan julkaisun tekstipätkässä aktivisti kirjoittaa, kuinka yksinomaan rakenteiden ja ulkonäkökeskeisyyden tiedostaminen ei vielä välttämättä ole tae sille, etteivätkö nuo rakenteet ja ulkonäkökeskeisyys koskettaisi normeista tietoista yksilöä. Kuten muutamassa aiemmassa julkaisussa on käynyt ilmi, aktivistit puhuvat avoimesti omista epävarmuuksistaan liittyen kehoonsa, sekä niistä ajatuksista, joita herää sosiaalisen median sisältöä julkaistessa. Vaikka he tekevät jatkuvasti kehopositiivista aktivismia omilla Instagram -tileillään, eivät he ole immuuneja kehoon kohdistuville ruumiillisuusnormeille. Vaikuttaa pikemminkin siltä, että siinä missä aktivistit julkaisevat kehopositiivista sisältöä seuraajilleen ja muulle yleisölleen, tekevät he sitä myös itselleen. Aineiston tarkastelun perusteella uskallan väittää, että useat aktivistit purkavat ahtaita normeja sosiaalisen median toimijoina ensin omien epävarmuuksien ja normikäsitysten purkamisen kautta, josta seuraava askel on siirtyä julkisempaan vaikuttamiseen, eli kehopositiivisen sisällön tuottamiseen. Kehopositiivinen sisältö ei kuitenkaan pidä sisällään vain kauniita ajatuksia marginaalissa olevista kehoista vaan sen avulla voidaan pohtia miten nämä normit vaikuttavat ja hallitsevat yksilötasolla.



pikirantanen

Seurataan



Julkaisu 53, @pikirantanen, kuvakaappaus otettu 22.4.2022

”Ulkona on kuuma, joten suojellaan itseämme auringolta ja siinä sivussa yhteiskunnan ahtailta käsityksiltä ja paineilta siitä miltä kesäkroppa näyttää. Sun keho ei oo olemassa ollakseen koriste tai istuakseen mihinkään kuviteltuun estetiikkaan. Sun kehon tarkoitus ei oo palvella vuodenaikaa tai muiden visuaalista silmää. Sun kehon ainoa määrätty tarkoitus on pitää sut hengissä parhaansa mukaan - kaikesta muusta päätät sinä itse.”

JULKAISU 53

Aineistokatkelma alkaa kevyen tuntuksella sutjautuksella, joka syvenee loppua kohti huomioksi yhteiskunnan ruumiillisuusnormeista. Aktivistit käyttävät ilmausta “kuviteltu estetiikka”, jonka tulkitsemisen kommunikoidaan samansuuntaista kauneusmyyttiä, josta myös Naomi Wolfia kirjoittaa teoksessaan *The Beauty Myth* (1990). Estetiikka ei ole objektiivista eikä staattista. Julkaisun teksti pyrkii kyseenalaistamaan sellaista ruumiillisuuskuvastoa, joka kiinnittyy kesäisin vähentyneiden vaatteiden paljastamiin ja kauneusihanteiden ennalta määrittämiin kehoihin. Julkaisun kirjoittaja palauttaa ajatukset kehosta perusasetuksiinsa; kehon on määrä pitää sinut hengissä eikä sen tarkoitus ole “palvella muiden visuaalista silmää.” Retorinen puhuttelun tapa toistuu tämänkin julkaisun tekstissä. Aktivistit puhuvat suoraan lukijalleen. Viesti on, että yhteiskunnan ahtaisiin käsityksiin voi solahduttaa pyrkimällä sopeutumaan ”kuviteltuun estetiikkaan”, mutta valita voi myös toisin.

”Viikonlopun kohokohta on ehdottomasti se, että saa hengata himassa ilman housuja ja syödä noutopizzaa just niin kylmänä kuin mieli tekee! 🍷 ☆
#vatsamielenosoitus#losehatenotweight#läskiaktivismi#fatacceptance#fatfront#bodypositive#bodypositivity
JULKAISU 41

Aineistokatkelma on julkaisusta, jonka kuvassa aktivisti makaa sängyllä ja laittaa suuhunsa pitsapalaa. Asento on klassinen poseeraus, jossa kuvan malli makaa kyljellään kyynärvartensa varassa jalat hieman koukistuneena. Kuvassa aktivistin silmät ovat kiinni ja siitä välittyy syömisen nautinto. Aktivistin vierellä on avonainen pitsalaatikko ja vatsa laskeutuu sängylle pitsalaatikon viereen. Kuvan visuaalinen ja tekstuaalinen osio keskustelevat hyvin keskenään. Tulkitsen aktivistin purkavan normia, jossa lihavaa ruumista syömässä kuvataan usein hillittömänä (ks. Rossi 2007). Kuvan asettelu ja estetiikka alleviivaavat nautinnollisuutta. Pitsapalaa pitelevä käsi on kasvoja korkeammalla ja asennossa on ylevyyttä. Se muistuttaa kuvastosta, jossa muinaiset jumalat syövät viinirypäleitä. Toisaalta julkaisu yhtenäisenä kokonaisuutena tuo mieleen tavallisen pitsaperjantain. Normia purkaessaan aktivisti tuo itseään esille tavallisena toimijana, tavanomaisissa viikonlopun toimissa.

Tässä luvussa olen kuvannut aineistoesimerkkien avulla niitä keinoja, joilla aktivistit tuovat yhteiskunnan sukupuolittuneita ruumiillisuusnormeja esille. Yksi keskeisiä aktivistien käyttämiä keinoja sanoittaa normistoa, oli tehdä se näkyväksi ja sitten sekä kuvien että tekstin avulla haastaa tätä normatiivisuutta, kuten tässä luvussa olen osoittanut. Sanoittamisella tarkoitan tässä myös visuaalisin keinoin ilmiön esille tuomista. Luvun aineistoesimerkit noudattavat kaikki samaa normien näkyväksi tekemisen ja kyseenalaistamisen kaavaa, jossa aktivistit ensin tuovat esille ruumiillisuusnormin tai -ihanteen ja tämän jälkeen haastavat sitä niin tekstuaalisesti kuin visuaalisestikin. Visuaalisesti kuvissa on yhteisiä piirteitä, kuten esimerkiksi se, että kuudesta kuvasta viidessä aktivistin vatsa on aseteltu kuvan keskiöön. Kuvien vatsat eivät ole tavanomaisessa mediarepresentaatioissa nähtyjä litteitä pyykkilautavatsoja, vaan tavallisia eri kokoisia vatsoja, joissa on makkaroita, kaarteita ja toisinaan venymääriä. Kuvien sommittelun vuoksi katse suunnataan ja se suuntautuu aktivistien vatsaan tai kehon arpiin. Vatsa näyttäytyykin diskursiivisesti tärkeänä sillä, se poikkeaa totutusta kulttuurisesta kuvastosta (*screen*). Silverman (1996, 37) kirjoittaa, että tarvitsemme kuvia kehoista, jotka ovat mahdollisimman erilaisia suhteessa yksilön omaan kehoon sekä kulttuurisen normiin. Monimuotoinen ja kulttuurista normia rikkova kuvasto aktivoisi Silvermanin (em. 1996, 37) mukaan kyvyn ihannoida kehojen moninaisuutta. Seuraavassa alaluvussa tarkastelen tarkemmin marginalisoituneen kehon diskurssia.

5.2 Marginalisoituneen kehon diskurssi: rakenteet toimijuuden muovaajina

Tässä alaluvussa tuon esille ja käsittelen marginalisoidun kehon diskurssia eli marginalisoidun kehon näkyväksi tekemistä sekä median representaatioiden laaja-alaistamista marginalisoiduilla kehoilla. Aktivisteja yhdistää halu laajentaa ja monimuotoistaa yhteiskunnassamme vallalla olevaa kehojen kuvarepertuaaria. Samalla aktivistit kirjoittavat marginalisoitumisen prosesseista. Monissa julkaisuissa aktivistit tuovat kuvan keskiöön venymäärpiaan, selluliittiaan, karvojaan tai vatsojaan. Julkaisujen teksteissä he kirjoittavat syitä niin yksittäisen kuvan jakamiselle, mutta myös laajemmin aktivismilleen. Tässä alaluvussa esittelen myös piilotetun ja hallitun toimijuuden sekä tämän toimijuuden purkamisen toimintalogiikoita.

”Lihavilla ja muuten marginalisoiduilla kehoilla on kuitenkin oikeus olla kehopositiivisuuden keskiössä. Marginalisoituja kehoja ei näy mediakuvastossa. Kehoon perustuva syrjintä kohdistuu useimmin juuri isoihin kehoihin. Syrjinnästä on todellakin oikeus loukkaantua, vaikkei syrjijän olisikaan tarkoitus loukata. Syrjinnästä ja huonosta kohtelusta saa kitistä aina. Muuten se ei tule näkyviksi. Kehopositiivisuuden tarkoituksena ei ole vähätellä muiden ihmisten ongelmia, vaan tuoda esiin ja ratkaista laihdutuskulttuuriin, syrjintään ja mediakuvaston kapea-alaisuuteen liittyviä ongelmia. Tämän takia jokaisella on oikeus puhua kehopositiivisuudesta, mutta ei täyttää keskiötä valkoisilla, hoikilla ja vammattomilla cis-naisen kehoilla.”

JULKAISU 31

Julkaisun kuvassa aktivisti istuu lattialla alusvaatteet yllään. Toisella kädellään hän tukeutuu lattiaan ja toisella kurottaa kohti kattoa, pää on kääntynyt hieman sivuun. Aktivisti katsoo kameraan lempeästi hymyillen ja kuvasta välittyy iloinen tunnelma. Asento on avoin eikä peitä aktivistin kehoa. Vatsa ja reidet eivät ole peitettyinä ja vatsan kurvit ovat selkeästi näkyvillä. Julkaisun tekstissä aktivisti kirjoittaa kehopositiivisuuden tarkoituksesta; tarkoitus on *”ratkaista laihdutuskulttuuriin, syrjintään ja mediakuvaston kapea-alaisuuteen liittyviä ongelmia”*. Hän tuo esille, ettei marginalisoituja ruumiita näy mediakuvastossa (ks. Rossi 2007, 133-136). Samalla aktivisti kirjoittaa, että syrjinnästä ja huonosta kohtelusta saa loukkaantua ja siitä saa, tai jopa pitää *”kitistä”*. Asian esille tuominen tekee epäkohdat näkyviksi. Tekstissään aktivisti tahtoo oikeuttaa marginalisoituihin kehoihin kohdistuvasta syrjinnästä aiheutuvaa pahaa mieltä. Pahan mielen oikeuttamisen lisäksi aktivisti kannustaa julkaisun yleisöä nostamaan epäkohdat esille *”kitinän”* avulla. Tekstin loppuun aktivisti kytkee intersektionaalisen eetoksen ja rivien välissä peräänkuuluttaa liittolaisuutta: jokaisella on oikeus puhua kehopositiivisuudesta, mutta tarkoitus ei ole, että keskiöön nousevat valkoiset, vammattomat, hoikat cis-naisten kehot. Aktivistin tekstissä nousee esille näkyvyyden tarpeellisuus. Se, että tietynlaiset kehot ovat näkyviä vain tietyissä tilanteissa on osa ulossulkevaa ja yksilön hyväksyttävyyttä määrittävää toimintaa (ks. Gailey 2014, Harjunen 2007, 241).

”Syömiseen liittyvä mediakuvasto on valitettavan väritynyttä. Syöminen ja ruoka on harvoin neutraali, vaan ne esitetään jonkin tunteen kautta: On onnelliset laihdutustarinat, joku syö suruunsa jäätelöä räkä poskella, tehdään ihmiskokeita että mitäs jos söis pelkkää pitsaa. Tunnelatautuneet kuvastot opettavat meitä arvottamaan ruokia: On positiivisten ja negatiivisten tunteiden ruuat, hyvät ja pahat ruuat. Sen lisäksi, että ruoka ja syöminen esitetään useimmiten tunteen kautta, niitä ei esitetä kovin realistisesti: Joko syöminen tapahtuu sievästi rauhassa tai sitten toisessa ääripäässä on mässäily jonka huumoriarvo perustuu siihen että syöminen näyttää hassulta ja oksettavalta. (...) Mä en halunnut nähdä syömiseen liittyvää sisältöä koska mun mielestä syöminen itsessään oli vahingollista. Se, mitä mä olisin silloin tarvinnut on kuitenkin se, että olisin nähnyt ihan tavallisia, itseni näköisiä ihmisiä suhtautumassa ruokaan neutraalisti osana arkea. Nauttimassa ruuasta ilman, että siitä väännetään vitsiä. Ruokaa ilman että siihen liittyy aina jokin itsensä kehittämiseen tai rankaisemiseen liittyvä twisti.”

JULKAISU 55

Aktivisti istuu pöydän ääressä kääntyneenä kohti kameraa. Kädessään hänellä on hampurilainen, josta hän on juuri haukkaamassa. Asento on rento. Hänellä on yllään paita, alushousut ja polvisukat. Silmät ovat kiinni ja kasvot ovat venyneet haukkaukseen. Tekstissään hän kirjoittaa omasta ruokasuhteestaan ja siitä, kuinka nuorempana olisi ollut tärkeää nähdä ”tavallisia, itseni näköisiä ihmisiä suhtautumassa ruokaan neutraalisti osana arkea”. Julkaisussaan hän kuvaa syömiseen liittyvää kuvastoa ja keskustelua. Tunnelatautunut syömiskuvasto aiheuttaa hankalia ruokasuhteita yksilöille ja aktivisti kuvaa tätä prosessia oman kokemuksensa kautta. Julkaisussa on paljon symboliikkaa: aktivisti moninaistaa kuvallaan syömiskuvastoa samalla paljastaen vatsansa. Kuvaan ruoaksi on valikoitunut hampurilainen, eikä jokin terveellisenä pidetty ruoka. Julkaisu sisältää reflektiota, joka paljastaa, ettei aktivistin ruokasuhde ole aina ollut näin avoin; syöminen oli hänestä vahingollista, eikä hän halunnut nähdä siihen liittyvää sisältöä. Julkaisun julkaisu hetkellä aktivisti on toimija, joka luo tuota sisältöä. Tässä esimerkissä aktivisti olisi nuorempana kaivannut ruokailukuvastoon nimenomaan neutraaliutta. Lihavat kehot mediassa piirtyvät usein huumorin kautta, ja ”epänormaalilla” ruokasuhteella saadaan lihavalle hahmolle luotua kuvaa epäonnistumisesta ja kontrollin puutteesta. Kyseisen aktivistin tarkoitusperä aktivismilleen on siis muun muassa rikastaa mediarepresentaatiota, mutta nähdäkseni myös *olla se normaali*, jota hän itse nuorempana jäi kaipaamaan. Seuraavan aineistokatkelman aktivisti käsittelee marginalisointia henkilökohtaisen epäonnistumisen diskurssin kautta:

”Muutamia ajatuksia lihavuusaktivismista. Lihavuus nähdään yhteiskunnassa vahvasti henkilökohtaisena epäonnistumisena. Lihomiselle on oltava aina jokin selitys, mutta silti lihava keho on niin monin tavoin väärin, että siinä elämiselle ei ole mitään ”hyvää syytä”. Eli vaikka lihavuuden syyt ovat eri tasoisesti stigmatisoituneet (ja yliyksinkertaistuneet, kuten esim sairastuminen vs. ruokavalio), lihavuudesta tulisi niin aktiivisesti pyrkiä pois, että lihavaan kehoon ”jääminen” on poikkeuksellista, ja siitä seuraava halveksunta, syrjintä ja viha juonnetaan enemmän

tai vähemmän lihavan ihmisen omaksi syyksi. Kun kerran voisit laihduttaa, mutta itsepäähän valitsit tuon tien.”

JULKAISU 26

Aktivisti istuu lattialla kasvoillaan vakava ilme. Hän katsoo suoraan kameraan. Toinen käsi on esteettisesti aseteltu vasten kasvoja siten, että aktivistin ilme näyttää mietteliäältä tai kysyvältä. Etusormi on vasten poskea, kun muut sormet lepäävät kevyesti leuan edessä. Toisella kädellään aktivisti peittää osan alastomista rinnoistaan niin, etteivät nännit näy. Jalassaan hänellä on juhlat lapikuultavat pitkät housut. Julkaisun tekstissä aktivisti avaa yhteiskunnallisia ajatuksia lihavuudesta. Aktivisti listaa käsityksiä lihavuudesta; henkilökohtainen epäonnistuminen, monin tavoin väärä, aktiivisesti poispyrittävä, halveksuttava, syrjittävä, vihattava, yksilön omaa syytä. Tekstissä tiivistyy ajatus siitä, että lihavat ihmiset olisivat toimijoina itse valinneet lihavan kehon. Väitän kuitenkin, että lihavia pyritään työntämään stigmatisoinnin avulla ulos omasta toimijuudestaan. Häpeä, syrjintä ja viha lamaannuttavat ja työntävät yksilön marginaaliin. Harjunen (2017, 31) kirjoittaa lihavan kehon olevan jatkuvan kurinpidon ja tarkkailun alaisena, sekä kohde biopolitiikalle.

”Mutta on todella vaikea kunnioittaa omaa kehoa, jos yhteiskunta ei hyväksy sitä, syrjii sitä, eikä kestä nähdä sitä.”

JULKAISU 85

Kuvassa aktivisti seisoo kameran edessä jumppavaatteissa. Kireät trikoot ja urheilupaita myötäilevät aktivistin kehoa ja erityisesti vatsaa, joka asettuu kuvan keskelle. Kuva on rajattu puolesta reidestä poikki ja siinä näkyy vatsan kaaren lisäksi hieman reisiä sekä pepun kaartaa. Aktivisti hymyilee niin, että hampaat näkyvät. Hän katsoo kameraan, toinen käsi on asetettu pään vierelle ja hän pitää sillä hiuksistaan kiinni. Toinen käsi on ilmassa koukussa. Aktivisti poseeraa kepeän oloisesti puisen ulkoseinän edessä. Kuvan alanurkassa näkyy hieman muovisen pihatuolin selkänöjää. Ote aineistosta on lyhyt, mutta kuvaa hyvin marginaaliin työntämisen teknologioita ja seurauksia. Katse on valtaa ja näkymättömyys on osa marginalisoinnin prosessia (ks. Gailey 2014). Aktivisti onnistuu kiteyttämään yhteen lauseeseen paljon. Millainen toimija yksilö on, jos hänen ulkomuotonsa aiheuttaa syrjintää eikä hänen kehoaan keestetä nähdä? Seuraavan aineistopätkän aktivisti käsittelee myös nähdyksi tulemista, sekä lihavuuteen yhdistettyjä ominaisuuksia:

”Lihavakin voi olla kaunis, jos kantaa itsensä itsevarmasti”. Wau. Kiitos tästä puolivillaisesta validoinnista ^hylipäättään koko kauneuden käsite ja sen tavoittelun vaatimus olisi tärkeää kyseenalaistaa, mutta tässä kontekstissa haluan sanoa, että ihminen on ”kaunis” olemalla ihan vain oma itsensä - siihen saa kuulua epävarmuus, pelko, huono itsetunto, arkuus, alakuloisuus, voimattomuus, epäsosiaalisuus, eli juuri niitä ominaisuuksia jotka mielletään ”epäseksikkäiksi” ja

siten ulkonäköä huonontaviksi. On kamala ajatus, että lihavuutta tulisi jotenkin tasapainottaa ja kompensoida timantinkovalla itsetunnolla että saisi myönnytystä olemassaololleen."

JULKAISU 22

Katkelman kirjoittanut aktivisti siteeraa kommenttia tai viestiä, jonka on kuullut tai itse saanut, jossa kerrotaan miten lihavakin voi olla kaunis. Tämän saattelemana aktivisti haastaa ja kyseenalaistaa kauneuden käsitystä ja kauneuden tavoittelun vaatimusta. Julkaisun kuvassa aktivistilla on päässään harness-valjaat. Hän pitää itse itseään leuasta ja kasvoista kädellä kiinni, ikään kuin kurittaen. Aktivistin silmät ovat kiinni ja huulipunalla punatut huulet ovat raollaan. Tulkintani mukaan kuva on eroottisävytteinen. Julkaisun tekstillä aktivisti herättää ajattelemaan kauneuskäsityksiä ja kehon koon suhdetta ihmisen kauneuteen. Julkaisun visuaalinen osa purkaa tulkintani mukaan myös käsitystä siitä, millaisia kehoja pidämme seksikkäinä. Wolf (1991, 83) kysyy oikeuttaako ihmisyyss seksuaaliseen nautintoon tai itsetuntoon vai ovatko nämä liitännäisiä yksilön ulkonäköön? Aktivisti osoittaa julkaisunsa tekstuaalisessa osassa, että ulkonäkö on hyvin keskeistä siinä, miten yksilö tulee nähdyksi ja hyväksytyksi (vrt. Harjunen 2017, 27; Kukkonen ym. 2019).

"Siksi välillä tuntuu aika etäiselle, että omien vatsanahkarullien tai selluliitin näyttäminen kuvassa on uusi realistisempi some ja valinta, jonka voi tehdä silloin kuin haluaa.

Kun kroppa ei mahdu somekroppakonseptiin sen näyttäminen on usein myös - ei rohkeaa vaan yhteisö sääntöjen vastaista. Instagram poistaa jatkuvasti lihaviiden ihmisten kuvia missä näkyy heidän IHO. Mun kropassa pitää miettiä myös miten iho ja realismi saa näkyä Instagramissa, sillä olemalla isokokoinen ja pukeutumalla esimerkiksi alusvaatteisiin voi kuvata vain häipyä Instagramista kysymättä ja neuvottelematta. Samanlainen kuva, mikä toisella tilillä saa tuhansia tykkäyksiä ja ylistystä kauneusihanteiden muuttamisesta onkin mun tilillä kielletty. Koska siinä on lihava keho, joka ei voi poseerata sileänä ikinä."

JULKAISU 17

Julkaisun aktivisti poseeraa terassilla mustavalkoisessa kuvassa bikineissä. Toisen jalkansa hän on nostanut Eero Aarnion Pony -istuimen päälle. Aktivisti on sivuttain suhteessa kameraan, kättään hän pitää tuolin päälle nostetulla reidellään ja kasvoillaan hänellä on nauravainen ilme. Hiukset ovat hieman kasvojen edessä – kuvaushetkellä on saattanut olla tuulista. Julkaisun tekstiosassa aktivisti kirjoittaa, kuinka hänen lihavaa kehoaan ei yksinkertaisesti saa sosiaalisen median kauneusihanteiden mukaisesti sileäksi, sillä siinä on aina ”muhkuja”. Tästä syystä aktivisti kyseenalaistaa selluliitin tai vatsanahkarullien näyttämisen sosiaalisessa mediassa, sillä kaikille kehoille tämä ei ole valinta. Nähdäkseni tällä aktivisti viittaa sellaisiin sosiaalisessa mediassa yhä enenevässä määrin näkyviin kuvapareihin, joissa ihmiset poseeraavat ensin tarkoin mietityssä asennossa, joka ei paljasta heidän vatsamakkaroitaa tai selluliittiaan. Tämän sosiaalisen median normeihin istuvan kuvan rinnalle on laitettu kuva, jossa kuvan henkilö on luonnollisemmassa asennossa, jolloin selluliitti sekä kehon

luontaiset kurvit näkyvät estoitta. Julkaisussaan aktivisti tuo näkyväksi, kuinka kaikille tällaisiin trendeihin osallistuminen ei ole mahdollista. Näyttäytyminen sosiaalisen median kirjoittamattomien vaateiden mukaisesti ei vain yksinkertaisesti ole kaikille mahdollista. Tämä jo itsessään on ulossulkevaa.



tajutonmarja



Julkaisu 33, @tajutonmarja, kuvakaappaus otettu 9.4.2022

”Että eihän sillä loppujen lopuksi edes ole väliä, että kuvat ei omaan mieleen sovi ihan täydellisesti. Ne on silti tärkeä osa mun kehosuhdetta ja itseilmaisua ja sitä, että haluan olla vertaistukena niille nuorille, jotka eivät koskaan saaneet nähdä monipuolista kehokuvastoa täällä somessa. Sellaisia kuvia, joissa on eripariset alusvaatteet, paljon erilaisia arpia, ei yhtäkään filtteriä ja hiuksetkin ihan sekaisin. Ja vaikka välillä itseään on vaikea katsoa, mä silti olen kaiken hyvän ja turvallisen arvoinen. Kehorauhaa kaikille, myös itselle, kiitos!”

JULKAISU 33

Aktivisti poseeraa seisoen ja iloisesti hymyillen kameraan katsoen kädet takaraivollaan. Kuvassa henkilöllä on yllään vain eripariset alusvaatteet. Alusvaatteiden eriparisuuden aktivisti sanoittaa osaksi monipuolista kehokuvastoa, jossa normeja rikkovat arvet, kuvien muokkaamattomuus ja sekaisin olevat hiukset. Tavanomaisessa kuvarepertuaarissa alusvaatteet ovat yhdenmukaiset. Julkaisu kokonaisuutena osoittaa, että alusvaatteiden eriparisuudella aktivisti purkaa yksiulotteista representaatiota. Pukeutuminen jättää näkyväksi aktivistin vatsan ja venymäarvet. Kuvassa aktivisti

näyttää iloiselta ja asennosta päätellen esittelee kehoaan häpeilemättä. Julkaisun tekstissä aktivisti avaa kehosuhdettaan; hän pohtii ”miltä tuntuu olla täysin kotona omassa kehossaan” ja suhdettaan häpeään – ”nämäkin kuvat voisi jättää laittamatta”. Lopputulema kuitenkin on, että omien mielikuvien sijaan tärkeämpää on oma kehosuhde ja itseilmaisuus, sekä kuten edellisessä aineistokatkelmassa: ruumiillisuuskuvariston rikastuttaminen. Aktivistit positioivat itsensä vertaistueksi erityisesti sellaisille nuorille, joita ovat itse aikanaan olleet. Tärkeää on olla aito ja tuoda henkilökohtaisen kautta esille yhteiskunnan kapeita ruumiillisuusnormeja. Kirjoittaessaan vertaistuesta aktivisti ilmaisee tiedostavansa tarpeen sisällölleen. Nuorten naisten sosiaalisen median alustoilla tuottama feminismi on poliittista toimintaa (ks. Harris 2008), jossa voi muodostua tärkeitä vertaisryhmiä (ks. Jackson 2018).

”Huomaan itse himmaavani jatkuvasti tekemisiäni siksi, että ennako-oletus on, ettei minun kokoinen ihminen voi tehdä asioita x, y ja z. Jos en olisi luonteeltani heittäytyjä olisi lajit kuten melonta, pyöräily ja vaellus jäänyt minulta kokeilematta ihan siksi, etten ole nähnyt mediassa juuri ketään kokoistani harrastamassa näitä lajeja.”

JULKAISU 20

Yllä olevan aineistopätkän julkaisun kuvassa aktivisti istuu saunassa ja on juuri heittämässä löylyä. Toisella kädellään hän peittää rintojaan. Hiukset ovat märät ja katse on suuntautunut alaviistoon. Aktivisti hymyilee vienosti. Julkaisun tekstiosassa aktivisti kirjoittaa mainos- ja mediasisällön vaikutuksesta mielikuviin siitä millainen keho voi tehdä ja mitä. Aktivisti kirjoittaa omasta kokemuksestaan ja siitä, että huomaa jatkuvasti ”himmaavansa” tekemisiään, koska yleinen oletus on, ettei hänen kokoisensa ihminen voi osallistua kaikkiin aktiviteetteihin. Kulttuurisen kuvavarannon vaikutus yksilön toimijuuteen korostuu tässä aineistokatkelmassa. Aktivisti jatkaa:

”Tämä kroppa kuvassa käveli juuri painava rinka selässä viisi päivää tuntuilla ja kivisillä metsäpoluilla, loikki kiveltä kivelle puroja ylittäessä ja kykeni juuri siihen mihin muutkin. Välillä vauhti oli hiljaisempi ja hengitys tiheämpi mitä muilla, mutta perille tultiin aivan kuten porukan mm-tason kilpaurheilijatkin. Eikä tämä kroppa ole poikkeus - paitsi median ja kuvien luomissa mielikuvissamme.”

JULKAISU 20

Tekstillään aktivisti purkaa käsitystä liikkuvan kehon koosta. Aktivisti kertoo loikkineensa kivetä kivelle painava rinka selässä ja pystyneensä samaan kuin muutkin oletettavasti vaelluksella olleet henkilöt, koostaan riippumatta. Kuvassa saunovan aktivistin vieno hymy ja saunaan yhdistettävissä oleva nautinto ja itsestään huolen pitäminen viestivät, että aktivisti on tyytyväinen kehoonsa. Kuvaan, eikä tekstiin liity häpeää, ei erityistä ylpeyttä, vaan neutraali tapa ilmaista, että minun iso kehoni on

pystyvä ja hyvä, se ei rajoita. Oppina julkaisussa on mainos- ja mediakuvaston vaikutus yksilöiden mielikuviin siitä, kuka kykenee ja millainen on liikkuvan ihmisen vartalo. Aktivistit kirjoittavat, että jollei hän olisi luonteeltaan heittäytyjä, häneltä olisi moni urheilulaji jäänyt kokeilematta. Tämä antaa osaltaan osviittaa siitä, millainen vaikutus media- ja mainoskuvastolla on yksilöihin toimijoina (ks. Rossi 2007, 136). Aktivistit ilmaisevat julkaisussaan, että osallistuminen on erityisen vaikeaa, jos media- ja mainoskuvastossa ei näy omanlaisia kehoja ja tällöin tarvitaan erityistä heittäytymiskykyä. Tulkitsen aktivistin julkaisullaan ottavan kantaa siihen, miten näkymättömyys on ulossulkevaa ja miten se vaikuttaa yksilön toimijuuteen. Aineistokatkelmasta on eriteltävissä mesotason toimijuus, joka säätelee yksilön toimijuutta ulossulkemisen prosesseilla näkymättömyytenä, sekä aktivistin oma toimijuus mikrotasolla. Aktivistit haastavat diskursiivista valtajärjestelmää, jossa lihava keho on liikkumaton, olemalla heittäytyvä ja liikkuva toimija. (ks. Ojala ym. 2009, 15-16.)

Tässä alaluvussa olen tuonut näkyväksi aktivistien julkaisujen avulla marginalisoinnin erilaisia tekniikoita, jotka näyttäytyvät muun muassa häpeän, syrjinnän ja näkymättömyyden avulla tapahtuvana poissulkemisena. Alaluvun aineistopätkät ovat tuoneet esille aktivistien kokemuksen siitä, ettei lihaville, arpisille ja vammaisille kehoille ole ollut sijaa mainos- ja mediakuvastoissa. Vastalauseena tälle poissulkemiselle eli marginaaliin työntämiselle aktivistit käyttävät tekstuaalisia ja visuaalisia keinoja luodakseen jälleen uutta kuvarepertuaaria, sekä tilaa käsityksille kauneudesta ja siitä kuka saa näkyä ja olla näkyvillä. Aktivistit ovat julkaisuissaan sommitelleet itsensä luonnollisiin tilanteisiin, kuten saunaan tai ruokapöytään, mutta myös studiotyyppisiin ammattilaisvalokuvaajan ottamiin kuviin. Neutraalin representaation puuttuminen vaikuttaa aineistokatkelmia tarkastellessa yksilöiden kokemuksiin omasta toimijuudestaan. Tätä representaation yksiulotteisuutta vastaan aktivistit tekevät töitä. He luovat tilaa marginalisoiduille ruumiille ottamalla ja julkaisemalla sellaisia kuvia, kuin olisivat itse toivoneet nähneensä. He tekevät ruumiillaan näkyväksi sen, mikä on aikaisemmin piilotettu ja työnnetty marginaaliin. Alaluvussa olen tuonut aineistokatkelmien avulla esille kehojen marginalisoinnista johtuvaa piilotettua ja hallittua toimijuutta, jota aktivistit purkavat. Kuvissa aktivistit tekevät normaaleja päivittäisiä asioita, kuten syövät. Julkaisujen tekstiosissa aktivistit kirjoittavat mediarepresentaatioiden yksiulotteisuudesta sekä rikkaamman media- ja mainoskuvastoon puuttumisen vaikutuksista marginalisoitujen kehojen toimijuuteen. Tässä alaluvussa olen tuonut näkyväksi marginalisoinnin vaikutuksia yksilön toimijuuteen niin sitä heikentävästi, mutta myös ulottuvuutena, joka työntää aktivistiseksi toimijaksi (ks. Baer 2016, 21, 23, 30).

5.3. Ruumiillistunut tunnettyö ja inhimillinen toimija

Tässä alaluvussa käsittelen aktivistien tunnettyön prosesseja ja tunteiden ilmaisua Instagram-julkaisuissaan. Aineistokatkelmien avulla osoitan, miten aktivistit tuovat itsensä tunteineen toimijoiksi sosiaalisen median aktivismin areenalle. Yhtäältä aktivistit asettavat itsensä haavoittuvaiseen asemaan avatessaan omaa henkilöhistoriaansa kuvaamalla julkaisujen tekstiosioissa syömishäiriöitään, kehohäpeän kokemuksiaan, sekä muita omaan kehosuhteeseen liittyviä henkilökohtaisen ulottuvuuksia. Toisaalta aktivistit asettavat itsensä haavoittuvaiseen asemaan julkaisemalla tavanomaisesta visuaalisesta mediasisällöstä poikkeavaa sisältöä. Haavoittuvainen asema sekä aktiivinen normeja rikkova toiminta tuo mukanaan affektiivisen ulottuvuuden, joka näyttäytyy tunnettyönä ja tunteiden ilmaisemisena julkaisuissa. Ruumiillistuneen tunnettyön diskurssin avulla nostan esiin inhimillisen toimijuuden.

”Vaikka mä pienenin, tiivistyin ja kutistuin, oli edessä aina vaan uusi “sitten kun”. Kun näin kuvia kehoista jotka oli kuin mun keho jokaista mutkaa myöden, pidin niitä upeina mutta silti peilistä aina katsoi kammotus. Se sai mut lopulta ymmärtämään, että kyse ei koskaan ollut siitä, miltä mä näytän. Kyse oli siitä, että maailma oli istuttanut muhun ajatuksen, että mä en ole tarpeeksi. Enkä olisi koskaan ollutkaan, jos en olisi lopulta tehnyt päätöstä että kyllä mä vaan olen. Ja se on päätös, joka mun täytyy edelleen joka päivä tietoisesti tehdä uudestaan. Sellaiset arvet laihdutuskuulttuuri jättää.”

JULKAISU 52

Aktivisti seisoo kameran edessä niin, että puolet hänen kasvoistaan on rajattu kuvan ulkopuolelle, vain hieman raollaan oleva suu näkyy. Jaloista kuva on leikattu puolesta reidestä poikki. Kuvassa poseeraavan aktivistin vatsa ja reidet näkyvät ja tarkasti katsoessaan näkee myös aktivistin vatsan arvet. Kuva kommunikoi tekstin kanssa, se on ikään kuin se näkymä mitä ihminen näkee katsoessaan itseään kokovartalopeilistä. Tekstissään aktivisti kuvaa vääristynyttä kehosuhdetta, jossa oma peilikuva kammokuttaa, vaikka vastaavat kehot muilla kuin itsellä näyttäytyvät upeina. Aktivisti kuvaa prosessia, joka sai hänet ymmärtämään, ettei kyse lopulta ollutkaan ulkonäöstä. Omaan kehoon liittyvän tyytymättömyyden taustalla olikin kyse käsityksestä, jossa tavoite siirtyy kauemmaksi sitä mukaa kun edellinen on saavutettu. Aktivistin julkaisu osoittaa hyvin, miten kyseessä on nimenomaan kulttuurinen normi. Ei ole kyse yksilöstä vaan vallitsevasta normista, joka on jatkuvassa liikkeessä. Normin purkamisen ja itsen hyväksymisen prosessi on jatkuva. Julkaisussaan aktivisti tuo esille kulttuurisen normin haavoittavaa luonnetta.

”Me eletään (kai) vaan kerran, joten on turhaa ja turhauttavaa vihata kehoaan koko sen ajan. Mutta tietysti se on helpommin sanottu kun tehty, kun koko ajan joku taho toitottaa että sun keho on

vääränlainen, oli se millanen tahansa. Aina vois enemmän trimmaa, bodaa, olla pidempi, laihempi, ei niin laiha, oikeista paikoista kurvikas mut ei ainakaan vatsasta kurvikas!”

JULKAISU 16

Kuvassa aktivisti poseeraa studiossa nauraen samaa paria olevat alusvaatteet ja verkkosukkahousut jalassaan. Tausta liukuvärjätty vihreästä siniseen ja aktivistin iholle heijastuu pinkkiä väriä. Kuvan alla tekstissä käy ilmi, että kuvan on ottanut ammattisvalokuvaaja. Aktivistin kahdella värillä värjätty hiukset on laitettu keskijakaukselle ja nostettu kuohkeasti pois kasvoilta. Kuvasta huokuu ilo. Aktivistin huulet on punatut ja kädessään hän pitää läpinäkyvää suurin hopeisin palloin koristeltua huivia. Kuva muistuttaa burleskikulttuurista, jossa keskeistä on leikkisyys, voimakas visuaalisuus sekä seksuaalisuus (Ritola 2018). Julkaisun visuaalista osiota tarkastellessa kuvan henkilöstä tulee itsevarma kuva ja hänellä näyttää olevan hauskaa kameran edessä. Julkaisun tekstiosassa aktivisti listaa ulkoapäin tulevia ulkonäköön liittyviä normeja ja paineita – aina pitäisi olla enemmän. Oma kehosuhde on helposti vihamielinen, kun ei istu ruumiillisuusnormeihin ja ympärillä olevat mainos- ja mediakuvastot, sekä yhteiskunnalliset instituutiot kuten terveydenhuolto (vrt. Harjunen 2018, 112) luovat mielikuvia tai antavat suoria ohjeistuksia siitä, millainen on hyvä ja normaali keho. Julkaisussaan aktivisti kirjoittaa, että on turhauttavaa ja turhaa vihata kehoaan koko elämänsä ajan. Vihan ja turhautumisen tunteista puhuessaan aktivisti käy läpi ruumiillisuuteen liittyviä vaateita. Kuvan iloisuus ja leikkisyys lisää kontrastia aktivistin keskeiseen viestiin ja toimii kuvavarannon laajentamisen lisäksi esimerkkinä: kehoviha ei ole kuvassa läsnä.

”Musta on surullista että annetaan isosti palstatilaa ihmisille, jotka aktiivisesti polkee muiden ihmisoikeuksia. Se että joku sanoo isossa lehdessä että lihavuus ei ole ok, se näkyy heti täällä mun instagramissa. Mua tullaan haukkumaan, koska mulla ei olisi oikeutta olla olemassa ennen kun laihdun. Se näkyy läskivihana yhteiskunnassa. Huuteluna kadulla. Suututtaa.

Tää kuva joskus pari vuotta sitten aiheutti hirveen paskamyrskyn, ja mua haukuttiin kaikin mahdollisin keinoin, silläkin uhalla laitan tän esille taas. Koska mä en YMMÄRRÄ mikä tässä kuvassa on niin hirvittävän kamalaa? Siinä oon minä, istumassa sohvalla. Tältä mä näytän. Mulla on oikeus kehorauhaan, mulla on oikeus olla olemassa. Mulla on oikeus olla rauhassa ”kohta tulee diabetes ja verisuonitaudit ja hyi vittu oot oksettava”-kommenteilta.”

JULKAISU 15

Kuvan aktivisti istuu sohvalla napapaidassa. Toinen käsi näyttää kurottuvan ottamaan kuvaa, joka rajautuu niin, että aktivistin ylävartalo näkyy, mutta jalat leikkautuvat polvesta alaspäin kuvan ulkopuolelle. Päällään hänellä on paita, jossa lukee ”Equality since 1969” (suom. Tasa-arvoa vuodesta 1969). Aktivistin ilme on tuima. Vatsa lepää harallaan olevien reisien välissä. Julkaisun tekstiosassa aktivisti puhuu tunteistaan liittyen ruumiillisuudesta käytävään mediakeskusteluun ja siitä, miten tämä keskustelu vaikuttaa hänen arkeensa. Pinnalle nousevat suru ja viha. Suru siitä että,

media antaa tilaa läskifobialle ja viha siitä, miten läskifobia ilmenee. Aktivistit kirjoittaa tämän median alustoillaan levittämän läskifobia näkyvä heti aktivistin Instagramissa haukkumisena. Nämä henkilökohtaiset haukkumiset taas aiheuttavat vihaa. Aktivistit on aikaisemmin ladannut saman kuvan ilmeisesti juuri Instagramiin, mutta tuolloin häntä haukuttiin ”kaikin mahdollisin keinoin”. Tiedostaen tämän mahdollisuuden aktivisti on päättänyt julkaista kuvan uudelleen. Tulkitsen julkaisun olevan selkeä vastalause vihapuheelle, sekä tietoinen kannanotto median jakamalle läskifobialle. Rivien välistä nousee viesti: ”minunkin kehoni on normaali ja minunkin kehollani on oikeus kehorauhaan”. Sen lisäksi, että aktivisti nostaa esille oikeutensa olla olemassa ilman kiusaamista ja häirintää sellaisena kuin on, julkaisu sivuaa toista tärkeää aihetta, netissä tapahtuvaa väkivaltaa. Vatsan paljastavan kuvan myötä aktivisti on saanut runsaslukuisesti asiattomia kommentteja. Tämä julkaisu on hyvä esimerkki itsensä tietoisesti haavoittuvaiseen asemaan laittamisesta. Aktivistin rehellinen tunnetyöskentely julkaisussaan tekee hänestä inhimillisen toimijan.

”Niinä hetkinä kun tekis mieli lyödä hanskat tiskiinkin kehopositiivisuusaktivistina, ajattelen lastani ja muita tulevien sukupolvien edustajia. Kitkemällä aktiivisesti läskivihaa saattavat nuo tämän päivän pienet pumpelot voida tulevaisuudessa elää yhteiskunnassa, jossa heillä on kehorauha.”

JULKAISU 45

Aktivisti poseeraa uimahallin pukuhuoneessa hiukset märkänä ja ottaa itsestään kuvan peilin kautta bikineissä. Takapuolen sivuprofiili näkyy selkeästi ja aktivisti tituleeraakin kuvaa bikinibelfieksi³. Kuten useissa aikaisemmissa julkaisuissa, aktivisti avaa jonkin tunnelmaisun, tässä turhautumisen, kautta syitä, joiden vuoksi toimii aktiivisesti ruumiillisuusnormeja purkaakseen. Aktivisti on juuri ollut vauvauinnissa ja ilmaisee aktivisminsa motiiviksi sellaisen tulevaisuuden yhteiskunnan, jossa tulevilla sukupolvilla on mahdollisuus kehorauhaan. Kehorauhan tavoittelu ja sen peräänkuuluttaminen on yksi toistuva teema, joka ajaa aktivisteja työhönsä. Monet heistä kirjoittavat tulevaisuuteen viitaten; he toivovat yhteiskuntaa, jossa kehoja tai yksilön ruokailutottumuksia ei kommentoida, ja jossa tulevilla sukupolvilla on kehorauha.

”Mun ympärillä tyypit kauhistelee karanteenikiloja ja päivittelee että miltäköhän ne näyttää kun tää kaikki on ohi ja ainoa mitä siitä kuulen on pelko siitä, että niiden keho näyttäisi enemmän mun keholta. Koska tietysti pahin asia, mitä globaalissa kriisissä ihminen voi olla, on olla lihava. Koska onhan kamalin kohtalo mitä eristys voi aiheuttaa se, että paino nousee. Teidän lihavat ystävät näkee kyllä, miten te puhutte itsestänne sosiaalisessa mediassa. Teidän syömishäiriöiset ystävät näkee, kuinka heitätte vitsiä karanteenikilojen karistamisesta.”

³ Belfie tarkoittaa selfietä, eli itsestä otettua kuvaa, jonka pääosassa on kuvan ottajan kasvojen sijaan hänen takapuolensa.

JULKAISU 4

Julkaisu on tehty juuri covid-19 pandemian tultua Suomeen huhtikuussa 2020. Tuolloin ihmisten elämäntyyli muuttui kertaheitolla ja karanteeneista tuli pikemminkin normi kuin poikkeus. Internet pursusi tapoja harrastaa kotijumppaa ja juoksipa joku maratoninkin omalla parvekkeellaan (MTV-Uutiset 4.4.2020). Karanteenikiloista tuli niin meemien kuin kontrollin aihe. Yllä olevan aineistokatkelman visuaalisessa osassa aktivisti on nostanut paitansa ylös ja peittää kädellä rintansa. Vatsan muodot ja arvet näkyvät. Kuva on otettu läheltä, eikä siinä näy aktivistin kasvot tai jalat yläreidestä alaspäin. Julkaisun tekstiosassa aktivisti muistuttaa ensin, ettei maailman ollessa kriisissä yksilön suurimman huolenaiheen tulisi olla oman kehon ulkonäkö. Tämän jälkeen hän kirjoittaa, siitä miltä lihavana ihmisenä tuntuu kuunnella toisten ihmisten kauhisteluita mahdollisesta lihomisesta. Aktivisti tuo esille karanteenikiloista ja lihomisen pelosta puhumisen haitallisuuden, ensinnä omakohtaisen kokemuksen kautta; *”ainoa mitä siitä kuulen on pelko siitä, että niiden keho näyttäisi enemmän mun keholta.”* ja toisaalta tuo esille tämän jälkeen niin lihaviin kuin syömishäiriöiden kanssa kamppailevien tunteet eksplisiittisesti esille. Julkaisussa aktivisti käsittelee yleisesti tunnettyä, jota lihavat ihmiset joutuvat tekemään kohdatessaan laihdustuspuhetta.

”Mä oon tosi surullinen ja vihainen. Mua surettaa kaikki ne lapset ja nuoret, ja toki aikuisetkin, jotka on viettänyt lukemattomia tunteja pahoillaan omasta kehostaan ja ulkonäöstään meidän kulttuurin takia.

Vihainen mä olen niistä aikuisista, jotka kulkee netissä (ja mikä parasta, kadulla) kertomassa meille ihan omilla nimillään kuinka ”toi sun keho kyllä on ruma kun mikä” ja ”pudottaisit painoa tuohan on jo sairaalloista.” Inhoa mussa aiheuttaa ne, jotka uskoo siihen, että mun olemassaolo oikeuttaa kommentoimaan sen kokoa ja muotoa.”

JULKAISU 5

Aktivisti seisoo kameran edessä näyttäen keskisormeja kameralle. Kuva on rajattu niin, että vatsa on kuvan keskellä ja aktivistin keskisormeja näyttävä käsi ylhäällä rinnan edessä. Aktivistin kasvot eivätkä jalat näy. Toista kättään hän pitää selkäänsä takana, ilmeisesti pitääkseen t-paitaansa siten, että se pysyisi ylhäällä, jotta vatsa pääsee näkyviin. Julkaisun tekstiosan aktivisti aloittaa kertomalla tunteistaan; surusta, vihasta ja inhosta. Lasten ja nuorten negatiivisesti väritynyt suhde omaan kehoonsa aiheuttaa aktivistissa surua. Vihaa hän tuntee niitä aikuisia kohtaan, jotka kommentoivat ala-arvoiseen tyyliin toisten ihmisten kehoja. Julkaisussaan hän jatkaa, ettei toisen keho ole kenenkään toisen asia ja ettei hän olemassaolollaan ”mainosta” huonoja elintapoja. Visuaalisen ja tekstuaalisen tunneilmaisun kautta aktivisti näyttäytyy inhimillisenä ja tarjoaa samaistumispintaa yleisölleen ja vertaisilleen. Yhdistämällä retoriikassaan itsensä ja yleisönsä ”meiksi” aktivisti tuottaa

nuorille internetin alustoilla toimiville feministeille tärkeää yhteisöllisyyttä (vrt. Jackson 2018; Baer 2016, 18; Harris 2008, 428).

”Ensimmäinen pielessä oleva juttu näissä kuvissa on se, ettei mulla ole kypärää päässä. Mulle aiheuttaa huomattavaa stressiä se, että pitäisi muka olla koko ajan päivystämässä täällä vammaisena ja puhua koko ajan vammaisuudesta ja sen aiheuttamista ongelmista, vaikka aloitin tämän tilin nimenomaan kehoaktivismille ja kehorauhalle. Mä oon muutakin kuin vammaisen ja mun keho on muutakin kuin vammaisen ja se saa luvan kelvata.”

JULKAISU 33

Julkaisun 33 kuva on esitelty sivulla 38. Yllä olevan katkelman aktivisti pohtii suhdettaan niin kehoonsa kuin kehoaktivismiinsa. Hän kuvaa, että kokee huomattavaa stressiä, kun julkaisee kuvia, joissa ei ole viitteitä hänen vammaisuuteensa sekä silloin, kun ei julkaisuissaan kirjoita siitä. Aktivisti kuitenkin kirjoittaa, että hän ja kehonsa ovat muutakin kuin vammaisen. Kehorauhan kautta aktivisti ikään kuin oikeuttaa itselleen julkaisujen tekemisen, joissa hänen vammaisuutensa ei ole näkyvillä. Samalla julkaisun kirjoitus kuvaa aktivistin suhdetta aktivismiinsa; kyseessä ei ole asia, jonka voisi jättää tekemättä vaan pikemminkin asia, joka vaatii jatkuvaa läsnäoloa sekä vammaisuuden aiheuttamien ongelmien esiin nostamista. Oikeuttamisen kautta aktivisti neuvottelee itselleen tilaa olla moninainen. Aktivisti käsittelee tunteitaan osana aktivismiaan ja määrittelee julkaisussaan itselleen sopivia aktivismin rajaehdot. Samalla hän tulee kuvanneeksi omaa toimijuuttaan aktivistina. Toimijuus aktivistina syntyy suhteessa aktivistin Instagram-tiliin ja sen vuorovaikutteiseen ja sosiaaliseen luonteeseen.

”Oli fantastista olla ilman, että piti jatkuvasti perustella omaa olemassaoloaan! Tapahtumassa todellakin oli kehorauha.

Tykkäsin myös siitä, että pystyin ostamaan messuilla nää upeat bikinit ilman että piti pelätä löytyykö omaa kokoa. Ainakin tästä kyseisestä mallista oli kokoja muistaakseni 54/56 asti! 😊”

JULKAISU 38

Aktivisti ottaa selfietä peilin kautta leveä hymy huulillaan. Yllään hänellä on vain bikinit ja villasukat. Aktivisti poseeraa toinen jalka koukussa ja käsi lanteella, hän näyttää rennolta ja onnelliselta. Hän kirjoittaa käyneensä Body Posi -messuilla. Tilaisuudessa ei ole tarvinnut perustella omaa olemassaoloaan tai tarvinnut pelätä, ettei myytävien vaatteiden koot riitä. Rivien välistä on luettavissa, ettei bikinien ostaminen omassa koossa ole itsestäänselvyys, kuten ei myöskään sellainen tila, jossa omaa olemassaoloa ei tarvitse perustella (ks. Harjunen 2019, 176). Julkaisullaan aktivisti tuo samanaikaisesti esille kaksi suurta epäkohtaa: normiksi muodostunut tarve perustella omaa olemassaoloaan sekä hankaluus löytää itselleen sopivan kokoisia vaatteita. Samaan aikaan aktivisti tuo esille millaista hyvää oloa kehorauha yksilölle voi tuoda.



omppukoivu

Seurataan



Julkaistu 69, @omppukoivu, kuvakaappaus otettu 22.4.2022

”@asikainenmiisa kertoi Helsingin Sanomien haastattelussa siitä, millaista on deittailu lihavana ihmisenä. Ihmisten reaktio artikkeliin on ollut aivan järkyttävän brutaali. Ja se todistaa TÄYSIN sen, että läskifobia on oikea asia ja meidän näköisiä syrjitään ihan helvetisti. Joka paikassa. Kusipäiset kommentoijat ovat oikeita ihmisiä, jotka kohtelee meitä noin netissä ja livenä. He ovat täällä. He ovat teidän kodeissa ja perheissä. He ovat työpaikoilla. He ovat kaupoissa. He ovat deittimaailmassa. He ovat terveydenhuollossa töissä. Heitä on joka paikassa ja me joudutaan aina pelkäämään, että milloin seuraavaksi joku läskifobinen kusipää ottaa juuri meidät kohteeksi. Joka. Vitun. Päivä.

Joten : jos mun maha tässä kuvassa aiheuttaa sussa mitään negatiivista filistä, niin tunnista ja käsittele sitä tai painu helvettiin mun IG:stä. Oon joutunut kokemaan läskifobiaa koko elämäni ja mitta alkaa olla täysi.”

JULKAISU 69

Julkaisun kirjoituksessa aktivisti viittaa Helsingin Sanomien haastatteluun koskien lihaviiden ihmisten treffailua. Aineistokatkelmassa aktivisti käyttää lyhyitä lauseita ja toistoa, jotka retorisisina keinoina tuovat julkaisuun tuohtuneisuutta ja jopa vihaa. Kuvallaan aktivisti viestii tulkitakseni kyllästyneisyyttä. Kallelleen taivutettu pää ja hieman raollaan oleva suu yhdessä nostettujen kulmakarvojen kanssa saa aikaan kysyvän vaikutelman. Samalla aktivisti kirjoittaa, että pelko läskifobian kohteeksi joutumisesta on päivittäin läsnä. Julkaisussaan aktivisti tekee rajanvedon yleisönsä: mikäli olet valmis käsittelemään sisäistettyä läskifobiaa, olet tervetullut, mutta mikäli et, saat luvan lähteä. Samanaikaisesti aktivisti luo yhteisöllisyyttä omaan seuraajakuntaansa. Tunteiden esille tuomisella aktivisti voimistaa viestiään: läskifobia on kohteilleen kuluttavaa, pelottavaa ja syrjivää. Tässä julkaisussa ruumiillistunut tunnetyö ja me-retoriikka luo yhteishenkeä ja rakentaa turvallisempaa sosiaalisen median tilaa.

”Vaikka mulla ja mun keholla on monimutkainen suhde, se on niin vahva ja kehorauhaan perustuva, että selviän vaikeistakin tunteista. Oon oppinut kuuntelemaan kehoa ja lepäämään. Oon myös oppinut häpeämään vähemmän, koska ymmärsin, että suurin osa katsoo mua niin kuin minäkin katson heitä. Neutraalisti. Ja onhan mussa ihan rehellisesti sanottuna aika paljon kiinnostavampia asioitakin kuin säärakarvat tai mahamakkatat.”

JULKAISU 71

Aktivisti istuu säariensä päällä lattialla alusvaatteisillaan. Hän katsoo hymyillen yläviistoon ja pitää toista kättään kevyesti vatsansa sivulla ja toista solisluunsa päällä. Vatsan venymäarvet näkyvät vatsan levätessä reisien päällä. Kuvassa on käsien asennon sekä aktivistin ilmeen vuoksi lempeyttä. Aktivisti kirjoittaa sisäistetyistä läskifobiasta. Kesä ei ole helpottanut kehosuhdetta vaan on vaikeuttanut omassa kehossa olemista muun muassa migreenien ja päivittäisen huimauksen muodossa. Aktivisti kirjoittaa kuitenkin opetelleensa olemaan ”kiva” keholleen. Tämä on pitänyt sisällään oman kehon katsomista neutraalisti; omien karvojen, venymäarpien, ihon tekstuurin, rasvakudoksen ja lihaskudoksen: alastoman kehon tarkastelua. Aktivistin tekstissä on lempeyttä itseä kohtaan, hän kuvaa kehosuhdettaan monimutkaiseksi, mutta kuitenkin kehorauhaan perustuvaksi. Sellaiseksi, että hankalatkin tunteet ovat käsiteltävissä.

Tässä alaluvussa olen tuonut esille aktivistien tapoja esittää henkilökohtaisia kokemuksiaan epävarmuudesta, laihdutuskulttuurin vahingollisuudesta sekä omia ilon, ylpeyden, surun, vihan ja inhon tunteitaan. Tunnetyö liittyy kiinteästi kehoon ja siihen millaisia merkityksiä kehot saavat yhteiskunnassa. Aktivisti kommunikoi tunteistaan avoimesti. Ruumiillistuneen tunnetyön diskurssissa heidän ihmisyytensä korostuu. Avoimuus ja rehellisyys tuovat aktivisteja lähemmäksi yleisöään ja tunneilmajujen takia heihin on helpompi samaistua. Tässä alaluvussa korostuu

aktivistien inhimillisuus ja ihmisuus. Ruumiillistuneen tunnetun myötä aktivistit tulevat inhimillisiksi toimijoiksi.

5.4. Häpeän ja piilotetun purkamisen katseen alle asettumalla

Tässä luvussa käsittelen aktivistien tapaa toimia yksityisen ja julkisen rajapinnoilla. Ruumis henkilökohtaisena ja piilotettuna on erityisessä asemassa kehoaktivismissa, jossa se nousee normien purkamisen keskeiseksi visuaaliseksi välineeksi. Kehon esille tuominen visuaalisen ja vuorovaikutteisen sosiaalisen median alustalla voidaan nähdä radikaalina tekona. (ks. Baer 2016, 19; O’Keefe 2014.) Tässä luvussa tarkastelen aktivistien asettumista katseen alle ja esittelen kehohäpeän ja kehon piilottamisen prosessien purkamisen diskurssin. Kuvien keskiössä on aktivistien aikaisemmin piilotettu keho, joka ilmentää yksityistä. Asettamalla kehonsa katseen alle julkiseen kuvien keskiöön aktivistit hälventävät käsityksiä tavanomaisesti piilotetuista kehoista, ja näin myös tietoisesti särkevät käsityksiä yksityisen ja julkisen rajapinnoista. Inhimillinen toimijuus näyttäytyy myös tässä alaluvussa sillä, julkiseen katseen alle asettuessaan aktivistit rakentavat itsestään inhimillisiä toimijoita.

”Myönnän että EDELLEEN ajattelin ensimmäisenä tän kuvan nähtyäni että apua, en voi tätä laittaa esille kun vatsa näkyy. Edelleen, vaikka oon julkisestikin niin kehopositiivista.

Mutta se että on kehopositiivisuusaktivisti ei tarkoita sitä etteikö niitä epävarmuuksia olis itselläänkin, ja huonoja kehopäiviä, huonoja itsetuntopäiviä.”

JULKAISU 16

Julkaisun 16 kuva on kuvattu sivulla 42. Julkaisun tekstiosassa aktivisti myöntää ajatelleensa, että kehopositiivisuusaktivismistaan huolimatta ei voisi laittaa esille tällaista kuvaa, jossa vatsa näkyy. Tulkintani mukaan tarkoituksena on kuvata kuinka hitaasti yhteiskunnan stigmatisoivat normit purkautuvat yksilön omassa mielessä. Vaikka teoriassa ymmärtäisikin, että minä riitän, voi normien purkamisen omalla henkilökohtaisella tasolla olla haastavampaa. Tulkitsen aktivistin viestivän yleisölleen, että kaikilla on epävarmuuksia. Seuraava aineistokatkelma on samasta julkaisusta.

”Mutta tässä @bonbon_visuals ottamassa kuvassa mähän oon tosi upea, et niinku mitä hittoa ajattelen? Edelleen usein myös isompien (malli)naisten kuvissa näkyy vaan sellasta tiimalasivartaloa, eikä isoja vatsoja näy missään.

Normalisoidaan isot vatsatkin, jooko!

(Ja ei, tähän ei tarte tulla mussuttamaan siitä että lihavuus on terveysriski, tai että kannustan lihavuuteen. Menkää pois.)”

JULKAISU 16

Kuten tekstikatkelmassa näkyy, aktivisti puhuu avoimen rehellisesti omasta kehosuhteestaan ja yhdistää nämä henkilökohtaiset tunteet ja ajatukset yhteiskunnalliseen diskurssiin ruumiista. Millaisia ovat isommat vartalot, joita näkyy kulttuurikuvastoissa? Samalla aktivisti itse poseeraa vatsa näkyvillä. Julkaisun tekstiosio alkaa rehellisellä ulostulolla siitä, että aktivisti myöntää ensimmäiseksi pohtivansa, voiko laittaa kuvaa esille, jossa hänen iso vatsansa näkyy. Pian hän kuitenkin kumoaa tämän sisäistetyn läskifobian ja toteaa, että näyttää kuvassa upealta. Tämän hän ilmaisee hieman itseään soimaten. Kyse ei tulkintani mukaan tässä julkaisussa ole vain kuvarepertuaarin laajentamisesta tai isojen vatsojen normalisoinnista, vaan myös siitä, että aktivisti tuo itsensä esille haavoittuvana toimijana. Hän tuo esille epävarmuuksiaan, mutta myös kykyä käsitellä niitä, sekä oman kehon arvostamista. Lopuksi aktivisti vetää rajan siihen, millaista käytöstä hän Instagram -tilillään sallii. Tällä tietynlaisten kommenttien kieltämisellä aktivisti luo omalla sosiaalisen median alustallaan tietynlaista tilaa, jossa kaikenlaiset kommentit eivät ole sallittuja. Aktivistin käskiessä ei-haluttuja kommentoijia menemään pois, voi miettiä kenelle lihavuusaktivismi on ja ketä varten aktivismia tuotetaan. Onko aktivismilla tarkoitus herättää tunteita sanamielissä vertaisissa vai haastaa laajemmin ihmisiä ajattelemaan ruumiillisuuteen kytkeytyvää normistoa ja sen hallitsevaa vaikutusta yksilöön?

”On tietysti totta, että maailmassa jossa tietynlaisia kehoja pyritään aktiivisesti työntämään alas ja piiloon, voi avoimesti erilaisena esillä oloinen olla voimakas ja vaativa teko. Kuitenkin joka kerta kun me onnitellaan yksinkertaisesti elämäänsä elelevää, kotonaan tai uimarannalla vähissä vaatteissa istuskelevaa lihavaa urheudesta ja rohkeudesta, me vahvistetaan asennetta siitä että lihavalle normaaliasetus on hävetä ja piilotella itseään ja kaikenlainen muu toiminta on poikkeavaa ja kummallista. Ja sellaistaahan me ei haluta tukea, eihän?”

JULKAISU 2

Aktivisti istuu yläosattomissa pientä kitaraa soittaen. Soitin peittää aktivistin rinnat ja jättää vatsan ja vatsan arvet näkyviin. Aktivistin katse on luotu alas kitaran kielille ja huulet ovat supussa raollaan; aktivisti näyttää laulavan. Pieni kitara on sommiteltu kuvan keskiöön ja paljas vatsa näkyy heti kitaran alla. Julkaisun tekstiosa alkaa sillä, että aktivisti kirjoittaa, ettei kuva ole poliittinen tai rohkea teko: kuva on kuva hänestä tekemässä jotain, mistä hän pitää. Katkelmassa tunnistetaan lihavan kehon marginalisoitu asema, mutta samaan aikaan kyseenalaistetaan voimakkaasti diskurssi, jossa normista poikkeavat kehot nähdään urheina ja rohkeina. Viesti on selkeä; lihava ei ole urhea tai rohkea ollessaan olemassa. Kenenkään olemassaolon ei tulisi olla rohkea tai poliittinen teko. Näin moni kuitenkin usein jäsentää maailmaa ja normista poikkeaminen saatetaan nähdä valintana, jolloin tähän diskurssiin sopii hyvin ajatus rohkeudesta, ikään kuin kyseessä olisi yksilön aktiivinen valinta. Yllä olevassa katkelmassa aktivisti tekee jälleen näkyväksi sen, mikä mielletään konventionaaliseksi

käytökseksi ja olemiseksi lihaville kehoille; häpeän ja piilottelun. Seuraavan katkelman aktivisti kirjoittaa myös lihavan kehon piilottamisen yhteiskunnallisista vaateista:

”Voitaisko päästä näistä yhteiskunnan normeista jo eroon, että lihava ei sais pukeutua kun vaan säkkiin jotta ei ihmisten tarttis järkyttyä nähdessään lihavan vatsaa, ja siitä että kaikissa kehoissa on jotain vikaa? Kaikkia vikoja mitä pitäis piilottaa, häivyttää, olla korostamatta jne?”

Koska niin kauan kun ympärillä oleva media huutaa että vaan tietty kehon muoto, pituus ja muotti on hyväksyttävä, sen vaikeampi on yksilön hyväksyä itseään, niin se muutos täytyy olla iso ja yhteiskunnallinen. Mutta mä aion tätä vastaan kapinoida, ja pukeutua just niin kun haluan enkä häpeä itseäni. Ja sillä tavalla olla luomassa edes tätä omaa mediaa ja yhteisöä, missä ollaan sitä mieltä et kaikki kehot on kauniita.”

JULKAISU 58

Julkaisun kuvassa aktivisti ottaa itsestään kuvaa tai peilaa itseään puhelimen etukameran kautta. Hiukset on laitettu siististi edestä jakaukselle ja kasvoilla on meikkiä. Yllään hänellä on paita, jonka syvään uurtuvassa kaula-aukossa on sidottavat nyörit. Paidan materiaali muistuttaa lateksia. Julkaisun tekstin aktivisti aloittaa kirjoittamalla, että on nähnyt juuri jonkun kommentoivan, että rinnuksilta avonaista paitaa voi pitää vain, jos on ”kaunis kroppa”. Aktivisti kumoo käsityksen kirjoittamalla, että kaikki voivat käyttää juuri sellaisia vaatteita kuin itse haluavat. Hän nostaa esille mielenkiintoisen dikotomian: siinä missä ”*pienirintaiset on aina saanu kuulla että ei voi käyttää syvään uurrettuja toppeja koska pitäähän siellä nyt edes vähän täytettä olla*” on isorintaisella tuo sama vaate ”tyrkky”. Aktivisti jatkaa yhteiskunnan normeihin siitä, että vaateet piilottaa tiettyjä kehonosiaan liittyvät muun muassa kehon kokoon. Normit muovaavat käsitystämme kyllin hyvästä kehosta (ks. Silverman 1996, 222) ja vaikuttavat olennaisesti siihen, miten näemme itsemme. Aktivisti toteaa kuitenkin, että aikoo kapinoida tällaista normistoa vastaan ja omalta osaltaan luoda tavanomaisesta poikkeavaa kuvarepertuaaria, jossa kaikki kehot ovat kauniita. Kirjoituksensa perusteella aktivisti vaikuttaa olevan pitkällä kehohäpeän työstämisessä, eikä koe tarvetta piilottaa itseään. Julkaisun visuaalinen ja tekstuaalinen osio kommunikoivat kiinnostavasti keskenään, sillä visuaalisessa osassa aktivisti katsoo itseään puhelimen etukameran läpi toinen kulmakarva ylpeästi hieman koholla. Julkaisusta välittyy tunne, että aktivisti viihtyy kehossaan ja on näin jokseenkin irtautunut hallitsevasta ruumiillisuusnormistosta. Normistosta irtautuminen ei kuitenkaan näyttäytyä passiivisena toimena, vaan aktivisti kirjoittaa aikovansa kapinoida tätä vastaan. Näin aktivisti tekee itsestään aktiivisen toimijan sukupuolittuneiden ruumiillisuusnormien purkamisen kentällä, niin henkilökohtaisessa mutta myös julkisessa. Seuraavan aineistokatkelman aktivisti kirjoittaa kehosuhteestaan suhteessa yksityiseen ja julkiseen:



tyttishemeikka

Seurataan



Julkaisu 70, @tyttishemeikka, kuvakaappaus otettu 9.4.2022

”Mun keho on kuitenkin mun, vaikka imetän. Vaikka kehoni on muuttunut raskauksien, synnytysten ja ylipäätään vuosien aikana. Olis aika pelottavaa jos yhtäkkiä kaikki pysähtyisi ja mun kroppa jumahtais siihen missä se on, muuttumatta koskaan.

Mun keho kertoo tarinaa mun eletystä elämästä.”

JULKAISU 70


Aktivisti aloittaa tekstin kertomalla, että on pohtinut raskauteen ja imetykseen liittyviä diskursseja, joissa raskauden jälkeen odotetaan kehon palautumista ”omaksi”. Samalla kun aktivisti toteaa, että hänen kehonsa on hänen omansa imetyksestä huolimatta, hän päättää julkaisun kirjoittamalla, että hänen kehonsa kertoo tarinaa hänen eletystä elämästään. Julkaisun visuaalinen ja tekstuaalinen osio tuovat voimakkaasti aktivistin kehon eletyn elämän tarinoineen julkiseen. Hänen kehonsa on hänen, mutta juuri nyt tässä julkaisussa se on paljas ja katseen alla. Aktivistin keho on yksityinen julkisessa ja yksityisyydestä huolimatta aktivisti ei peitä tai häpeile kehoaan vaan valitsee asettaa sen katseen alle. Seuraavassa aineistopätkässä sama aktivisti käsittelee painoindeksiä lapsenhankinnan kontekstissa:

”On sydäntäsärkevää että odottajan, raskautta toivovan tai sijaisvanhemmuutta tahtovan BMI:tä tuijotetaan ankarasti. Tuntuu että BMI:n ollessa yli tietyn rajan, unohtuu ihmisen kokonaisuus ja inhimillisyys ja kuvioihin astuu pelottelu ja syyttely.

Jos raskaus olisi mahdollista vain BMI-taulukon mukaan ”normaalipainoisille”, ei tätä kuvaa olisi olemassa. ”


JULKAISU 73

Kuvassa aktivisti makaa kyljellään sängyllä, jalat ja kädet koukussa. Kuva on otettu suoraan ylhäältä päin. Kuvassa näkyy aktivistin raskausvatsan lisäksi muutama selän ja reiden vekki. Aktivistin silmät ovat kiinni ja ilme levollinen. Asento muistuttaa hieman kyljellään nukkuvan asentoa. Julkaisun tekstuaalisessa osiossa aktivisti ottaa kantaa terveydenhuollon toimintamalleihin raskauteen liittyen. Painoindeksiä tarkkaillaan aktivistin mukaan ankarasti. Painoindeksin ylittäessä tietyn pisteen terveydenhuollossa asiakas kohdataan pelottelun ja syyttelyn kautta. Loppuun aktivisti kirjoittaakin, että mikäli lihavan ihmisen olisi mahdoton tulla raskaaksi tai saada lapsia ei kyseistä kuvaa olisi olemassa. Julkaisullaan aktivisti tuo esille lihaviin ihmisten raskauteen liittyvän stigmatisoinnin ja kehon erityisen tarkkailun ja hallinnan elämäntilanteessa, jossa kehon muutos ja kasvaminen on luonnollista.

”En ole sheivannut sitten heinäkuun. En ikävöi sitä. Ja olen alkanut rakastaa kehoni karvoja ”⁴

JULKAISU 13

Aktivisti on ottanut kuvan, jossa näkyy vain hänen karvainen kainalonsa. Kainalossa kasvaa hyvin vaaleita karvoja ja niitä on alkuun jopa hieman hankala hahmottaa. Karvat ovat noin muutaman sentin mittaisia ja ne kasvavat hyvin paikallisesti. Julkaisu on tehty lokakuun alussa, joten aktivisti ei ole ajellut kainalokarvojaan noin neljään kuukauteen. Aktivisti kirjoittaa, ettei kaipaa kainaloidensa ajelemista ja että hän on alkanut rakastaa karvojaan. Retoriikkansa vuoksi julkaisun tekstiosasta saa vaikutelman, että kainalokarvojen ajelematta jättäminen ei ole ollut aktivistille kovin tavanomaista ja että nykyään karvat ovat jotain rakastettavaa. Tästä tulkitseen, ettei aktivisti ole aina ollut yhtä myötämielinen karvojen ajelemattomuudelle. Kainalokarvojen keskeisyys kuvassa, jossa ei näy kainalon lisäksi kuin aktivistin tatuointi, on tulkitakseni selkeä kannanotto, jossa katseen alle asetetaan jotain mitä aktivisti on ennen aktiivisesti piilotellut sekä poistanut. Nyt tuo aikaisemmin hallintaa vaatinut kehonosa saa olla näkyvillä luonnollisena. Karvojen ajelematta jättäminen on toimijuutta siinä missä niiden ajeleminenkin. Karvojen sukupuolittuneiden normien rikkominen

⁴ Alkuperäinen englanninkielinen teksti: *”I haven’t shaved since July. I don’t miss it. And I’m starting to love my bodyhair ”* JULKAISU 13

tuomalla karvat katseen alle on tapa haastaa normia, jossa karvat kuuluvat binäärisen sukupuolikäsityksen mukaan vain miesten kehoihin. (vrt. Harjunen & Rossi 2021, 2-3.)

Tässä luvussa olen käsitellyt aktivistien tapoja toimia yksityisen ja julkisen rajapinnoilla. Kehon (yksityinen) esille tuominen sosiaalisessa mediassa (julkinen) on radikaali teko erityisesti silloin kun kuvissa ja oleva keho on marginalisoitu. Tämä katseen alle asettuminen on poliittinen teko, joka vertautuu mielestäni Hannah Arendtin (1958, 198) ajatukseen näkyvyyden tilasta. Avainsanojen ja algoritmien avulla kehopositiivisuusaktivistien julkaisut rakentavat yhteisöllisyyttä ja tilaa, jossa tulla nähdä. Judith Butlerin (2011, 1) ajatus kehojen yhteen kokoontumisen merkittävydestä aktivismissä voidaan mielestäni yhdistää Arendtin näkyvyyden tilan avulla koskemaan myös sosiaalista mediaa. Feministinen sosiaalisen median aktivismi muodostaa kuvavirtoineen ja kulttuurista kuvastoa laajentamalla tilan, johon kehot tuodaan katseen alle poliittisen vaikuttamisen välineiksi. Aktivistit tuovat esille kehojaan, joita on aikaisemmin häpeän avulla pyritty piilottamaan. Tässä diskurssissa olennaista on, kuinka aktivistit kieltäytyvät piilotetusta ja hallitusta toimijuudesta ja asettavat itse itsensä katseen alle kieltäytyen häpeästä. Aktivistit tuovat kehonsa näkyviksi julkiseen.

5.5 Kommunikatiivinen diskurssi: kuvallinen ja retorinen turvallisemman tilan luominen

Tässä alaluvussa esittelen kommunikatiivisen diskurssin avulla, miten aktivistit luovat turvallisempaa tilaa asettumalla asiantuntijaposition ja josta käsin he opettavat yleisöään. Laajentaessaan kulttuurista kuvavarantoa asettamalla omat kehonsa kuvien keskiöön, aktivistit myös sanallistavat julkaisujen tekstiosissa, joko selvästi yleisöään puhutellen tai implisiittisesti ilmaisten tapoja, jotka tekevät tilasta turvallisemman tai joiden avulla marginaalissa olevien yksilöiden ei tarvitse kantaa kaikkea vastuuta syrjivien rakenteiden purkamisesta. Kuten aikaisemmissa luvuissa on useaan otteeseen tullut ilmi, aktivistien yksi keskeinen muutokseen tähtäävä toimintatapa on tuoda esille normeja ja marginalisointia sekä luoda uutta turvallisempaa kekokulttuuria. Tuon normien ja marginalisoinnin tunnistamisen voi katsoa olevan opettamista, mutta tässä luvussa syvennyn enemmän sisältöön, jossa opettaminen on selkeää ohjeiden antamista ja itsenäiseen normaista riippumattomaan ajatteluun rohkaisevaa. Kommunikatiivisessa diskurssissa aktivistit tulevat asiantunteviksi toimijoiksi.

”Nyt on kuitenkin aika oppia uutta! ☺

Kehopositiivisuus ei liity millään tavalla terveyteen eikä suoraan itsensä hyväksymiseen. Kehopositiivisuus on 1960-luvulla syntyensä saanut tasa-arvo ja ihmisoikeusliike, joka ajaa nykyään

meidän kaikkien oikeuksia - näkyä ja olla olemassa. Se että lihava ihminen laittaa itsestään kuvan someen, ja joku kehuu häntä esimerkiksi kauniiksi, ei ole lihavuuden ihannointia tai siihen kannustamista. Ihminen on paljon muutakin kuin ulkonäkönsä, terveytensä tai vaikka hiuksensa.

Se, että sinä näät sen lihavuuden ihannointina, johtuu sinun ajattelutavastasi. Et nää kuvassa muuta kuin lihavuutta, koska meidät on opetettu ihan oikeesti syrjimään marginaali kehoja.

Lihavuus ei laske ihmisarvoa tai saa olla esteenä näkyvyydelle.”

JULKAISU 85

Julkaisun 85 kuva on kuvattu sivulla 36. Julkaisun testiosassa aktivisti ottaa opettajan roolin ja kertoo hieman kehopositiivisuudesta ja sen historiasta. Hän määrittää mitä kehopositiivisuus ei ole ja kumoaa yleisiä harhakuvitelmia siitä, että kehopositiivisuus olisi lihavuuden ihannointia. Opettavasta otteesta aktivisti siirtyy hieman erilaiseen retoriikkaan, jossa hän puhuttelee yleisöään suoraan, ehkä hieman syyttävään sävyyn. Lopulta aktivisti siirtyy yksilöstä yhteiskuntaan. Hän kirjoittaa, että meidät, aktivisti mukaan lukien, on opetettu syrjimään marginaalikehoja. Tulkitsen, että julkaisun on tarkoitus herättää yleisö ymmärtämään lihavuus marginalisoivana ja saada yleisö pohtimaan tämän oikeellisuutta.

”Riippumatta sun ulkonäöstä tai siitä mitä postaat, häirintä ja kiusaaminen ei ole okei. Jätä vastaamatta. Poista kavereista. Estä. Se ei ole epäkohteliasta - mitä väliä vaikka olisikin? Se on omien rajojen vetämistä. Ja se on jotain, mitä ei tarvitse pyytää anteeksi.”

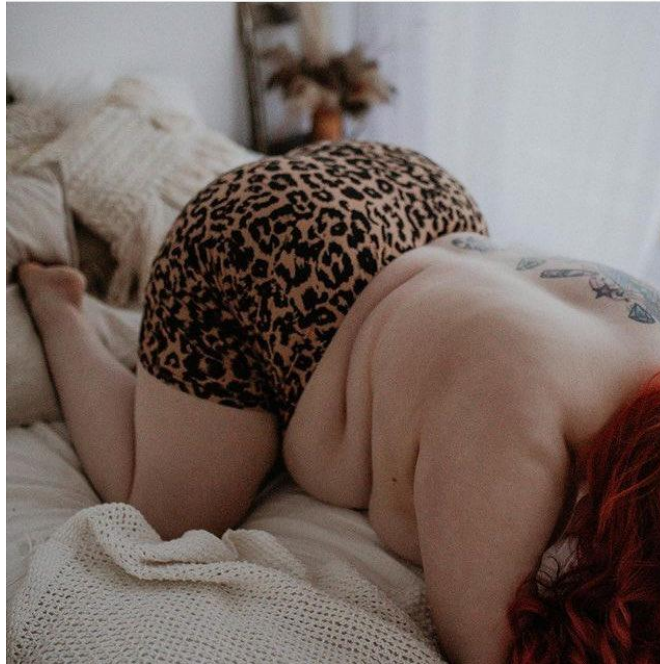
JULKAISU 80

Aktivisti istuu sängyllä polvisukat ja alusvaatteet yllään. Asu paljastaa aktivistin vatsan. Hän istuu ikään kuin risti-istunnassa, mutta toinen polvi on kohotettu koukkuun kuvan etualalle. Toisen kätensä hän on asettanut etualalla koukussa olevan jalan viereen. Asennossa on jotain dynaamista. Aktivistin kasvot ovat vääntyneet kuin huutoon, hänen suunsa on auki ja silmät sirillään. Aktivisti on laittanut pääläeltä lyhyet hiuksensa ylös aivan kuin pirun sarviksi. Julkaisussaan aktivisti kertoo omista häirinnän kokemuksistaan sosiaalisessa mediassa. Hän kuvaa millaista häirintää on nuorempaan saanut osakseen ja kertoo näiden vieläkin puistattavan häntä. Aktivisti tuo esille sosiaalisessa mediassa tapahtuvan häirinnän lisäksi keskustelun, jossa nuoria varoitellaan internetin vaaroista, mutta ei opeteta toimimaan tuollaisen häirinnän sattuessa. Aktivisti ottaa julkaisussaan tilaa selkeille mutta lyhyille ja ytimekkäille ohjeille, joita nuori voi häirintätilanteessa hyödyntää. Ohjeisiin hän lisää tunnetyn näkökulmasta, että omien rajojen vetäminen on tärkeää ja sallittua. Kokonaisuutena julkaisua tarkastellessa aktivisti on kuin sähisevä kissa, joka puolustaa nuorempaa itseään puistattavilta nuoruuden kokemuksilta. Ohjeita antaessaan ja yleisöä opettaessaan aktivisti luo turvallista tilaa myös omalla Instagram-tilillään.



eve_jamami

Seurataan



Julkaisu 74, @eve_jamami, kuvakaappaus otettu 9.4.2022

”Mun ihmisarvo ja oikeus tulla kohdelluksi hyvin ei voi riippua siitä kykenenkö rakastamaan itseäni aina ja satasella. Ihmisoikeudet ei ole mikään palkinto siitä kenellä on levein hymy kun katsoo itseään peilistä”.

Tämän sanottuani, tässä kuitenkin asioita, jotka ovat auttaneet minua hyväksyvemmän kehosuhteen luomisessa :

♥ Laajenna omaa somekuplaa. Ala seuraamaan lihavia ja muillakin tavoin marginaalivartaloisia ihmisiä (aktivisteja, malleja, urheilijoita, tylibloggaajia jne.)

♥ Lopeta sellaisten tilien seuraaminen jotka aiheuttaa sulle kehohäpeää. Tilin ei tarvitse olla toksinen, riittää jos sulle tulee tilin sisällöstä riittämätön olo. Karsi ankaralla kädellä ilman huonoa omaatuntoa, et ole kenellekään seuraamista velkaa!

♥ Tanssiminen! Mikä tahansa itselle sopiva tapa liikuttaa kehoa ja tukea fyysistä yhteyttä siihen.

♥ Ota itsestäsi säännöllisin väliajoin ihania kuvia! Jos käytät ammattikuvaajaa, varmista että kuvaaja ymmärtää ja noudattaa turvallisemman tilan periaatteita.

♥ Pehdy lihavuusaktivismiin ja yleensäkin ihmisoikeusasioihin. Mulla suurin apu itsen hyväksymisen prosessissa oli sen oivaltaminen, että mun paino ei määritä mun ihmisarvoani eikä saa vaikuttaa mun kokemaan kohteluun ja ihmisoikeuksiin.”

JULKAISU 74

Yllä olevan julkaisun aktivisti poseeraa kuvassa kontallaan sängyssä leopardikuvioiset trikooshortsit jalassaan ilman yläosaa. Aktivistin vatsan taitteet näkyvät, samoin pepun kaari. Aktivistin pää rajautuu ulos kuvasta. Kuvaa katsoessa huomio kiinnittyy aktivistin takapuolen lisäksi vatsan ja selän taitteisiin. Julkaisun tekstiosassa aktivisti kertoo, että häneltä kysytään usein vinkkejä oman kehosuhteen parantamiseen. Aktivisti positioi itsensä asiantuntijan asemaan ja listaa asioita, jotka parantavat omaa kehosuhdetta. Samalla hän muistuttaa, ettei ihmisen arvon pitäisi olla riippuvainen siitä, osaako aina itse rakastaa itseään. Lista on laadittu käskymuotoon, ja se pitää sisällään myös aktivistin omia kokemuksia siitä, mitkä asiat ovat auttaneet oman kehosuhteen parantamisessa. Ohjeet ovat selkeät ja konkreettiset. Vinkit, joita aktivisti antaa asiantuntevan toimijan roolistaan, keskittyvät sosiaalisessa mediassa toimimiseen, uuden opetteluun ja oman kehon liikuttamiseen ja siihen tutustumiseen kuvien kautta. Ensimmäiseksi vinkiksi aktivisti on nostanut sosiaalisen median sisällön laaja-alaistamisen, mikä näkyy aineiston analyysini toisessa alaluvussa yhtenä aktivismin keskeisimpänä visuaalisena tavoitteena. Seuraavassa aineistokatkelmassa aktivisti tuo itsensä avulla näkyväksi sukupuolittuneita ruumiillisuusnormeja:

”Tältä(kin) näyttää muunsukupuolinen. Monet muusut eivät ole androgyynisiä, varsinkaan joka päivä. Monia meitä myös ahdistaa se oletus, että pitäisi olla ja että androgyynisyyteen ”kuuluis” hoikka keho.

Joskus mä oon femme, joskus mä oon masc ja joskus mä oon neutraali. Kaikkina hetkinä mä kuitenkin olen muunsukupuolinen. Mun kehon muoto ei myöskään määritä mun sukupuolta. Vaikka mulla on tissit ja pyllyä/reittä, se ei meinaa että oisin nainen.

Siispä lakataan olettamasta ihmisten sukupuolta ulkonäön perusteella. Ainut miten tiedät toisen sukupuolen on se, että hän kertoo sen. Siinä se, helppo nakki 🍷🍷

#muunsukupuolinen#nonbinary”

JULKAISU 49

Aktivisti poseeraa kameran edessä seisaallaan käsi elegantisti vyötäisillä. Kuvasta rajautuu ulos aktivistin sääret juuri polven yläpuolelta. Aktivistilla on yllään alushousut ja bandeau-toppi. Aktivisti katsoo yläviistoon hymyillen. Kuvassa keskellä on aktivistin vatsa. Kuva on otettu hieman alaviistosta, jolloin aktivistin reidet asettuvat kuvassa vatsan kanssa yhtä lailla katseen alaisiksi. Julkaisun tekstiosassa aktivisti kirjoittaa niistä ruumiillistuneista oletuksista, joita muunsukupuoliset kohtaavat. Julkaisullaan hän purkaa käsitystä muunsukupuolisuudesta feminiinisenä tai maskuliinisenä, mutta myös androgyyninä sukupuolenilmaisuna. Hän ottaa asiantuntijaposition ja asiantuntijan toimijuuden muunsukupuolisenä ruumiillisuusnormeja purkavana aktivistina. Omaan kehoaan avuksi käyttäen hän tuo esille sukupuolen representaatioon liittyviä normeja: vaikka kyseisellä aktivistilla on rinnat, ei hän silti ole nainen, hän on muunsukupuolinen. Hänen kehonsa tai

ulkonäkönsä ei määritä hänen sukupuoltaan. Julkaisussa aktivisti opettaa oman kehonsa avulla ruumiillisuuteen liittyvistä sukupuolittamisen prosesseista, sekä haastaa yleisöään tarkastelemaan kriittisesti omia käsityksiään sukupuolten ruumiillisuudesta. Aktivistin toimijuus ja asiantuntevuus on ruumiillistunutta. Seuraavassa aineistokatkelmassa opettaminen ja tiedottaminen jatkuu listan muodossa:

”Tänään vietetään kansainvälistä Älä laihduta -päivää. Syömishäiriöliitto SyLin sivuilla on luettavissa Älä laihduta -päivän teesit:

1. Jokainen voi ja saa hyväksyä kehonsa sellaisena kuin se on

Ei ole olemassa yhtä oikeaa kehon muotoa ylitse muiden.

2. Ihminen voi elää terveellisesti ja olla terve riippumatta siitä, minkä kokoinen on.

Laihduttamisen sijaan kaiken kokoisia ihmisiä tulisi kannustaa terveeseen ruoka-, liikunta- ja kehosuhteeseen. Kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin näkökulmasta laihduttaminen on koosta riippumatta yleensä kannattamatonta.

3. Moni elää näennäisesti terveellistä elämää.

Moni rajoittaa terveellisyyden nimissä tarpeettomasti ruokavalintojaan tai harrastaa tarpeettoman paljon liikuntaa. Ihminen voi olla fyysisesti täysin terve, mutta voida samalla henkisesti todella huonosti.

4. Laihduttamiseen liittyy riskejä.

Ylipainon tiedetään olevan monen sairauden riskitekijä, mutta myös laihduttamiseen liittyy riskejä. Itse asiassa tutkimusten mukaan painonhallinnassa onnistuvat todennäköisimmin ne, jotka eivät laihduta. Jos terveydentila edellyttää painonpudotusta, jatkuvan laihduttelun ja vaa’an tuijottamisen sijaan tulee keskittyä riittäväen ja täysipainoiseen syömiseen sekä iloa tuottavaan liikuntaan.

#nodietday#älälaihdutapäivä#älälaihduta365#kehopositivisuus#vatsamielenosoitus#läskiaktivisti#läskiaktivismi”

JULKAISU 44

Aktivisti makaa kyljellään sängyssä Finlaysonin sateenkaari Elefantti -lakanoiden päällä. Hän nojaa päätään kämmeneensä ja toinen käsi on nostettu koukkuun pääläelle. Aktivistin vatsa näkyy paidan alta leväten sängyllä. Jalassaan hänellä on vain alushousut ja näkyville jää polven arvet sekä reidet ja pohkeet. Älä laihduta -päivän kunniaksi aktivisti on tuonut julkaisunsa tekstiosaan Syömishäiriöliiton sivuilta neljän kohdan listan koskien kehosuhdetta sekä laihduttamista. Aktivisti käyttää alustaansa tiedon jakamiseen, eikä varsinaisesti tuota itse uutta tietoa vaan toimii sen välittäjänä. Julkaisun visuaalinen osa sitoo aktivistin henkilökohtaisemmaksi toimijaksi julkaisussa ja näin kokonaisuus ei

jää vain tiedon välittämisen tasolle. Kehopositiivisuusaktivistina laihduttamiskulttuuriin liittyvien julkaisujen areenana hänen tilinsä on oivallinen alusta.

”Mielestäni tällainen lähestyminen kehoa kohtaan kertoo yhteiskuntamme vinksahaneesta suhtautumisesta kehoihin, etenkin naisten kehoihin. Synnyttäneen pitäisi mahdollisimman pian näyttää samalta kuin ennen raskautta, mielellään samalta kuin näytti 17-vuotiaana. Äitiryhmissä jaellaan painonpudotusvinkkejä ja toivotaan, että edes imetys pudottaisi vaa’an lukemat alhaisimpiin lukuihin. ☆ NEWS FLASH: Sinun ei tarvitse yrittää muokata kehoasi synnytyksen, raskauden tai imetyksen jälkeen, jos siltä ei tunnu. Ja jos oman kehon muutos ahdistaa, kannattaa yrittää kyseenalaistaa mistä ahdistavat ajatukset ovat peräisin. Lähes aina ne kumpuavat ympäröivästä laihdutuskuulttuurista, jossa olemme varttuneet. Ei siis pidä myöskään potea huonommuuden tunnetta, jos laihdutusajatuksia on. Niitä ei meinaa päästä pakoon.”

JULKAISU 40

Aktivisti pitää lasta rinnallaan. Hän seisoo sankarillisessa asennossa, leuka ylhäällä, vartalo hieman sivulle kääntyneenä suhteessa kameraan. Toinen jalka on koukistunut hieman, ikään kuin askellukseen, asento on voimakas ja dynaaminen. Lapsi peittää lähes täysin aktivistin rinnat, mutta toinen nännipiha jää hieman näkyviin. Jalassaan aktivistilla on vain alushousut. Lattialla on liikennematto. Julkaisun tekstiosassa aktivisti pohtii, kenelle keho kuuluu raskauden, synnytyksen ja imetyksen jälkeen. *”Onko kehoni enää näin suurten muutosten jälkeen minun omaisuuttani, vai onko kehoni ”muiden käytössä” mennyt pilalle?”* Aktivisti tuo esille diskurssin, jossa raskauden jälkeen keho pyritään saamaan mahdollisimman pian takaisin samoihin mittoihin kuin ennen raskautta – parhaimmillaan teini-ikäisen itsensä mittoihin. Hän kirjoittaa kuinka painonpudotus näyttäytyy yleisenä aiheena sosiaalisen median äitiryhmissä. Nostettuaan normin esille sekä problematisoituaan sitä kenelle raskauden, synnytyksen ja mahdollisesti imetyksen kokenut keho kuuluu, aktivisti muistuttaa yleisöään, että yksilöllä itsellään on päätävä valta omasta kehostaan. Tärkeänä ulottuvuutena aktivisti tuo esille, kuinka laihdutuskuulttuuri on ympäröinyt meidät niin, ettei sitä *”meinaa päästä pakoon”* eikä tästä syystä näitä raskaudenjälkeiseen laihdutukseen ja omaan kehoon palaamisen ajatuksia kannata ottaa sellaisinaan, vaan pohtia niiden juurisyitä. Aktivisti lopettaa julkaisun tekstin tarjoamalla oman näkökulmansa raskaudessa muuttuvaan kehoon: *”—ensin kehoni kasvattaa sisällään toisen ihmisen, tämän jälkeen kroppani pystyy tuottamaan tälle räpäleelle ravintoa. Ja sehän olisi outoa jos keho ei tässä tuoksinnassa muuttuisi yhtään.”* Julkaisussa aktivisti asemoituu asiantuntevaksi toimijaksi niin äitiyden kuin ruumiillisuuden kentällä ja tuo yleisölleen esille vaihtoehtoisia ajattelumalleja koskien raskaudenjälkeistä kehoa.

Tässä alaluvussa olen tuonut aineistokatkelmien avulla esille aktivistien tapoja opettaa yleisölleen turvallisemman tilan periaatteita. Turvallisempaa tilaa voisi luonnehtia sellaiseksi ilmapiiiriksi, jossa

yksilön ei tarvitse oikeuttaa olemassaoloaan tai kohdata vihapuhetta. Turvallista tilaa leimaa tunne psyykkisessä ja fyysisestä turvallisuudentunteesta. Tätä turvallisuudentunnetta voidaan tuottaa laajentamalla ymmärrystä esimerkiksi kehorauhasta. Kommunikatiivinen diskurssi on ilmaisultaan vuorovaikutteisissa suhteissa muihin tutkielmassani esitettyihin diskursseihin. Vuorovaikutteisuus itsessään luo turvallista tilaa rakentamalla yhteisöllisyyttä sekä samanhenkisyttä. Aikaisemmin tässä tutkielmassa esille tullut kuvarepertuaarin laajentaminen on osa turvallisemman tilan luomista. Aktivistit toivovat ja rakentavat sellaista kuvarepertuaaria ja keskustelukulttuuria, jossa ruumiillisuusnormeista poikkeaminen ei ole sosiaalisesti rangaistavaa vaan neutraalia. He ylläpitävät kuvastoa ja keskustelua, jossa häpeä omasta kehosta tunnustetaan, ja siitä voi keskustella ja sitä voi purkaa. Aktivistit toimivatkin vertaistukena yleisölleen, että toisilleen. He luovat aktiivisesti kuvastoa, jossa lihavat kehot ovat normaaleita, normaaleissa päivittäisissä askareissa, joissa emme ole niitä tottuneet näkemään; ruokapöydässä, saunassa, luonnossa, uimahallin pukuhuoneessa, sohvalla ja sängyllä. Kommunikatiivinen diskurssi ottaa retorisiin ja visuaalisiin keinoin yleisön huomioon ja tähtää asenneilmapiirin ja ajattelun muutokseen. Aktivistien asettuessa asiantuntevaan toimijuuteen he jakavat yleisölleen informaatiota positioista, jossa he ottavat tietoisemman feministisen sosiaalisen median aktivistin roolin.

6. Johtopäätökset ja tulkinta

Tässä luvussa vedän yhteen analyysini tulokset ja pohdin niiden avulla aktivismin toimintalogiikoita. Toimintalogiikoiden avulla vastaan tutkimuskysymyksiini ja pohdin oman kehon politisointia sekä sosiaalisen median kehoaktivistia toimijana. Tässä luvussa esittelen lyhyesti aineistostani nostamani viisi limittäistä diskurssia sekä kolme havaitsemani toimijuutta. Tämän jälkeen arvioin tutkimusprosessia ja etiikkaa sekä esitän tulevaisuuden tutkimuksen suuntia. Aivan lopuksi pohdin vielä omaa tutkijan positiotani sekä itseäni aktivismin yleisönä.

6.1 Yhteenveto tuloksista

Tässä tutkielmassa olen tarkastellut niitä sosiaalisen median aktivismin toimintalogiikoita, joita kehoaktivistit käyttävät Instagram -tileillään purkaessaan ruumiillisuusnormeja. Tutkimuskohteenani olivat Instagramissa toimivat aktivistit, jotka tuottavat sellaista sosiaalisen median sisältöä, jolla on tarkoitus purkaa marginalisoituihin kehoihin kohdistunutta hallintaa. Keskittämällä katseeni sisältöön, joka täyttää sosiaalisen median aktivismin piirteet (ks. Dennis 2019, 15) olen havainnut aktivismin toimintalogiikoita niin visuaalisen kuin tekstuaalisen toiminnan näkökulmista. Olen analyysissäni tulkinnut ja erotellut aineistosta viisi erilaista, mutta jokseenkin limittäistä diskurssia,

joiden avulla olen havainnollistanut ruumiillisuusnormeja purkavan aktivismin toimintalogiikoita ja ulottuvuuksia.

Diskurssit nousivat esille esimerkiksi aktivismin keinoina purkaa ruumiillisuusnormeja, mutta myös aktivistien henkilökohtaisina prosesseina. Seuraavaksi kuvaan lyhyesti löytämäni diskurssit. Luvussa 5.1. olen kuvannut *normien näkyväksi tekemisen ja kyseenalaistamisen diskurssia*, jossa aktivistit tuovat normeja esille ja kyseenalaistavat monille itsesäänselviä ajatusmalleja. He tuovat ruumiillisuusnormeja näkyväksi yksilöiden ja ryhmien tasolla, sekä yhteiskunnallisen ja institutionaalisen tasoilla. Normien näkyväksi tekemisen ja kyseenalaistamisen diskurssissa aktivistit tuovat esille valtasuhteita, jotka paljastavat kehoihin kohdistunutta hallintaa ja normin ulkopuolelle jäämisen merkityksiä. Diskurssia tuotetaan sekä visuaalisesti että tekstuaalisesti. Diskurssi limittyy aineistoni analyysissä kohdassa 5.2. esittelemääni *marginalisoituneen kehon diskurssiin*, jossa aktivistit kuvaavat ulossulkevia rakenteita erityisesti mainos- ja mediarepresentaatioiden kontekstissa. Marginalisoituneen kehon diskurssissa olennaista on rakenteellisen marginalisoinnin esille tuominen. Luvussa 5.2. aktivisti purkavat marginalisointia, kauneuskäsityksiä ja käsityksiä lihavasta ihmisestä toimijana julkaisuissaan sekä visuaalisin ja tekstuaalisin keinoin.

Luvussa 5.3. esittelen *ruumiillistuneen tunnetyön diskurssin*, joka kuvaa siirtymää aktivismin henkilökohtaisempaan ulottuvuuteen. Tässä diskurssissa aktivistit tuovat itsensä esille haavoittuvaisina, inhimillisinä toimijoina, jotka ilmaiset tunteita ja tuovat esille henkilökohtaisia kokemuksiaan. Diskurssissa korostuvat ihmisyyt ja tunteet. Katseen alle asettuminen tekee aktivisteista haavoittuvaisia ja haavoittuvaisuus näkyy julkaisujen visuaalisissa sekä tekstuaalisissa osioissa. Diskurssi limittyy analyysissä luvussa 5.4. esittelemääni *kehohäpeän ja kehon piilottamisen prosessien purkamisen diskurssiin*, jossa aktivistit kuvaavat kehoon liittyvää häpeää ja piilottamisen prosesseja. Tässä diskurssissa itsepresentaatio on erityisen vahvasti läsnä aktivistien kirjoituksissa. Kehohäpeän ja kehon piilottamisen prosessien purkamisen diskurssissa aktivistit irtisanoutuvat häpeästä asettumalla katseen alle julkiseen. Viimeisenä luvussa 5.5. olen esitellyt *kommunikatiivisen diskurssin*, jossa aktivistit asettuvat asiantuntijaposition ja pyrkivät valjastamaan yleisönsä oppimisprosessin subjekteiksi. Diskurssissa aktivistit käyttävät retorisia keinoja vahvistamaan ilmaisuaan. Voimakasta retoriikkaa on havaittavissa läpi aineiston. Kommunikatiivisessa diskurssissa aktivistit käyttävät samanlaista visuaalista sisältöä kuin aikaisemmin esittelemissäni diskursseissa.

Edellä esittelemieni diskurssien avulla hahmottui kolme erilaista toimijuutta, joita kuvailen tämän luvun alaluvussa 6.3. *Aktivisti toimijana*. Seuraavaksi vastaan analyysini perusteella tutkimuskysymyksiini ja nostan esille tärkeimpiä havaintojani sosiaalisen median ruumiillisuusnormeja purkavasta aktivismista.

6.2. Poliittinen keho

Yhtenä tärkeänä sosiaalisen median aktivismin visuaalisena välineenä toimii aktivistin keho. Aineistoni perusteella on selvää, että aktivistit käyttävät kehojaan poliittisina välineinä hallinnan ja normien purkamisessa (ks. Baer 2016, 19; O’Keefe 2014). Kehon toimiessa visuaalisena välineenä, aktivistit kirjoittavat julkaisuidensa tekstiosioissa yhteiskunnallisesta ja institutionalisoituneesta hallinnasta, jonka he kytkevät henkilökohtaiseen omien kokemustensa ja toisinaan seuraajiensa kokemusten kautta. Luvussa 6.2 nostin esille aktivistien näkemyksiä ja kokemuksia kehojen marginalisoinnista yhteiskunnallisena prosessina. Aineiston analyysini perusteella tulkitsen lihavien, arpisten, vammaisten ja karvaisten kehojen näkymättömyyden media- ja mainoskuvastoissa olevan yksi marginalisoinnin keino. Toinen aineistosta nostamani marginalisoinnin keino on läskifobia.

Ensimmäinen tutkimuskysymykseni kuului: *Miten oman kehon politisointi näkyy sosiaalisen median aktivismissa?* Lähtiessäni purkamaan tätä tutkimuskysymystä on aloitettava politisoinnin kysymyksestä. Olen aikaisemmin tässä tutkielmassa kuvannut politisoitumisen prosessin. Koska kuvaan tässä tutkielmassa aktivistien toimijuuksia ja aktivismin toimintalogiikoita, tulkitsen aktivistien *politisoivan* itse omia kehojaan. On kuitenkin tärkeää miettiä, missä menee politisoitumisen ja politisoimisen raja. Muutamissa julkaisuissa aktivistit kirjoittavat, ettei heidän kehonsa ole poliittinen ongelma (*political issue*) tai ettei kuva, jossa on alastomuutta, ole poliittinen teko. Aineistonkeruussani olen kuitenkin valinnut aineistooni sellaisia Instagram-tilejä, jotka täyttävät James Dennisin (2019, 15) sosiaalisen median kansalaisrooleja jaottelevan luokitusjärjestelmän kansalaistoimijan tai myötävaikuttajan kategoriat. Tällöin oma tulkintani tarkastelemieni Instagram-tilien sisällöstä ja erityisesti aineistoon nostamistani julkaisuista on, että ne noudattavat aktivismin toimintamalleja ja näin ollen ovat poliittista toimintaa. Oma näkemykseni on, että käyttäessään Instagram alustaansa vaikuttamiseen, normien purkamiseen ja tiedottamiseen, aktivistit tuottavat Dennisin (2019, 15) termein omaa poliittista identiteettiään mikroaktivismin keinoin. Tämä näkyy aineistoni analyysissä erityisesti asiantuntijan toimijuuteen asettumisena. Yhdessä informatiivisten tekstiosioiden kanssa aktivistien marginalisoitunutta kehoa esittelevät kuvat ovat poliittisen toiminnan väline. Tällöin keho voidaan tulkita politisoituneeksi tässä asiayhteydessä.

Omaa kehoa siis politisoidaan niin visuaalisin keinoin kuin kuvien yhteydessä esitettyjen tekstien avulla. Kehoon liittyvän hallinnan näkökulmasta on olennaista, että juuri kehosta tulee poliittisen toiminnan keskeinen väline. Hallintaa kyseenalaistetaan ja puretaan sillä samalla keholla, joka on ollut hallinnan keskeinen kohde.

Multimodaalisen diskurssianalyysin avulla olen voinut tarkastella kuvien ja tekstien intentioita ja osallisuutta poliittiseen toimintaan. Kuvissa keskeistä on sommittelu, jonka avulla aktivistit suuntaavat yleisön katseen kehojensa arpiin, karvoihin, vatsoihin tai selluliittiin. Kokovartaloseilfeiden rajaukset toimivat katsetta ohjaavina ja rajaavat kuvien ulkopuolelle esimerkiksi aktivistien kasvot tai jalat. Toistuvana katseenohjaamisen tekniikkana aktivistit paljastivat vatsansa. Vatsa paljastettiin monessa kuvassa nostamalla paita tai pitämällä paitaa selän takaa kiinni niin, ettei se peitä aktivistin vatsaa. Vatsa oli sommiteltu usein kuvan keskelle, jolloin yleisön katse osuu siihen miltei väistämättä. Samalla katse kohdistuu paljastettuun vatsaan siksi, ettei lihavia paljaita vatsoja usein näy tavanomaisessa länsimaisessa kuvavarannossa. Vatsa nousikin tutkielmassani yhdeksi keskeisimmäksi poliittisen toiminnan välineeksi. Vatsan asettaminen katseen alle on osa oman kehon politisointia. Aineistossani vatsa näyttäytyy jopa symbolisena kehoaktivismille ja norminvastaiselle toiminnalle.

Analyysini perusteella yksi keskeisimpiä aktivismin toimintalogiikoita löytyy aktivistien ja kulttuurisen kuvavarannon suhteesta. Nähdäkseni aktivistien työ kohdentuu monella tapaa kulttuurisen kuvavarannon purkamiseen ja uudelleen rakentamiseen. Aktivistit sanoittavat kulttuurisen kuvavarannon yksiulotteisuutta ja tekevät julkaisujensa tekstiosissa näkyväksi hallintaa, joka tapahtuu muun muassa ulossulkemisena ja sen seurauksena marginalisoitujen kehojen näkymättömyytenä media- ja mainoskuvastoissa. Kulttuurinen kuvavaranto siis on hallinnan keino, mutta se toimii myös esimerkkinä ja kimmokkeena aktivismille. Aktivistit käyttävät mediarepresentaatioita esimerkkinä ja havainnollistavat sen avulla normeja ja ulossulkemista. Samalla Instagramissa toimiva kehonormeja purkava aktivismi kohdistaa toimensa muun muassa kulttuurisen kuvavarannon purkamiseen ja sen monimuotoistamiseen. Kulttuurinen kuvavaranto luo osaltaan kulttuurisia normeja ja toimii hallinnan keinona. Normeja ja hallintaa tuottava kulttuurinen kuvavaranto on instituutio, joka aktivismi purkaa ja muovaa. Samanaikaisesti kuvavarannon tuottamiseen osallistuminen on aktivismin väline. Kulttuurinen kuvavaranto on esimerkki sosiaalisten instituutioiden valtasuhteesta, joka tutkielmani valossa vaikuttaa yksilöihin toimijoina, mutta myös luo uusia toimijuuksia, kuten kehoaktivisteja.

Aineistosta on havaittavissa, miten hallinnassa on nimenomaan kyse kulttuurisesta normista, joka saa yksilön inhoamaan ja häpeämään itseään. Normi ei ole staattinen vaan pakenee ja muuntuu niin, ettei yksilö pääse siihen käsiksi. Vaikka aktivistit kitkevät biovaltaa itsessään ja ympärillään, herää kysymys, voiko yksilö rikkoa normin? Olisiko normin rikkomisen sijaan kyse pikemminkin normatiivisen monimuotoistamisesta? Tässä tutkielmassa esimerkkinä normatiivisen monimuotoistamisesta toimii kuvarepertuaarin laajentaminen. Kuvarepertuaarin laajentamisella aktivistit pyrkivät sellaiseen yhteiskuntaan, jossa yksilöillä on kehorauha. Yksi aktivistien useimmiten sanoittamista tavoitteista omalle aktivismilleen oli kehorauha. Tulkitsen, että heidän työskentelevän sen puolesta, että mahdollisimman vähän kehoja marginalisoituisi ja että marginalisoinnin sijasta yhä moninaisemmat kehot ymmärrettäisiin normaaleiksi.

Purkaessaan kulttuurisen kuvavarannon homogeenisyyttä ja samalla laajentaessaan representaatiota näyttäisi aktivismiin kuuluvan olennaisesti ruumiillistunut tunnettyö. Aktivistit kertovat avoimesti omista kehosuhteistaan sekä häpeän ja piilottelun kokemuksistaan. Toisinaan aikaisemmin koettu häpeä ja piilottelu toimii oikeutuksena ja syynä omakuvien julkaisemiselle. Aktivistit neuvottelevat omilla Instagram -tileillään oikeuttaan tulla nähdyiksi, mutta samalla he tekevät rajanvetoja yleisöönsä. Rajanvedot siitä, kuka on tervetullut seuraamaan aktivistin tiliä tai millaiset kommentit ovat sallittuja, kaventavat toki aktivistien yleisöä samanmielisemmäksi, mutta suojaavat aktivisteja muun muassa läskifobialta. Rajanvedoilla on nähdäkseni tarkoitus toimia myös yleisöä herättelevänä retoriikkana, jossa on valittava puolensa: joko olet aktivistin puolella liittolaisena tai sitten lienee parasta poistua tarkastelemasta aktivistin tiliä. Seuraajiin ja kommentoitiin liittyvät rajanvedot alleviivaavat sosiaalisen median aktivismin haavoittuvaista luonnetta. Yksilön toimesta julkisten Instagram-tilien yleisön hallitseminen on kuitenkin lähestulkoon mahdotonta. Uhka joutua vihapuheen tai nettikiusaamisen kohteeksi on läsnä rajanvedoista huolimatta.

Aktivismin haavoittuvaisesta luonteesta huolimatta aktivistit asettavat itsensä katseen alle. Hallinnan keinona häpeä on tehokas. Se on kiinteästi liitoksissa näkyväksi tulemiseen ja näkyvänä olemiseen. Tästä syystä katse on valtaa. (ks. Gailey 2014.) Aktivistien asettaessa itsensä haluamallaan tavalla katseen alle, he ottavat vallan omiin käsiinsä, tekevät itsestään näkyviä ja rikkovat hallinnan teknologioita. Tutkielmani analyysi osoittaa, että hallinta tapahtuu yksilötasolla biovaltana, joka näyttäytyy esimerkiksi sisäistettynä sekä yhteiskunnan läskifobiana, häpeänä ja näkymättömyytenä. Häpeä, näkymättömyys ja läskifobia riistävät yksilön toimijuutta, ja kyseessä onkin marginalisoinnin prosessi. Katseen alle asettuminen eli oman kehon politisoiminen on aktivistien tärkeimpiä

toimintalogiikkoja, jonka avulla he irtisanoutuvat toimijuuden riistämisestä ja tuottavat uudenlaista toimijuutta.

6.3. Aktivistit toimijana

Toinen tutkimuskysymykseni kuului: *millainen toimija kehoaktivisti on?* Viiden erilaisen, mutta keskenään limittyvän diskurssin lisäksi havaitsin aineistossani kolme erilaista toimijuutta: piilotettu ja hallittu toimija, inhimillinen toimija ja asiantunteva toimija. Toimijuudet näyttäytyvät lineaarisina kuvauksina aktivistien henkilökohtaisista prosesseista, jotka havaitsin aineistossani. Ne ovat kuitenkin lähinnä tyyppiesimerkkejä analyysini diskurssien sisäisistä toimijoista, eikä niitä ole syytä tarkastella vain lineaarisesti. Toimijuuksia voi ajatella saman prosessin portaattaisina vaiheina, mutta liikettä toimijuuksien välillä voi tapahtua mihin suuntaan tahansa. Toimijuudet toimivat joka tapauksessa sosiaalisessa todellisuudessa ulkoisten vaikuttimien ristiaallokossa.

Piilotettu ja hallittu toimijuus kuvaa toimijuutta, jota marginalisaatio ylläpitää muun muassa läskifobian avulla. Seuraavat kysymykset, auttavat rakentamaan käsitystä piilotetusta ja hallitusta toimijasta. Kuinka marginalisointi toimii ja ketä marginalisoidaan? Mitkä tahot ylläpitävät marginalisoitujen kehojen näkymättömyyttä? Millaista toimijuutta samaistumispinnanaton media- ja mainoskuvasto tuottaa? Tutkielmani tuo näkyväksi muutamia hallinnan ja marginalisoinnin keinoja. Näkymättömyyden avulla vaikutetaan yksilöiden käsitykseen itsestään, ja samaistumispinnan puute vaikuttaa yksilön toimijuuteen heikentävästi. Analyysissäni olen nostanut esille muutaman aineistokatkelman, joissa aktivistit kertovat miten marginalisointi on vaikuttanut heihin. Aktivistit purkavat ulossulkemisesta aiheutunutta piilotettua ja hallittua toimijuutta esimerkiksi oman kehon näkyväksi tekemisellä, syömiskuvastoa sisältävää sisältöä julkaisemalla, tai tiettyihin urheilulajeihin (ks. Harjunen 2019, 176). heittäytymisellä. Käsitykset siitä, millainen keho saa olla ja näkyä tuottaa vastapainoksi käsityksen siitä millaiset kehot tahdotaan piilottaa. Nämä piilottamisen ja hallinnan teknologiat luovat piilotettuja ja hallittuja toimijoita. Piilotettu ja hallittu toimijuus nousee esille erityisesti aktivistien julkaisuissa luvussa 5.2.

Luvun 5.3. avulla havainnollistuu *inhimillinen toimijuus*, joka syntyy yhdessä ruumiillisen tunnetun ja yksityisen ja julkisen rajapintojen särkyessä. Inhimillinen toimijuus rakentuu yhdessä lukujen 5.3. ja 5.4. kanssa, joissa aktivistit tuovat itsensä haavoittuvaisina ja tunnettyä tekevinä toimijoina esille sosiaalisen median aktivismin areenoille. Sosiaalisen median aktivismia kritisoidaan usein (Dennis 2019, 12-13) liian naiiviksi tai itsekeskeiseksi, jopa narsistiseksi. Oman kehon valjastaminen

poliittisen toiminnan välineeksi asettaa aktivistit haavoittuvaiseen asemaan. Mielenkiintoista olisi tarkastella syvemmin, millaisia erilaisia haavoittuvuuksia on niin kutsutuissa online ja offline aktivismeissa. Julkisessa eli sosiaalisessa mediassa tunnetyön tekeminen avoimesti rikkoo yksityisen ja julkisen rajapintoja ja tekee aktivisteista inhimillisiä toimijoita, joihin yleisön on helpompi samaistua. Samaistumispinnan luomisen lisäksi aktivistit tekevät itsestään todellisia ihmisiä tunteineen ja näin särkevät käsitystä marginalisoiduista kehoista piilotettuina ja hallittuina. Inhimillisessä toimijuudessa aktivistit korostavat ihmisyytään.

Lopuksi olen tuonut aineistokatkelmien avulla esille *asiantuntevan toimijuuden* luvussa 5.5. Asiantuntevassa toimijuudessa aktivistit ottavat asiantuntijan roolin suhteessa aktivisminsa yleisöön. Asiantuntijan toimijuudessa olennaista on kielen ja sen käyttötapojen merkitys. Toimiessaan asiantuntijapositiona käsin aktivistit käyttävät apunaan listoja tai kirjoittavat tietoiskumaisesti julkaisujensa tekstiosissa. Visualisuudeltaan julkaisut ovat yhteneväisiä aktivistien muun sisällön kanssa. Asiantunteva toimijuus näyttäytyy kehollisuusaktivismin perinteisimpänä ja näin ollen selkeimpänä aktivismin muotona. Se linkittää aktivistien toimintaa myös laajemmin feministiseen sosiaalisen median aktivismiin. Samalla kuitenkin asiantunteva toimijuus on kaikista kauimpana henkilökohtaisesta toimijuudesta. Asiantuntevan toimijuuden julkaisuiden tekstiosioissa on huomattavasti vähemmän henkilökohtaista. Asiantuntevaan toimijuuteen asettuminen on tulkitakseni aktivistien tapa tunnustaa itselleen asiantuntijuutensa ja toimia sosiaalisen median aktivismin areenalla positiossa, jossa heillä on valtaa ja yleisöä.

Tutkielmani teoria ja aiempi tutkimus -osassa olen osoittanut, että ruumiillistunut hallinta on hyvin sukupuolittunutta. Kauneuskäytänteet, karvat sekä kehon koko vaikuttavat sukupuolittuneesti ja edellä mainittujen kontrollointia odotetaan yksilöiltä suhteessa heidän oletettuun sukupuoleensa. Tarkastelemisani julkaisuissa naisiin kohdistunut hallinta ei kuitenkaan noussut esille vaan aktivistit eivät joko puhuneet sukupuolestaan juuri lainkaan tai sitten he käsittelivät julkaisuissaan sukupuolen moninaisuutta. Naiseus nousi julkaisuissa vain harvoin hallintaa selittäväksi tekijäksi. Voikin olla, että feminismi neljäs aalto eli intersektionaalinen feminismi näyttäytyy juuri tällä tavalla. Häivyttääkö suurin osa aineistoni naispuolisista aktivisteista tarkoituksella sukupuolensa tektuaalisen ilmaisunsa ulkopuolelle? Samanaikaisesti muunsukupuoliset aktivistit viittasivat sukupuoleensa selkeämmin ja tekivät julkaisuita koskien sukupuolta.

Tulosteni perustella sosiaalisen median palvelu Instagramissa tapahtuva ruumiillisuusnormeja purkava aktivismi on jatkuvaa neuvottelua nähdyksi tulemisesta sekä tilan raivaamista ja luomista.

Aktivistit laajentavat kulttuurista kuvavarantoa (*screen*), ja tulevat olemassa oleviksi ja katseen alaisina sosiaalisesti hyväksytyiksi asettumalla abstraktin ja arvioivan yleiskatseen (*gaze*) alle. Instagramin vuorovaikutteisuus sekä samamielisen seuraajakunta mahdollistavat katseen alaisena sosiaalisesti hyväksytyksi tulemisen. Tämä ei kuitenkaan poista aktivismin haavoittuvaista luonnetta, jossa henkilökohtainen tuodaan sekä visuaalisesti että tekstuaalisesti keskiöön. Kuten olen aikaisemmin todennut, että vaikka aktivistit toisinaan tekevät rajanvetoja yleisönsä tai opettavat turvallisemman tilan periaatteita, ei se poista väkivallan uhkaa. Haluankin tällä tutkielmalla osoittaa, että sosiaalisen median aktivismia ei ole syytä typistää vain ”tehottomaksi narsismiksi” (ks. Dennis 2019, 12-13) Aineistoni aktivistit asettavat kehonsa poliittiseksi välineeksi asettaen samalla itsensä haavoittuaiseen asemaan. Samoin kun keho viedään esimerkiksi mielenosoitukseen osoittamaan tukea, voidaan se asettaa haavoittuaiseen asemaan myös sosiaalisen median aktivismissa.

6.4 Pohdintaa tehdystä ja tulevasta

Keräämäni aineisto oli siinä mielessä kattava, että se koostui 86 julkaisusta neljäntoista eri aktivistin tililtä. Samalla siitä on kuitenkin tunnistettavissa sisällöllinen aukko: kaikki aineistoni aktivistit ovat valkoisia ihmisiä. Minulle oli tärkeää saada jokaiselta aktivistilta lupa heidän sisältönsä tarkasteluun, vaikka tarkastelin vain julkisia tilejä. Aineistonkeruuprosessin aikana kysyin reilua kahtakymmentä aktivistiksi kategorisoimaani julkisen Instagram-tilin sisällöntuottajaa mukaan tutkielmaani. Osa aktivisteista ei vastannut viestiini tai nähnyt sitä. Yksi kieltäytyi ottamasta osaa. Tarkastelun ulkopuolelle jääneessä joukossa oli muutama POC-aktivisti⁵, yksi transaktivisti sekä yksi vammaisaktivisti. Näin ollen aineistoni muodostui vain valkoisista ihmisistä, jolloin feministisen intersektionaalisen aktivismin täysimittainen tarkastelu ei ollut mahdollista.

Aineiston valikoitumiseen vaikutti oma Instagramin käyttöni, joka määrittää algoritmit minulle sopiviksi analysoiden käyttäytymistäni kuten tykkäyksiäni, seuraamiani henkilöitä ja heidän viiteryhmäänsä ja sormeni liikkeitä. Oma kiinnostukseni feminismiä sekä ruumiillisuusaktivismia kohtaan varmasti edesauttoi algoritmia niin sanotusti tunnistamaan tarpeeni, joka syötti lisää vastaavia tilejä kuvavirtaani, ja näin ollen laajensi mahdollisuuttani löytää uusia ja ei niin tunnettuja tilejä. Samalla haastoin algoritmin toimintaa systemaattisemmalla aineistonkeruumenetelmällä, vaikka tällöinkään en voinut irtisanoutua sen piiristä.

⁵ POC-termi tulee englanninkielisestä termistä People of Colour. Termille ei toistaiseksi ole pätevää suomennosta.

Valitsin metodikseni Theo van Leeuwenin ja Gunther Kressin (ks. 2001; Kress 2010) multimodaalisen diskurssianalyysin, jonka avulla olen voinut syventyä julkaisuiden tarkasteluun kokonaisuutena. Teoreettisen viitekehykseni ja esittelemieni aiempien tutkimusten kautta olen hahmotellut lukijalle käsityksen sukupuolittuneesta hallinnasta sekä sosiaalisen median poliittisesta aktivismista. Olen jäsentänyt vallan ja hallinnan ajatuksia teoreettisella tasolla, ja aineistoni multimodaalisen tarkastelun kautta olen voinut tuoda näkyväksi näitä institutionaalisia hallinnan teknologioita kuten marginalisointia sekä näkymättömäksi tai erityisen näkyväksi tekemistä (ks. Gailey 2014.). Tässä tutkielmassa olen osoittanut millä tavalla valtasuhteet vaikuttavat aktivistien toimintaan sekä toimintaa luovana että toimintaa määrittävänä (valtasuhteita purkavana) toimintana. Multimodaalisen diskurssianalyysin avulla olen voinut tarkastella kuvia poliittisena vaikuttamisen välineenä sekä syventyä tarkastelemaan katseen alle asettumista hallinnan purkamisen keinona. Ajattelen, että kykyä nähdä marginalisoidut ruumiit on tässä yhteydessä erityinen, sillä ruumiillistunut katseeni (*look*) (ks. Silverman 1996, 163-191; Rossi 2007, 137-138) naisena tarjoaa minulle mahdollisuuden samaistua hallitseviin ruumiillisuusnormeihin sekä kehohäpeän tunteisiin. Samalla sosiokulttuurinen ymmärrykseni tavanomaisesta kuvien repertuaarista (*screen*) (ks. Silverman 1996, 195-227; Rossi 2006, 76) antaa minulle mahdollisuuden ymmärtää marginalisointia sekä aktivismin lähtökohtia laaja-alaisesti. Sosiologinen ajatteluni taas mahdollistaa minun ymmärtää toimijuuksia suhteessa valtasuhteisiin.

Kaiken tämän sanottuani minun on kuitenkin tarkasteltava lähemmin aineistoni valikoitumista. Kuten analyysi sekä tulkintaosion ensimmäinen luku osoittaa, vatsa nousi jopa symboliseksi kehoaktivismin välineeksi aineistossani. Pohdinkin, että vaikka olen käyttänyt apunani James Dennisin (2019, 15) sosiaalisen median kansalaisrooleja jaottelevaa luokitusjärjestelmää ja näin löytänyt aktivisteja myös Instagramin systemaattisen läpikäymisen myötä, olen kuitenkin valinnut jokaisen julkaisun perustuen omaan tulkintaani kehosta keskeisenä visuaalisena välineenä. Olisiko vatsa ollut niin keskeinen, mikäli joku toinen olisi kerännyt aineiston? Entä miten vatsa olisi näyttäytynyt, mikä olisin käyttänyt aineistonkeruumenetelmänäni haastatteluita? Mitä se, että olen kerta toisensa jälkeen kiinnittänyt katseeni niin keskeisesti vatsoihin, vaikka aktivistit paljastavat myös muita ruumiinosiaan, kertoo kulttuurisesta normista?

Olen nyt useamman vuoden tarkastellut ja seurannut kehopositiivisuutta käsitteleviä tilejä, postfeministisiä voimaantumistilejä, aktivisteja sekä muita sosiaalisen median feministisiä tilejä. Koen, että kiinnostukseni sosiaalisen median feminismiin eri ”koulukuntia” kohtaan on harjaannuttanut katseeni valitsemaan aineistooni tietynlaista kuvastoa. Joku toinen tutkija olisi

varmasti valinnut aineistoonsa eri aktivistit ja eri julkaisut, sekä tulkinnut näitä eri tavalla. Onkin siis syytä tiedostaa, että tämä tutkielma on lopulta minun jäsentämäni kokonaisuus, johon olen itse valinnut omaa harkintakykyäni käyttäen parhaaksi sopivat teoriat ja metodit. Sosiaalisen median feminististä aktivismia ja kehoa poliittisena toimijana sekä välineenä on syytä tarkastella lisää sosiologisesti.

Valitsemillani metodeilla ja aineistonkeruumenetelmillä olen voinut tuoda aktivistien omaa ääntä esille vain sosiaalisen median aktivististatuksen kautta. Olen tulkinnut heidän julkaisujaan ja tehnyt niistä johtopäätöksiä. Jatkotutkimuksessa olisi mahdollisuus syventyä aktivistien omiin näkemyksiin esimerkiksi sosiaalisen median haavoittuvaisuuden ulottuvuuksista, tai rikastuttaa aineistoa Instagram-tarinoiden avulla. Instagram-tarinat ovat yleisölle näkyvillä vain vuorokauden, ellei sisällöntuottaja tallenna tarinoita omaan profiiliinsa. Sisällöllisesti ja teoreettisesti jatkotutkimuksessa voisi syventyä kehon toimijuuteen; miten se haastaa yksilöitä itsejään erilaisiin toimijuuksiin? Mistä johtuu, etteivät aktivistit käsitelleet julkaisuissaan juurikaan sukupuolta? Entä miten kehoaktivismi suhteutuu postfeministiseen uusliberaaliin voimaantumisen ja ”itseyrittäjyyden” tematiikkaan?

Tätä tutkielmaa aloittaessani minulle oli selvää, että noudatan feministisen tutkimuksenteon periaatteita. Olen pyrkinyt tuomaan rehellisesti ja kattavasti lukijalle näkyväksi oman positioni. Olen 27-vuotias valkoinen cis-nainen ja käytän sosiaalista mediaa päivittäin. Osun hyvin aktivistien kohdeyleisöön. Olen pyrkinyt mahdollisimman tarkkaavaiseen havainnointiin, jotta huomaisin mahdolliset sokeat pisteet ja lyhytnäköisyyden, sekä ollut valmis purkamaan minuun jo iskostuneita käsityksiä, eli toisin sanoen olen pyrkinyt pitämään mieleni avoinna ja ennakkoluulottomana. Näihin ajatuksiin olen palannut tutkielmani teon eri vaiheissa (ks. Davis 2014, 21-26). Aineistoa kerätessäni huomasin, että jaottelu tutkijan roolin ja aktivismin yleisön roolin välillä on veteen piirretty. Kuvat vaikuttivat minuun ja tekstit saivat minut liikuttumaan. Minun on siis todettava, että Instagramissa tapahtuva sosiaalisen median aktivismi on luonteeltaan vuorovaikutteista sekä ajatuksia ja tunteita herättävää. Altistaessani itseäni moninaisille kehojen representaatiolle, on oma kehosuhteeni muuttunut.

7. Lähteet

Andsager, J. (2014). Research Directions in Social Media and Body Image. *Sex Roles*, 71(11), 407–413. <https://doi.org/10.1007/s11199-014-0430-4>

Arendt, H. (1958). *The human condition*. University of Chicago Press.

Baer, H. (2016). Redoing feminism: digital activism, body politics, and neoliberalism. *Feminist Media Studies*, 16(1), 17–34. <https://doi.org/10.1080/14680777.2015.1093070>

Bartky, S. (1988). Foucault, Femininity and the Modernization of Patriarchal Power. https://faculty.uml.edu/kluis/42.101/Bartky_FoucaultFeminityandtheModernization.pdf

Bordo, S. (2003). Unbearable weight: feminism, Western culture, and the body. <https://hdl-handle-net.libproxy.tuni.fi/2027/heb.32974>.

Boyd, D. (2007). *Identity production in a networked culture: why youth (heart) social network sites: the role of networked publics in teenage social life*. Teoksessa Buckingham, D. (toim.) *Youth, identity and digital media*. MIT Press.

Butler, J. (1988). Performative Acts and Gender Constitution: An Essay in Phenomenology and Feminist Theory. *Theatre Journal* (Washington, D.C.), 40(4), 519–531. <https://doi.org/10.2307/3207893>

Butler, J. (2011). “Bodies in Alliance and the Politics of the Street.” *Transversal*. <https://transversal.at/pdf/journal-text/1616/>

Caldeira, S. P., De Ridder, S., & Van Bauwel, S. (2020). Between the Mundane and the Political: Women’s Self-Representations on Instagram. *Social Media + Society*. <https://doi.org/10.1177/2056305120940802>

Cannon, M. (2020). *Beyond Hashtag Activism*. IVP.

Davis, K. (2008). Intersectionality as buzzword: A sociology of science perspective on what makes a feminist theory successful. *Feminist Theory*, 9(1), 67–85. <https://doi.org/10.1177/1464700108086364>

Dennis, J. (2019). *Beyond slacktivism: political participation on social media*. Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-00844-4>

Dworkin, A. (1974). *Woman hating*. Plume.

Eroglu, E & Eroglu, S. (2020). Investigating BMI, fatphobia and dietary habits of individuals going to the gym. *Progress in Nutrition*, 22, 19–27. <https://doi.org/10.23751/pn.v22i1-S.9776>

Fotopoulou, A. (2016). *Feminist activism and digital networks : between empowerment and vulnerability*. Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1057/978-1-137-50471-5>

Foucault, M. (suom.) Sivenius, K. (2010). Seksuaalisuuden historia (Toinen, uudistettu laitos.). Gaudeamus Helsinki University Press. Alkuperäinen teos julkaistu 1976.

Foucault, M. (1980). Tarkkailla ja rangaista. Otava.

Gailey, J. (2014). The Hyper(in)visible Fat Woman: Weight and Gender Discourse in Contemporary Society. In *The Hyper(in)visible Fat Woman: Weight and Gender Discourse in Contemporary Society* (pp. 1–217). Palgrave Macmillan US.

Harjunen, H. (2019). Exercising exclusions: Space, visibility, and monitoring of the exercising fat female body. *Fat Studies*, 8(2), 173–186. <https://doi.org/10.1080/21604851.2019.1561101>

Harjunen, H. (2018). Lihavuus terveyden, sairauden ja normaaliuden määrittelyn kohteena. *J@rgonia*, 16(31), 110–122.

Harjunen, H. (2017). *Neoliberal bodies and the gendered fat body*. Routledge Taylor & Francis Group.

Harjunen, H & Rossi, L-M. (2021). Karvoihin kannattaa katsoa. *Sukupuolentutkimus*, 34: 4/2021. 2-5.

Harris, A. (2008). Young women, late modern politics, and the participatory possibilities of online cultures. *Journal of Youth Studies*, 11(5), 481–495. <https://doi.org/10.1080/13676260802282950>

Heikkinen, K. (2010) Sukupuoli ja etnisyytiedon paikantumisessa. Teoksessa Pöysä, J., Järviluoma, H. & Vakimo, S. (toim.), *Vaeltavat metodit*. Suomen Kansantietouden Tutkijain Seura, Joensuu. 215–233.

Helén, I. (2016). *Elämän politiikat: yhteiskuntatutkimus Foucault'n jälkeen*. Tutkijaliitto.

Instagram. (2021) <https://help.instagram.com/519522125107875> haettu 25.1.2022

Jackson, S. (2018). Young feminists, feminism and digital media. *Feminism & Psychology*, 28(1), 32–49. <https://doi.org/10.1177/0959353517716952>

Jones, A. (2002). The Emptiness of the Image: Psychoanalysis and Sexual Differences. Parveen Adams. *How We Became Posthuman: Virtual Bodies in Cybernetics, Literature, and Informatics*. N. Katherine Hayles. *The Threshold of the Visible World*. Kaja Silverman. *Signs: Journal of Women in Culture and Society*, 27(2), 565–569. <https://doi.org/10.1086/495699>

Juvonen, T. (2017). Sisäpiirihaastattelu. Teoksessa Hyvärinen, M., Nikander, P. & Ruusuvoori, J. (toim.), *Tutkimushaastattelun käsikirja*. 398–410. Vastapaino, Tampere.

Karpf, D. (2010). Online Political Mobilization from the Advocacy Group's Perspective: Looking Beyond Clicktivism. *Policy and Internet*, 2 (4), 7–41.

Karpf, D. (2016). *Analytic Activism: Digital Listening and the New Political Strategy*. Oxford: Oxford University Press.

- Koivunen, A. (2006). Queer-feministinen katse elokuvaan. Teoksessa Mäkelä, A., Puustinen, L., Ruoho, I. (toim.), Sukupuolishow: johdatus feministiseen mediatutkimukseen. 62–79. Gaudeamus.
- Kress, G. (2012). Multimodal discourse analysis. Teoksessa Gee, J. P., Handford, M. (toim.), *The Routledge handbook of discourse analysis*. 35–50. Routledge.
- Kress, G. & Van Leeuwen, T. (2005) *Reading Images: The Grammar of Visual Design*. London: Routledge.
- Kukkonen, I., Pajunen, T., Sarpila, O., Åberg, E. & Jyrkäs, M. (2019). Ulkonäköyhteiskunta: Ulkoinen olemus pääomana 2000-luvun Suomessa. Into Kustannus Oy.
- Kukkonen, I., Åberg, E., Sarpila, O., & Pajunen, T. (2018). “Exploitation of Aesthetic Capital – Disapproved by Whom?” *International journal of sociology and social policy* 38:(3/4). 312–328.
- Kyrölä, K. & Harjunen, H. (2007). Koolla on väliä!: Lihavuus, ruumisnormit ja sukupuoli. *Like*.
- Kähkönen, L. & Sudenkaarne, T. (2018). Queer, biopolitiikka ja bioetiikka. *SQS*, 12(1-2), I–X. <https://doi.org/10.23980/sqs.70781>
- Laine, M. & Peltonen, L. (2003). Ympäristökysymys ja aseveliakseli: ympäristön politisoituminen Tampereella vuosina 1959–1995. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Latva, J. (2021). Kalju nainen ja naiseuden normi – hiuksettomuuskeskustelu suomenkielisessä lehdistössä 1990–2018. *Sukupuolentutkimus*, 34: 4/2021. 6-18.
- Lehtonen, K. (2021). Conchita Wurstin parrakkaan dragin muutosvoima nomadisena ja performatiivisena tulemisena. *Sukupuolentutkimus*, 34: 4/2021. 48-61.
- Li, M., Turki, N., Izaguirre, C. R., DeMahy, C., Thibodeaux, B. L., & Gage, T. (2021). Twitter as a tool for social movement: An analysis of feminist activism on social media communities. *Journal of Community Psychology*, 49(3), 854–868. <https://doi.org/10.1002/jcop.22324>
- Luhtakallio, E., Salmenniemi, S., Ylä-Anttila, T. (2014). Poliittinen osallistuminen. Teoksessa Erola, J. ja Räsänen, P. *Johdatus sosiologian perusteisiin*. Helsinki: Gaudeamus.
- Ojala, H., Palmu, T., & Saarinen, J. (toim.) (2009). *Sukupuoli ja toimijuus koulutuksessa. Vastapaino*.
- Oksala, J. (2013). Feminism and Neoliberal Governmentality. *Foucault Studies*. 16. 32-53.
- Manjoo, F. (2018) Welcome to the Post-Text Future. *The New York Times*. 9.2.2018. <https://www.nytimes.com/interactive/2018/02/09/technology/the-rise-of-a-visual-internet.html>
- MTV-Uutiset (2020). Marc juoksi maratonin omalla parvekkeellaan Oulunkylässä: "En taida uusia temppua hetkeen!". 4. huhtikuuta 2020. <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/marc-juoksi-maratonin-omalla-parvekkeellaan-oulunkylassa-en-taida-uus-temppua-hetkeen/7779488>
- Mulvey, L. (1989) *Visual Pleasure and Narrative Cinema*. Teoksessa Mulvey, L. *Visual and Other Pleasures*. 14–26. Palgrave Macmillan.

- Ringrose, K. (2019). *Digital Feminist Activism: Girls and Women Fight Back Against Rape Culture*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oso/9780190697846.001.0001>
- Ritola, S. (2018) Burseskin estetiikka - glitteriä ja kimallusta. *Antroblogi* 18. lokakuuta 2018. <https://antroblogi.fi/2018/10/burleski-estetiikka-kimallus/>. Viitattu 22.3.2022.
- Ronkainen, S. (2000). Sandra Harding. Sijoittautumisen ja sitoutumisen tietoteoreetikko. Teoksessa Anttonen, A., Lempiäinen, K. & Liljeström, M. (toim.), *Feministejä. Aikamme ajattelijoita*. Vastapaino, Tampere. 161–186.
- Ronkainen, S. (2004). Kvantitatiivisuus, tulkinnallisuus ja feministinen tutkimus. Teoksessa Liljeström, M. (toim.) *Feministinen tietäminen. Keskustelua metodologiasta*. Vastapaino, Tampere. 44–69.
- Rose, G. (2012). *Visual methodologies: An introduction to researching with visual materials* (3. painos). London: Sage.
- Rossi, L-M. (2006). Mainonta sukupuolituotantona. Teoksessa Mäkelä, A., Puustinen, L., Ruoho, I. (toim.), *Sukupuolishow: johdatus feministiseen mediatutkimukseen*. 62–79. Gaudeamus.
- Rossi, L-M. (2007). Kyllin hyviä mainosruumiiksi? Hyväksytyn vartalon rajojen venytystä (televisio)mainonnassa. Teoksessa: Kyrölä, K., & Harjunen, H. (toim.), *Koolla on väliä!: lihavuus, ruumisnormit ja sukupuoli*. Like.
- Salo, U-M. (2015) *Simsalabim, sisällönanalyysi ja koodaamisen haasteet*. Teoksessa Aaltonen, S. & Högbacka, R. (toim.), *Umpikujasta oivallukseen. Refleksiivisyys empiirisessä tutkimuksessa*. Tampere University Press, Tampere. 166–190.
- Sastre, A. (2014). Towards a Radical Body Positive: Reading the online “body positive movement.” *Feminist Media Studies*, 14(6), 929–943. <https://doi.org/10.1080/14680777.2014.883420>
- Jeffreys, S. (2014). *Beauty and Misogyny: Harmful cultural practices in the West*. Taylor and Francis.
- Seppänen, J. (2005). *Visuaalinen kulttuuri: teoriaa ja metodeja mediakuvan tulkitsijalle*. Vastapaino.
- Shilling, C. (2004). *The body and social theory* (2. painos). SAGE Publications.
- Tiidenberg, K. (2018). *Selfies: Why we love (and hate) them*. Emerald.
- Väliäho, P. (2006). Biovalta – Elämän paljastavat teknologiat. Teoksessa Ridell, S., Väliäho, P., Sihvonen, T. (toim.), *Mediaa käsittämässä*. Vastapaino.
- Weselius, H. (2017) *Diskurssianalyysi [Luentodiat]*. Haettu osoitteesta <https://docplayer.fi/50219111-Diskurssianalyysi-tutkimusmenetelmat-hanna-weselius-2017.html>
- Wolf, N. (1990). The beauty myth. In *The beauty myth*.

Wolf, N. (1991). The beauty myth. In The beauty myth. (Lyhennetty painos.)

Åberg, E & Salonen, L. (2021). Karvan verran kauniimpi? Karvattomuuden normin haastamista Instagram-keskusteluissa. Sukupuolentutkimus, 34: 4/2021. 31-47.